

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ ANABİLİM DALI
İNSAN KAYNAKLARI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK SAYGILARI, İŞ VE EĞİTİME
YÖNELİK BEKLENTİLERİ VE ÜNİVERSİTE YAŞAMI MEMNUNİYETLERİ

Pınar ÇİNAR

Danışman Öğretim Üyesi
Dr. Öğretim Üyesi Cemile ÇETİN

İZMİR – 2018

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK SAYGILARI, İŞ VE EĞİTİME YÖNELİK BEKLENTİLERİ VE ÜNİVERSİTE YAŞAMI MEMNUNİYETLERİ” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

....../....../.....

Pınar ÇİNAR

İmza

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAY SAYFASI

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Adı ve Soyadı : PINAR Çınar
Öğrenci No : 2013800173
Tez Başlığı : Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygıları, İş ve Eğitime Yönelik Beklentileri ve Üniversite Yaşamı Memnuniyetleri

Savunma Tarihi : 04.07.2018
Danışmanı : Dr.Öğr.Üyesi Cemile ÇETİN

JÜRİ ÜYELERİ

<u>Ünvanı, Adı, Soyadı</u>	<u>Üniversitesi</u>
Dr.Öğr.Üyesi Cemile ÇETİN	- Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr.Öğr.Üyesi Pelin TUAÇ YILMAZ	- Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr.Öğr.Üyesi Ayşen KORUKOĞLU	- Ege Üniversitesi

İmza

PINAR Çınar tarafından hazırlanmış ve sunulmuş olan bu tez savunmada başarılı bulunarak oy birliği / oy çokluğu () ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Metin ARIKAN
Müdür

ÖZET
Yüksek Lisans Tezi
Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygıları, İş ve Eğitime Yönelik Beklentileri ve
Üniversite Yaşamı Memnuniyetleri
Pınar ÇİNAR

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı
İnsan Kaynakları Programı

Çalışmanın temel amacı; benlik saygısı, iş ve eğitime yönelik beklentiler ve üniversite yaşamı memnuniyeti ilişkisini kohort analizi yöntemi ile incelemektir.

Çalışmanın örneklemini Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmaya toplam 775 öğrencinin katılımı sağlanmıştır. Yapılan t-testi ve ANOVA sonuçlarına göre; öğrencilerin cinsiyet, bursluluk, öğrenim kredisi alma, çalışma ve kardeş sayısı özellikleri uygulanan ölçek skorlarında bir farklılaşma yaratmamıştır. 2013-2014 eğitim öğretim yılındaki öğrencilerin 2014-2015 eğitim öğretim yılındaki öğrencilerden benlik saygısı ve üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ölçek puanları düşük; iş ve eğitime yönelik beklentiler ve üniversite yaşam memnuniyeti ölçek puanları yüksektir. 2013-2014 eğitim öğretim yılında hazırlık eğitimi alan öğrencilerin benlik saygıları daha yüksekken, 2015-2016 eğitim öğretim yılında hazırlık eğitimi almayan öğrencilerin benlik saygıları daha yüksektir. 2013-2014 eğitim öğretim yılındaki 2. sınıf öğrencilerinin üniversite yaşam memnuniyetleri diğer sınıflardan daha düşüktür. 2015-2016 eğitim öğretim yılında 1. sınıf öğrencilerinin iş ve eğitime yönelik beklentileri diğer sınıflardan daha düşük, üniversitede yapılan faaliyetlere katılımları ise daha yüksektir. 2015-2016 eğitim öğretim yılında 4. sınıf öğrencilerinin üniversite yaşam memnuniyetleri diğer sınıflardan daha düşüktür. 2015-2016 eğitim öğretim yılında yurttan kalan öğrencilerin üniversitede yapılan faaliyetlere katılım puanları diğer öğrencilerden daha yüksektir.

Korelasyon işlemleri sonuçlarına göre, 2013-2014 eğitim öğretim yılında benlik saygısı ile üniversite yaşam memnuniyeti arasında düşük düzeyde pozitif, benlik saygısı ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında orta düzeyde pozitif, üniversite yaşam memnuniyeti ile üniversitede yapılan faaliyetlere katılım arasında düşük düzeyde pozitif, üniversite yaşam memnuniyeti ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında orta düzeyde pozitif ve üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında düşük düzeyli pozitif ilişki bulunmuştur. 2015-2016 eğitim öğretim yılında benlik saygısı ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında düşük düzeyde pozitif, üniversite yaşam memnuniyeti ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında orta düzeyde pozitif ve üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında düşük düzeyli negatif ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Benlik Saygısı, Üniversite Yaşamı Memnuniyeti, Beklenti, Üniversite Öğrencisi.

ABSTRACT
Master's Thesis
The Self Esteem, Expectations of Work and Education and University Life
Satisfactions of University Students
Pınar ÇİNAR

Dokuz Eylül University
Graduate School of Social Sciences
Department of Labour Economics and Industrial Relations
Human Resources Program

The main aim of this study is to investigate the relationship between self esteem, expectations of work and education and university life satisfaction by using the cohort analysis method.

The sample of the study is composed of students from the Department of Labor Economics and Industrial Relations at Dokuz Eylül University Faculty of Economics and Administrative Sciences. A total of 775 students participated in the study. According to the t-test and ANOVA results; the students' gender, scholarship, learning credits, employment status and number of siblings did not create a difference in the scale scores applied. The students in the 2013-2014 academic year have a lower self-esteem and participation in university activities scale scores than the students in the 2014-2015 academic year. The students in the 2013-2014 academic year have a higher expectations of work and education and university life satisfactions scale scores than the students in the 2014-2015 academic year. In the 2013-2014 academic year, the students who are in the preparatory education have higher self-esteem, while the students who do not receive the preparatory education in the 2015-2016 academic year have higher self-esteem. Second year students in the 2013-2014 academic year are less satisfied with college life than other classes. In the 2015-2016 academic year, first-year students' expectations of work and education are lower than those of other classes, and their participation in university activities is higher. In the 2015-2016 academic year, students who lives in dormitories are more likely to participate in university activities than the other students.

According to the results of correlation studies, there was a low positive correlation between self-esteem and university life satisfaction, a moderately positive correlation between self-esteem and expectations of work and education, a low positive correlation between university life satisfaction and participation in university activities, a moderately positive correlation between university life satisfaction and expectations of work and education, a low positive correlation between participation in university activities and expectations of work and education in the academic year 2013-2014. There was a low positive correlation between self-esteem and expectations of work and education, a low negative correlation between participation in university activities and expectations of work and education in the academic year 2015-2016.

Key Words: Self-Esteem, University Life Satisfaction, Expectation, University Student.

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK SAYGILARI, İŞ VE EĞİTİME
YÖNELİK BEKLENTİLERİ VE ÜNİVERSİTE YAŞAMI
MEMNUNİYETLERİ
İÇİNDEKİLER**

YEMİN METNİ.....	ii
YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY SAYFASI	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR VE SEMBOLLER	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
EKLER LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BENLİK SAYGISI

1.1.BENLİK SAYGISI KAVRAMI.....	3
1.1.1.Benlik ve Benlik Saygısının Tanımı	3
1.1.2.Benliğin ve Benlik Saygısının Gelişimi.....	4
1.1.3.Benlik Saygısı Konusunda Yapılmış Çalışmalar.....	13
1.1.3.1.Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar	13
1.1.3.2.Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar	15

İKİNCİ BÖLÜM

**İŞ VE EĞİTİME YÖNELİK BEKLENTİLER VE ÜNİVERSİTE YAŞAMI
MEMNUNİYETİ OLGUSU**

2.1.İŞ VE EĞİTİM KAVRAMLARI.....	18
2.1.1.İş Kavramı ve İş Arama Davranışı	18

2.1.2.Eğitim Kavramı ve Türleri.....	21
2.1.3.Üniversite Kavramı ve Üniversite Yaşamının Kapsamı.....	23
2.2.BEKLENTİ VE MEMNUNİYET KAVRAMLARI	25
2.2.1.Beklenti Kavramı ve Beklenti Teorisi	25
2.2.2.Memnuniyet Kavramı	27
2.2.3.Öğrenci Memnuniyetini Etkileyen Faktörler	28
2.2.4.Öğrenci Memnuniyetinin Sonuçları.....	30
2.2.5.İş ve Eğitime Yönelik Beklentiler ile Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Konusunda Yapılmış Çalışmalar	32
2.2.5.1.Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar	32
2.2.5.2.Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ İLE GERÇEKLEŞTİRİLEN BİR ÇALIŞMA

3.1.ARAŞTIRMANIN AMACI VE HİPOTEZLERİ.....	40
3.2.ARAŞTIRMANIN KISITLILIKLARI.....	41
3.3.EVREN VE ÖRNEKLEM.....	41
3.3.1.Örnekleme İlişkin Demografik Göstergeler	41
3.3.2.Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nün Tarihçesi ve İmkanları.....	43
3.3.3.Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Mezunlarının İstihdam Olanakları.....	47
3.4.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	47
3.4.1.Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	48
3.4.2.Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeği	48
3.4.3.Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Ölçeği	48
3.4.4.Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım Ölçeği.....	50
3.5.KOHORT ANALİZİ	52
3.6.ÖLÇEKLERİN GÜVENİRLİK VE NORMALLİK ANALİZLERİ	53
3.7.ÖLÇEKLERİN PUANLARININ DEMOGRAFİK GÖSTERGELERE GÖRE ANALİZLERİ	55
3.7.1.Cinsiyet	55

3.7.1.Hazırlık Eğitimi Almış Olma Durumu	56
3.7.2.Sınıf Düzeyi	57
3.7.3.Bursluluk Durumu	58
3.7.4.Öğrenim Kredisi Durumu	59
3.7.5.Çalışma Durumu.....	60
3.7.6.Psikolojik Destek Alma Durumu.....	61
3.7.7.Ebeveyn Durumu	62
3.7.8.Kardeş Sayısı	63
3.7.9.Yaşanılan Yer	64
3.8.ÖLÇEK PUANLARININ UYGULAMA YILLARINA GÖRE ANALİZİ	65
3.9.ÖLÇEKLER ARASI KORELASYON MATRİSİ	65
3.10.ÜNİVERSİTE YAŞAMI MEMNUNİYETİ ÖLÇEĞİ İLE ÜNİVERSİTEDE YAPILAN FAALİYETLERE KATILIM ÖLÇEĞİNİN MADDE YÜZDELİKLERİNİN İNCELENMESİ	67
3.11.ÜNİVERSİTE YAŞAMINA İLİŞKİN MEMNUNİYET VE DAVRANIŞLARIN İLİŞKİSİ	71
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	75
KAYNAKÇA.....	79
EKLER.....	94

KISALTMALAR VE SEMBOLLER

<	Küçüktür
≥	Büyük eşit
ANOVA	Analysis of variance
Asymp. Sig.	Asymptotic significance
Cor.	Correlation
ÇEEİ	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
DESEM	Dokuz Eylül Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi
DEÜ	Dokuz Eylül Üniversitesi
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
N	Kişi sayısı
ÖSS	Öğrenci Seçme Sınavı
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
Std.	Standart
Top.	Toplam
Üni.	Üniversite
vd.	ve diğerleri
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Benlik Saygısının Gelişiminde Kilometre Taşları	4
Tablo 2: Freud'un Psikoseksüel Gelişim Basamakları	6
Tablo 3: Jung'un Benlik Yapısı	7
Tablo 4: Erikson'a Göre Normal Gelişimin Sekiz Evresi	8
Tablo 5: Sullivan'ın Yedi Gelişim Basamağı	11
Tablo 6: Öğrenci Memnuniyeti Bileşenleri ve İçeriği	29
Tablo 7: Örneklemeye İlişkin Demografik Göstergeler	42
Tablo 8: Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Ölçeği İç Tutarlılık Ölçümleri	49
Tablo 9: Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Ölçeği Cronbach Alpha Değeri	50
Tablo 10: Üniversitede Yapılan Faaliyetler Ölçeği İç Tutarlılık Ölçümleri	51
Tablo 11: Üniversitede Yapılan Faaliyetler Ölçeği Cronbach Alpha Değeri	52
Tablo 12: Güvenilirlik Analizleri	54
Tablo 13: Normallik Testi Göstergeleri	54
Tablo 14: Cinsiyet Açısından T-Testi Değerleri	55
Tablo 15: Hazırlık Eğitimi Açısından T-Testi	56
Tablo 16: Öğrencilerin Eğitim Gördüğü Sınıfa Göre ANOVA	57
Tablo 17: Bursluluk Durumu Açısından T-Testi	58
Tablo 18: Öğrenim Kredisi Durumu Açısından T-Testi	59
Tablo 19: Çalışma Durumu Açısından T-Testi	60
Tablo 20: Psikolojik Destek Alma Durumu Açısından T-Testi	61
Tablo 21: Ebeveyn Durumu Açısından T-Testi	62
Tablo 22: Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre ANOVA	63
Tablo 23: Öğrencilerin Yaşadıkları Yere Göre ANOVA	64
Tablo 24: Uygulama Yılı Açısından T-Testi	65
Tablo 25: Korelasyon Matrisi	66
Tablo 26: Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Ölçeği Madde Yüzdelikleri	68
Tablo 27: Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım Ölçeği Madde Yüzdelikleri ..	70
Tablo 28: Tutum ve Davranışların İlişkisini Belirlemek Üzere Eşleştirilmiş Gruplar T-Testi	72
Tablo 29: Hipotezin Kabul-Ret Tablosu	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Beklenti Teorisi Şeması.....	26
---------------------------------------	----

EKLER LİSTESİ

Ek-1 Anket Formu	94
-------------------------------	----

GİRİŞ

Yaşamsal süreçte benlik saygısı, bireylerin gelişim dönemlerinde önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle gençlik döneminde varlığını hissettiren ve yarattığı sonuçlar ile önemli değişim ve dönüşümlere yol açan benlik saygısı, günümüz dünyasında üniversite öğrencilerinin gerek üniversiteye adaptasyonlarında gerekse mezuniyetle birlikte iş hayatına hazırlıklı ve adapte olmalarında kritik öneme sahiptir. Çalışmada bu bilgilerden hareketle, üniversite öğrencilerinin benlik saygıları, iş ve eğitime yönelik gelecek beklentileri ile üniversitedeki faaliyetlere katılımları ve üniversitede geçirdikleri zamanın yanısıra bu zamana ilişkin tutumları ele alınmaktadır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde benlik saygısının tanımı, gelişimi ve önemi ele alınmıştır. Yüksek ve düşük benlik saygısının etkileyen mi etkilenen mi olduğu tartışmalarına değinilmiş ve literatürde yer alan ve konu ile ilgili olarak gerçekleştirilmiş güncel çalışmalara yer verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, iş ve eğitime yönelik beklentilere ve üniversite yaşam memnuniyeti konusuna da değinilmiştir. Eğitim olgusunun içeriği ve türleri açıklanarak eğitim kavramına yakın bir başka kavram olan öğretim kavramına da yer verilmiştir. Eğitim basamaklarından biri olan yükseköğretime ve üniversiteye ilişkin açıklamalar ile amaçlar ele alınarak üniversite yaşamının işevuruk tanımı yapılmıştır. İş ve çalışma kavramlarına da değinilmiş olan bölümde aynı zamanda iş arama davranışı üzerinde durulmuştur. Beklenti kavramı ve beklenti teorisi ele alınarak beklentilerin hayata geçtiği noktada ortaya çıkan memnuniyet olgusu açıklanmıştır. Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamı memnuniyetlerine ve sonuçlarına değinildikten sonra ise yazında yer alan yurt içi ve yurt dışı çalışmalarla bölüm sonlandırılmıştır.

Üçüncü bölüm ise alan araştırmasına ayrılmıştır. Bu bölümde, araştırmanın hipotezleri, örnekleme ve örneklemin açıklayıcı bilgileri bulunmaktadır. Rosenberg Benlik Saygısı, Ergen Gelecek Beklentileri, Üniversite Yaşamı Memnuniyeti ve Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım ölçekleri ile söz konusu ölçeklerin güvenirlik ve normallik analizlerine ilişkin veriler ve açıklamalara yer verilmiştir. Akademik çalışmalarda çok sık kullanılmayan ve araştırmanın analiz yöntemi olan

kohort analizine, t-testi, ANOVA ve korelasyon çıktılarına ve bu çıktılarından doğan sonuçlar ile sebeplere yönelik yordamalara değinilmiş ve hipotezler sınanmıştır.

Sonuç bölümünde genel olarak önemli çıktıların üzerinde durulmuştur. Mevcut duruma ilişkin tespitlerde ve önerilerde bulunulmuştur. Gelecek çalışmalara ilişkin yapılabileceklere değinilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

BENLİK SAYGISI

1.1. BENLİK SAYGISI KAVRAMI

1.1.1. Benlik ve Benlik Saygısının Tanımı

Benlik, Jung (2000: 15) tarafından vücudumuzun, bir başka deyişle “varlığımızın” özellikle genel algılamalarından ve belleğimizin içeriklerinden oluşan bir yapı kompleksi olarak tanımlanmaktadır. Reich’e (1983: 200) göre ise benlik, kişiliğin dış dünyanın etkilerine açık kesimidir. Benlik, bireyin kişiliğine ilişkin kanıları, kendini algılayış biçimi, kişiliğin bir alt yapısı ve onu yönlendiren, biçimlendiren bir öge olarak da karşımıza çıkmaktadır (Aslan, 1992: 7).

Benlik saygısı kavramı ise, ilk kez psikolog William James tarafından 1892 yılında, başarının isteklere bölünmüş hali, olarak tanımlanmıştır. Bir başka ifadeyle, kendilik değeri duygusu, bireyin ulaşmayı beklediklerinin elde ettiği başarıya oranından gelmektedir (Osborne, 2014). Kavramın diğer tanımlarına bakılacak olursa; Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar (2014: 375) kişinin kendisini genel olarak ne kadar olumlu bir şekilde değerlendirdiğinin ölçütü olarak ifade ederken, Bilgin (2006: 283) kişinin kendisine bir birey olarak yüklediği değer şeklinde açıklamaktadır.

Benlik saygısı incelenmek istendiğinde ilk göze çarpan durum, kavramın değişik terimlerle ifade edildiğidir. Literatürde en sık karşılaşılan terimler; benlik saygısı (self-esteem), özsaygı (self-respect), özgüven (self-confidence), benlik imgesi (self-image), kendini değerlendirme (self-evaluation) ve benlik değeri (self-worth)dir (Korkmaz, 1996: 19). Bunların yanı sıra farklı bilim insanlarının aynı terimleri farklı şekilde tercüme ettiği de görülmektedir. Örneğin Bilgin (2006: 283) self-esteem teriminin karşılığı olarak özsaygı sözcüğünü kullanırken, Cüceloğlu (2008: 574) benlik/kendilik değeri demiştir. Bütünlüğün olmayışı beraberinde kavram kargaşasını getirmektedir. Bu çalışma için Korkmaz tarafından sıralanmış tüm terimler, özellikle belirtilen farklı bir anlam içermediği sürece “benlik saygısı” olarak kullanılacaktır.

Benlik saygısı, tıpkı benliğin gelişiminde olduğu gibi doğumdan itibaren şekillenmeye başlar ve insan yaşamının kritik dönemlerinde farklı konumlarda yer alabileceği gibi belli bir düzeyde de seyredebilir.

1.1.2.Benliğin ve Benlik Saygısının Gelişimi

Kuramsal ele alınış biçimlerinde, benlik gelişimi ve benlik sayısının bu gelişim sürecindeki başkalaşımı, bilim insanlarının kendi görüşlerini bazen radikal bazen de küçük farklılıklarla aktardığı görülmektedir. Genel olarak benlik saygısının gelişim basamakları Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Benlik Saygısının Gelişiminde Kilometre Taşları

Yaş	Kilometre Taşları
1-2	Başarısızlık durumunda hoşnutsuzluk ifadeleri belirgindir. Yetişkinlerin değerlendirmelerinde duyarlılık görülür.
3-5	Benlik saygısı genellikle yüksektir ve ayrı ayrı birçok benlik değerlendirmesinden oluşur. Başarı ilişkili yüklemeler görülür fakat farklılaşmıştır; örneğin, çok çalışkan bir kişi “akıllıdır” ve başaracaktır.
6-10	Benlik saygısı hiyerarşik olarak örgütlenir; ayrı ayrı benlik değerlendirmeleri (akademik, toplumsal ve fiziksel/atletik yeterlik, fiziksel görünüm) genel bir benlik saygısı duygusu içinde bütünleştirilmiştir. Çocuklar toplumsal karşılaştırmalar yapmaya başlayınca benlik saygısı düşer, sonra yeniden yükselir. Başarı ilişkili yüklemeler yetenek, çaba ve dışsal etmenler olmak üzere ayrışır.
11-Yetişkinlik	Yeni benlik saygısı boyutları eklenir (yakın arkadaşlık, romantik çekicilik, iş yeterliği). Benlik saygısı yükselmeyi sürdürür. Başarı ilişkili yüklemeler yetenek ve çabanın tam olarak farklılaşmasını yansıtır.

Kaynak: Berk, Laura E. (2013: 546)

Benlik oluşumu denildiğinde en temel kuramlardan biri Sigmund Freud’a aittir. Bu bağlamda Freud, benliğin kısımları olarak id, ego ve süperegö kavramlarından söz etmektedir.

İd, bir başka deyimle “o”, benliğin doğuştan gelen tek birleşenidir. Bütün içgüdüleri ve psişik enerjiyi içinde barındırmaktadır (Ewen, 2003: 18). Bu içgüdüler, bireyin davranışlarını çeşitli aşamalarda yöneterek değiştirmekte ve etkilemektedirler. Bu noktada, Freud id için “kaynayan kazan” benzetmesini yapmıştır. İdin amacı hazzı maksimize ederken, acıyı en alt seviyede tutmaktır, buna da haz ilkesi denilmektedir (Ryckman, 2000: 39).

İd, haz ilkesini gerçekleştirirken, mantıksız ve çoğunlukla birbiriyle tutarsız fikirlerin peşinde koşmaktadır. Bir başka karakteristik özelliği ise, ahlaktan yoksun oluşudur. Bunun nedeni ise iyi-kötü ayrımının bulunmamasıdır. Bir başka ifade ile, id ahlaksız değildir, ahlaktan haberi yoktur (Feist ve Feist, 2002: 25).

Haz ilkesi her zaman gerçekleştirilememektedir. Yenidoğan hayatın gerçekleri ile (soğuk oda, yorgun anne, kirli bir alt bezi gibi) yüzleşmeye başladığında gerçeklik prensibi devreye girmekte ve egoyu, “ben”i, ortaya çıkarmaktadır (Friedman ve Schustack, 2003: 72). Ego, idden gelen dürtülerle dış dünyanın gerçekliği arasında arabulucu işlevini her an her dakika gerçekleştiren üst düzey bir ajan gibidir (Craig ve Baucum, 2002: 42).

Birey dış dünyada var olmaya devam ettikçe, egonun uğraşması gereken bir başka benlik boyutu olarak süperegö (diğer bir adı ile üst ben) ortaya çıkmaktadır. Süperegö, aile, toplum ve en temelde baba otoritesinin kural ve kısıtlamaların, içsel yansımasıdır (Colaninger, 2004: 43). Süperegönün en temel işlevi, idin dürtülerini bastırmak, egoyu gerçekçi ve ideal olduğu kadar ahlaki amaçları gerçekleştirmeye ikna edip mükemmelliğe ulaşmaktır (Ryckman, 2000: 41). Freud’un benliği oluşturan bu üç ögesi, her dönemde farklı hazların doyurulmasını temel alan psikoseksüel basamaklara göre şekil almaktadır (Tablo 2).

Tablo 2: Freud'un Psikoseksüel Gelişim Basamakları

Psikoseksüel Basamak	Yaş	Açıklaması
Oral	0-1	Cinsel içgüdü merkezi ağızdır; bebekler emmek, çiğnemek ve ısırarak gibi oral aktivitelerden haz duyarlar. Beslenme aktiviteleri oldukça önemlidir. Örneğin, eğer bebek süten çok erken yahut aniden kesilirse, ileride yakın ilişki kurmaya sürekli hasret ve eşine bağımlı hale gelen biri olabilir.
Anal	1-3	İstemli kaka ve çiş yapmak cinsel içgüdünün doyurulmasındaki temel yöntem olmaya başlar. Tuvalet eğitimi çocuk ve ebeveyn arasındaki en önemli çatışmadır. Ebeveynin duygusal iklimi kalıcı etkiler yaratabilir. Örneğin tuvalet “kazaları” nedeniyle cezalandırılan bir çocuk, kısıtlayıcı, dağınık ya da savurgan olabilir.
Fallik	3-6	Haz alma, cinsel organların uyarılmasından türetilir. Çocuk, karşı cinsiyetteki ebeveynine karşı ensest bir arzu geliştirir (Erkekler için Oidipus, kızlar için Elektra kompleksi olarak ifade edilir). Bu çatışmadan kaynaklanan anksiyete, cinsiyet rollerinin özümsemesini ve aynı cinsiyetten olan rakip ebeveyninden ahlak kurallarının öğrenilmesini sağlar.
Lateral	6-11	Fallik dönemde yaşanan travmalar, cinsel çatışmaların bastırılmasına ve cinsel dürtünün okuldaki çalışmalar ile oyun aktivitelerine sokulmasına neden olur. Ego ve süpereo, okuldaki problem çözme yeteneklerinin gelişmesi ve toplumsal değerlerin içselleştirilmesiyle beraber gelişmeye devam eder.
Genital	12 ve sonrası	Puberte, cinsel dürtüleri yeniden tetikler. Ergenin, bu cinsel dürtüleri sosyal anlamda kabul edilebilir biçimde sergilemenin yollarını öğrenmesi gerekir. Eğer sağlıklı bir gelişim sağlanabilirse, yetişkin cinsel dürtüleri evlilik ve çocuk sahibi olma yoluyla tatmin edilir.

Kaynak: Shaffer, David R. (2005: 39)

Bir başka psikanalist olan Jung ise benliğin yalnızca bilinçli kısımlardan oluştuğunu, sonsuz bilinçdışının ise benliğe dahil olamayacağını savunmaktadır (Schopenhauer, von Schiller, Jung ve Spranger, 2005: 186). Jung’a göre benliğin yapısı Tablo 3’te özetlenmiştir.

Tablo 3: Jung’un Benlik Yapısı

	Bireysel	Kolektif
Bilinç	<i>Ego:</i> Bilincin merkezini oluşturan bunun yanı sıra kimlik ve süreklilik hissi meydana getiren bir farkındalıklar bütünü. Dört yaşından itibaren gelişmeye başlar.	<i>Persona:</i> Benliğin görünen yüzüdür. Sosyal çevrenin kabul ettikleri ile içeriden gelen doğal yapının örtüştürüldüğü kısmı ifade etmektedir.
Bilinçdışı	<i>Bireysel Bilinçdışı:</i> Unutulmuş, bastırılmış ya da bilinçdışında tehdit olarak algılanan materyalleri kapsamaktadır. Doğuştan gelen kolektif bilinç ve bilinçdışının arasındaki çizgidir. Benliğin primatif, suçlulukla ilişkili, istenmeyen taraflarını içermektedir.	<i>Kolektif Bilinçdışı:</i> Yüzyıllardır süren giden yatkınlıklar mirasının havuzudur (arketipler); doğuştan ortaya çıkmaktadırlar. Ruhun en derin katmanıdır. Diğerlerinden gelen persona ve gölge arketipleri içinde barındırmaktadır.

Kaynak: Ewen, Robert B. (2003: 68)

Erikson ise, Freud’un kuramının temel kavramlarını kabul etmektedir. Ancak bütün yaşamı kapsayan sekiz psiko-sosyal evre geliştirerek, benlik gelişimini inceleyerek ve yetişkinlerle kullanılan yapılandırılmış psiko-analitik ortamın ötesine geçerek Freud’un kuramını açmıştır (Miller, 2008: 204). Tablo 4’te her bir evrenin hangi yaşlara karşılık geldiği, Freud’un kuramında belirttiği psikoseksüel gelişim basamaklarından hangileri ile eşleştiği ve ilgili dönemde yaşanan krizin olumlu sonuçlanması ile kişinin edineceği ego gücü yer almaktadır.

Tablo 4: Erikson’a Göre Normal Gelişimin Sekiz Evresi

Erikson’un Evreleri (Ego Krizleri)	Freud’un Kuramındaki Karşılığı	Yaş	Ego Becerisi
Güvene Karşı Güvensizlik	Oral Dönem	Bebeklik	Umut
Özerkliğe Karşı Utanç ve Kuşku	Anal Dönem	Küçük Çocukluk	İrade
Girişkenliğe Karşı Suçluluk	Fallik Dönem	İlk Çocukluk	Amaç
Çalışkanlığa Karşı Aşağılık Duygusu	Lateral Dönem	Orta Çocukluk	Yeterlilik
Kimliğe Karşı Rol Karışıklığı	Genital Dönem	Ergenlik	Sadakat
Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık	Karşılığı Yok	Genç Yetişkinlik	Sevgi
Üretkenliğe Karşı Durgunluk	Karşılığı Yok	Orta Yetişkinlik	İlgi/Bakım Verebilme
Bütünlüğe Karşı Umutsuzluk	Karşılığı Yok	İleri Yetişkinlik	Bilgelik

Kaynak: Friedman, Howard S. ve Schustack, Miriam W. (2003: 144)

Freud’a göre benlik çocukluk döneminde (yaklaşık beş-altı yaşlarında) oturmaktadır. Erikson ise bu iddiayı yeniden tanımlayarak, benlik gelişiminin hayat boyu sürdüğünü savunmaktadır. Bu bakış açısı da bireye kendini oluşturma konusunda sorumluluk vermektedir (Friedman ve Schustack, 2003: 145). Daha geniş biçimde açıklanacak olursa, Erikson herhangi bir gelişim dönemindeki karmaşanın başarılı bir biçimde çözülmesinin kendisinden sonraki dönem için sağlıklı temeller oluşturduğunu belirtse de, eğer karmaşa ilgili dönemde çözülemezse sonraki yıllarda çatışma çözülene dek karmaşanın varlığını sürdüreceğini öne sürmektedir (İnanç ve Yerlikaya, 2016: 165.).

Ergenlik dönemindeki biri, Erikson’un kuramına göre en çok kritik gelişimin içinde olan ve bir yandan da geçmişte kalan çözülmemiş çatışmaların gerilimini

yaşayan kişidir. Yetişkinliğe atılan adımla çocukluk arasında yer alan bu dönem, benlik gelişiminin de en önemli parçasıdır. Bu dönemde sağlıklı bir benlik gelişimi sağlanamazsa ortaya üç tip kimlik çıkmaktadır. Bunlar; dağınık kimlik, ipotekli kimlik ve ters kimliktir.

Dağınık kimlik, tutarsız, ayırık ve tamamlanmamış benlik duygusu olarak ifade edilmektedir. Kimlik bunalımının ortasında iken kim olduğunuzu tam olarak bilmediğiniz ılımlı durumdan normal bir keşif döneminin ötesinde daha şiddetli, psikopatolojik bir duruma doğru derece derece değişmektedir. Bu durum, bireyin zaman duygusunda bölünmelerle, kendini göstermektedir (bazı şeyler gerçekten yapılan süreden daha hızlı zamanda oluyor gibi görünürken, diğerleri sanki sonsuza dek sürecektir şeklinde). Karar vermenin zor olduğu noktada aşırı benlik bilinci, işte ve başarı ilişkili etkinliklerde sorunlar, başkalarıyla yakın ilişkiler kurmadaki zorluklar, cinsellikle aşırı ilgilenmek gibi sonuç ve davranışlara neden olmaktadır. Başka bir deyişle, dağınık kimlik yalnızca kimlik sorunlarına değil, aynı zamanda özerklik, yakınlık, cinsellik ve başarı alanlarına da yansımaktadır (Steinberg, 2013: 317-318).

Kimlik bunalımının es geçilmesi ile oluşan kimliğe ipotekli kimlik denilmektedir. Birey, yaşamına ilişkin kesin kararlara varmış, ancak bu kararları alırken herhangi bir deneme döneminden geçmemiştir. Tipik olarak, ipotekli kimlik sürecinde benimsenen roller ebeveynler ya da diğer otorite figürleri tarafından genç insan için belirlenen amaçlar çevresinde dönmektedir. Kişiler, bu rollere doğrudan yönelebilmekte veya dolaylı olarak psikososyal moratoryum dönemini reddederek bu rollere itilebilmektedirler. İpotekli kimlik, benliğin gelişim sürecinde bireyin kendisinin bütün potansiyelinin keşfine zarar veren bir tür aralık olarak tanımlanmaktadır (Steinberg, 2013: 318).

Ters kimlik ise, bireyin kendi ebeveynleri ve içinde yaşadığı toplum tarafından kabul görmeyen bir kimliği seçmesi halidir. Genellikle ters kimlik seçmek, genç insan için kabul edilebilir bir kimlik oluşturmalarını zorlaştıran bir çevrede benlik tanımını sürdürme girişimidir. Erikson'un açıklamasına göre, ters kimlikli bir birey, hiçbir şey olmaksızın "kötü" olmayı tercih eden bireydir (Steinberg, 2013: 318-319).

Erikson, genç yetişkinlik döneminde yakınlığa karşı yalıtılmışlık ikileminin olduğunu öne sürmektedir. Bu durum altıncı basamakta yer almaktadır (Tablo 4). Aynı

zamanda yetişkinliğin başlangıcı söz konusudur ve meslek edinip bir işte çalışma, evlilik gibi sorumlulukları içermektedir. Bu süreçte, yeni edinilmiş olan kimlik yakın ilişkilerde başarı sağlamak için riske edilmektedir. Eğer genç yetişkinin kimliği kırılgan bir yapıda ise diğerleri ile anlamlı ilişkiler kurmak yerine izolasyon ve kendini geri çekme görülebilmektedir. Diğer taraftan sağlam bir kimlik, benliğinin önemli bir kısmını kaybetmeden diğerleri ile kaynaşabilmektedir. Bu tarz bir samimiyet, yakın dostluklar kurmak ve sağlıklı bir evlilik kurabilmek için olmazsa olmazdır. Aynı zamanda başkalarının iyi olmasını da samimiyetle istemeyi de içinde barındırmaktadır. Erikson'a göre ancak sağlam bir benliğe sahip olan birey derin kişisel ilişkilerin hazzına ulaşabilmektedir. Samimiyet, izolasyondan daha baskın ise ego, ilişkideki kişilerin ihtiyaçlarını ayırt edebilmekte ve yetişkin bağlılığı kurulabilmekte; böylece genç yetişkinlik dönemi başarılı bir biçimde geçirilmektedir (Ewen, 2003: 180).

Harry Stack Sullivan'a göre kişilik varsayımsal bir kavramdır ve ilişkiler incelenerek anlaşılabilir. Dolayısıyla inceleme birimi insan değil, ilişkilerdir. Kişiliğin yapısal örgütü ise içsel algıların değil, insanlar arası ilişkilerin ürünüdür. Bunun için diğer insanların somut varlığı gerekmemekte, imgesel hatta var olmayan kişiler de olabilmektedir. Algılama, anımsama, düşünme, hayal kurma ve diğer tüm süreçler insan ilişkilerini içermektedir.

Benliğin incelenmesindeki en küçük birim ise dinamizmdir. Dinamizm; organizmanın canlılığını sürdürmesini sağlayan göreceli ve sürekli enerji dönüşümleridir. Bu enerji dönüşümleri davranışları oluşturmaktadır. Dinamizmler organizmanın temel gereksinimlerine doyum sağlamaktadır. Anksiyete sonucu gelişen dinamizme ise Sullivan benlik ya da benlik sistemi adını vermektedir (Yanbastı, 1990: 123).

Sullivan, çocuğun büyürken başta annesi olmak üzere babası, kardeşleri, akrabaları ve varsa bakıcısı gibi çevresini düzenleyen otoritelerden etkilendiğini öne sürmektedir. Davranışlarının acı ve anksiyete içeren cezalarla biçimlendirilmesi, çocuğun karakterini oluşturmaktadır. Cezaların karşılığında çocuğun gerçekleştirebileceği iki davranış biçimi söz konusudur. Bunlar; itaat veya isyankârlıktır. İtaatkâr olan taraf “iyi-ben”i oluştururken, isyankar olan yan ise “kötü-ben”i yaratmaktadır (Lindzey vd., 1988: 100-101). Ben ve ben olmayan, olarak adlandırılan kısım ise otoritenin çocukta kuvvetli bir kaygıya yol açması ile

oluşmaktadır. Bireyin diğer benliklerle bağı koparıp kontrol edemez hale gelmesine ve bununla bağlantılı olaylarla karşılaştığında aşırı bir anksiyete duymasına neden olmaktadır (Yanbastı, 1990: 124).

Sullivan, diğer psikanalistler gibi, yetişkin kişiliğinin gelişiminde erken çocukluk deneyimlerinin önemini belirtmiştir ve özellikle anne-çocuk ilişkisi üzerinde durmuştur. Erikson gibi Sullivan da benlik gelişiminin ilerleyen yıllarda da devam ettiğini belirtmiştir. Gelişim evrelerini doğuştan gelen biyolojik saate göre tanımlayan Freud'dan farklı olarak, Sullivan gelişim evrelerinin büyük oranda toplumsal durumlarla belirlendiğini söylemiştir. Çocukların, bir evreyi belli şekilde atlatması hem o evrenin biyolojik özellikleriyle hem de o yaşta içinde bulundukları koşullarla belirlenmektedir (Burger, 2006: 179).

Sullivan'ın gelişim kuramının ana özelliği yedi evreden üçünü oluşturan ergenlik yıllarına verdiği önemdir. Sullivan, ön-ergenlik ve bunu izleyen yıllarda yaşananların, yetişkinlikte tatmin edici ilişkiler yürütebilmek için çok önemli olduğunu söylemektedir. Söz konusu gelişim evreleri ve göstergeleri Tablo 5'te yer almaktadır (Burger, 2006: 180).

Tablo 5: Sullivan'ın Yedi Gelişim Basamağı

Evre	Göstergesi
Bebeklik (0-1 Yaş)	Doğum
Çocukluk (1-5 Yaş)	Konuşmayı öğrenme
İlk Gençlik (6-8 Yaş)	Oyun arkadaşları gereksinimi
Ön-Ergenlik (9-12 Yaş)	Aynı cinsiyetten bir arkadaşla yakınlık kurma
Erken Ergenlik (13-17 Yaş)	Ergenlik ve cinsel dürtü; karşı cinsiyetten biriyle yakınlık kurma gereksinimi
Geç Ergenlik (18-20'lerin başı)	Uzun süreli cinsel ilişki kurma isteği; mesleki ve maddi konulara ilgi
Yetişkinlik (20'ler ve sonrası)	Oturmuş bir meslek yaşamı, yetişkin arkadaşlıklar, uzun süreli cinsel ilişki

Kaynak: Burger, Jerry M. (2006: 181)

Geç ergenlik evresinin özelliklerine bakıldığında, toplumsal bir varlık olmanın gereği olan ödev ve sorumlulukları üstlenmenin başladığı bir evre olduğu görülmektedir. Bu dönemde ilişki kurma yeteneğini geliştirme süreci tamamlanmakta ve sintaksik (bir grup tarafından ortaklaşa kabul edilmiş simgeler; örneğin sözcükler ve rakamlar) yaşantının gelişmesiyle simgesel boyutlar zenginlik kazanmaktadır. Benlik sistemi tutarlı bir nitelik alırken, gerilmelere karşı daha etkin yüceltme mekanizmaları oluşturulmakta ve anksiyeteye karşı daha güçlü güvenlik önlemleri geliştirilmektedir. Yetişkinlik düzeyine gelmiş biri ise, uygarlık örtüsü altında bir hayvan olmaktan sıyrılarak, kurduğu ilişkilerin kendisine kazandırdıklarıyla gerçek anlamda bir insan olarak yaşamını sürdürmektedir (Geçtan, 2008: 258-265).

Rosenberg'e göre, yüksek ve düşük benlik saygısının doğrudan bir tanımını yapmak mümkün değildir ancak ne olduğunu ve ne olmadığını tanımlamak, açıklama açısından uygun bir yöntemdir (Rosenberg, 1985: 209-213).

Nitekim, yüksek benlik saygısının kendini beğenmişlikle karıştırılmaması gerekmektedir. Yüksek benlik saygısı olan birey, kendisini diğerlerinden daha üstün bir konuma yerleştirmemektedir. Aksine, yüksek benlik saygısı olan biri, kibirden veya diğer insanları küçümsemekten uzak, kendini beğenmişlik olarak ifadelendirilebilecek davranışlardan kaçınan kişidir.

Yüksek benlik saygısı mükemmeliyetçiliği içermemektedir. Yüksek benlik saygısı olan bir yetişkin, kendi limitlerinin ve arzularına ulaşma konusundaki eksiklerinin farkındadır. Bu eksiklikleri giderebilmek için ise dehşete düşmek yerine daha iyi bir noktaya gelmeyi umut etmektedir.

Rekabet ve işlevsellik konusunda aşırı beklentilerle tepki vermek, yüksek benlik saygısında olan birey için geçerli değildir. Bu noktada benlik saygısı, kişinin kendinden memnuniyeti ve değerlilik hissiyle doğru orantılıdır. Bir başka ifade ile, bütün dünyaya baş kaldırabilecek güce sahip olma beklentisi, söz konusu durumla uyuşmamaktadır.

Düşük benlik saygısına sahip olan kişiler, açıkça depresyona daha yatkındırlar; çünkü mutluluk düzeyleri daha düşük, olumsuz olaylardan etkilenme olasılıkları ise daha yüksektir.

Bir diğer özellikleri ise anksiyeteye olan açıklıklarıdır. Aynı zamanda suçluluk duyguları baskın, oldukça ihtiyatlı, hata yapmaktan aşırı derecede korkan ve psikolojik

olarak güçsüz bireylerdir. Kendilerinden olan memnuniyetsizlikleri, yaşamlarının her alanına yansıdığı için, hayata karşı da memnuniyetsiz olmaya yatkındırlar. Bu nedenlerle genellikle ya depresyondadırlar ya da sürekli kendilerini suçlamakta ve eleştirmektedirler.

Yüksek benlik saygısının da dikkate değer dezavantajları bulunmaktadır. Düşük benlik saygısı, psikolojik güçlüklerle baş etmede yüksek benlik saygısına göre daha başarılıdır (Leary, 2005: 140). Gerçekleştirilmiş olan pek çok laboratuvar deneyinde, kendileri ile ilgili olumsuz görüşlere maruz kalan yüksek benlik saygısı olan kişilerin çoğunlukla sorunlu ve mantıksız bir biçimde, üstünlüklerini ortaya koyarak söylenen olumsuzlukları bastırmaya çalıştığı gözlemlenmiştir (Baumeister ve Boden, 1998: 114-115).

1.1.3.Benlik Saygısı Konusunda Yapılmış Çalışmalar

1.1.3.1.Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar

Ege Üniversitesi Edebiyat, Ziraat ve Eczacılık Fakültelerinde eğitim gören 120'si kadın 120'si erkek toplam 240 öğrencinin benlik saygıları ve psikiyatrik semptomları incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, benlik saygısının akademik başarı, arkadaşlık kurmakta güçlük çekme, öğrenim görülen bölümü isteyerek seçme ve bölümünden memnun olma, kendi gelirini yeterli bulma, boş zamanları değerlendirme, gelecek hakkında görüşler, kardeş sayısı, anne babanın sevgisini gösterme durumu ve anne baba ile olan ilişki, ailenin gelirini yeterli bulma açısından farklılaşma göstermektedir (Yüksekkaya, 1995: 79).

Muğla Üniversitesi merkez yerleşkede okuyan 820 öğrenci ile yapılan çalışmada, çeşitli demografik değişkenlerin öğrencilerin benlik saygıları üzerine etkisine bakılmıştır. Kardeş sayısı arttıkça benlik saygısı düzeyinin düştüğü, anne eğitimi arttıkça benlik saygısının arttığı, annesi memur olan öğrencilerin benlik saygılarının yüksek, annesi subay/polis/müfettiş olanların düşük olduğu, aile tutumu demokrat olan öğrencilerde benlik saygısının yüksek, ilgisiz olan öğrencilerde düşük olduğu ve aile geliri arttıkça benlik saygısının arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Baybek ve Yavuz, 2005: 73).

Konya’da üniversite sınavına hazırlanan 400 öğrencinin benlik saygıları, akademik erteleme davranışları, durumluluk kaygı ve öz-yeterlilik düzeyleri ele alınmıştır. Sonuçlara göre akademik erteleme davranışı arttıkça benlik saygısı düşmektedir. Bunun yanı sıra durumluluk kaygı düzeyi ile benlik saygısı negatif korelasyon göstermiştir. Benlik saygısı ve öz-yeterlilik arasında ise düşük pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Aydoğan, 2008: 47).

Adnan Menderes Üniversitesi 1 ve 4. sınıf örgün öğretim öğrencilerinden 1335 kişi ile yapılan çalışmada öğrencilerin benlik saygısı incelenmiştir. Kadın öğrencilerin benlik saygısı puanları erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Fakülte/yüksekokulda okuyan öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri 2 yıllık meslek yüksekokullarından daha yüksek bulunmuştur. Son sınıfta okuyan öğrencilerin benlik saygısı puanları birinci sınıfta okuyanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Geriye doğru seçimli ikili lojistik regresyon analizine göre; yaş, son sınıfta okumak, yaşantıdan memnun olma ve gelecekte umutlu olma değişkenlerinin benlik saygısı puanları üzerine önemli düzeyde etkisi olduğu saptanmıştır (Altıok vd., 2010: 99).

Türkiye’de 91 farklı üniversitesinde okuyan 610 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen bir çalışmada ise, psikolojik sağlamlılık, depresif belirtiler ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkide benlik saygısının rolü incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinde benlik saygısının, psikolojik sağlamlılık ve depresif belirtiler arasındaki ilişkide tam aracı rol, psikolojik sağlamlılık ve yaşam memnuniyeti arasında ise kısmi aracı rol üstlendiği tespit edilmiştir (Erarslan, 2014: 44-53).

Benlik saygısı ile ilgili olarak gerçekleştirilmiş çalışmalardan biri de 7 üniversiteden 437 iletişim fakültesi öğrencisinin katıldığı araştırmadır. Öğrencilerin 229’u devlet, 208’i vakıf üniversitelerinde eğitim görmektedir. En yüksek gelir elde eden grup diğer gruplardan anlamlı derecede daha yüksek benlik saygısına sahiptir. Ailesi ile birlikte yaşayanların benlik saygısı, ailesinden ayrı yaşayanlardan yüksektir. Öğrencilerin, benlik saygısı ile insanlara güven duyma, eleştiriye duyarlılık, kişiler arası ilişkilerde tehdit hissetme düzeyleri arasında negatif, tartışmalara katılabilme becerisi arasında ise pozitif yönlü bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin devlet üniversitesi ya da vakıf üniversitesinde okuyor olmaları benlik saygıları ile ilgili hiçbir farklılık yaratmamıştır (Akın, 2017: 64).

185 lise öğrencisi ile yapılan bir başka çalışmada ebeveynlerin bir arada olması ile öğrencilerin benlik saygıları ilişkisi incelenmiştir. Sonuçlara göre ebeveynlerin boşanmış olması öğrencilerin benlik saygılarını değiştirmediği gibi, benlik saygısı ile demografik değişkenler arasında da ilişki bulunmamıştır (Göker, 2017: 83).

Profesyonel futbolcuların antrenman öncesi ve sonrası performans beklentileri ile benlik saygılarının ilişkisini inceleyen bir çalışmaya Eyüpspor A takım futbolcularından 23 sporcu katılmıştır. Futbolcuların antrenman öncesi ve sonrası performans beklenti ve değerlendirmeleri ile benlik saygısı ile anlamlı farklılık bulunmuştur. Benlik saygısı yüksek olan futbolcuların haftalara göre performansları çoğunlukla sabit ya da yükselen bir grafik içindeyken, benlik saygısı orta düzeyde olan futbolcuların çoğunda düşüş, bir kısmında ise yükseliş görülmüş ancak stabilizasyona rastlanmamıştır (Onan, 2017: 64).

1.1.3.2. Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar

Amerika Birleşik Devletleri'nde 130 kadın 130 erkek toplam 260 öğrenci ile yürütülen bir çalışmada benlik saygısı ve alkol bağımlılığı ilişkisi incelenmiştir. Sonuçlar cinsiyete göre farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Ağır alkol bağımlısı erkek öğrenciler diğer erkek öğrencilere göre daha yüksek benlik saygısına sahipken; ağır alkol bağımlısı kadın öğrenciler diğer kadın öğrencilere göre daha düşük benlik saygısına sahiptirler (Corbin, McNair ve Carter, 1996: 1).

Okul performansı ve iş başarısı açısından benlik saygısını ele alan çalışmaların incelendiği bir araştırmada, yüksek benlik saygısının yüksek puanlara yol açmadığı, yüksek akademik başarıların yüksek benlik saygısına yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin benlik saygılarını artırıcı dışsal çalışmaların, akademik başarılarını yükseltmediği, bazı durumlarda ise tam tersi bir sonuç olarak düşürdüğü gözlemlenmiştir. İş yaşamında ise başarının mı benlik saygısını etkilediği yoksa benlik saygısının mı başarıyı etkilediği bakımından farklı çalışmalarda farklı sonuçlar vermiştir. (Baumeister vd., 2003: 1).

İngiltere'de gerçekleştirilen bir çalışmada, yükseköğretim düzeyinde okuyan 102 erkek ve 58 kadın birinci sınıf öğrencisinin benimsediği baş etme stratejilerindeki farklılıklar ile bu stratejilerin benlik saygısı ve başarıları üzerindeki etkisini ne ölçüde

etkilediği araştırılmıştır. Baş etme stratejilerinin akademik başarıya etkisi açısından erkekler ve kadınlar arasında anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Spesifik olarak, erkeklerin bir durumu duygularından ayırma konusunda kadınlardan daha yetenekli oldukları, duygusal engellenmeye ya da duygularını “şişirmeye” daha fazla eğilimli oldukları ve daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları görülmüştür. Kadınların erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksek akademik başarı gösterdiği de gözlenmiştir (Lawrence, Ashford ve Dent, 2006: 277).

Malezya’daki üniversitelerde okuyan 103 İranlı öğrenci ile gerçekleştirilen bir çalışmada, cinsiyet, not ortalaması ve benlik saygısı ilişkisine bakılmıştır. Sonuçlar, not ortalamasının tek başına cinsiyetin etkisi ile değişmediğini benzer bir durumun benlik saygısı için de geçerli olduğunu ortaya koymuştur. Bununla beraber, cinsiyet ve benlik saygısı faktörlerinin ortak etkisinin not ortalaması üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer sonuç ise kadınların erkeklerden daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları şeklindedir. (Naderi vd., 2009: 33-34).

305 Çinli üniversite öğrencisi ile yapılan bir çalışmada benlik saygısı ile gelecekteki çalışma yaşamı ve kariyer adaptasyonu ilişkisi incelenmiştir. Sonuçlara göre yüksek benlik saygısının hem gelecekteki iş yaşamını hem de kariyer uyumluluğunu olumlu etkilediği görülmüştür (Cai vd., 2015: 91).

Pakistan’da 346 öğrenci ile yapılan bir çalışmada benlik saygısı ve demografik değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuçlara göre, kırsal alanda yaşayan öğrencilerin benlik saygıları kentsel alanda yaşayanlara göre; erkeklerin benlik saygıları ise kadınlara göre anlamlı derecede düşük çıkmıştır. Ayrıca kardeş sayısı benlik saygısı arasında negatif, aile içi gelir ve aylık harcama ile benlik saygısı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Yazar bu durumu, Pakistan’ın gelişmekte olan bir ülke olması ve kırsal alanda yaşayan kişilerin dezavantajlı durumda olması ile açıklamıştır. Cinsiyet farklılığının ise erkeklerin özellikle kırsal alanda daha kabul gören bir konumda olmasına bağlamıştır (Haq, 2016: 755-762).

Peru Teknik Üniversitesi Temel Matematik 1. sınıfta okuyan 86 öğrencisi ile yapılan bir çalışmada, öğrencilerin benlik saygıları, çalışma alışkanlıkları ve akademik başarıları ele alınmıştır. Sonuçlar benlik saygısının çalışma alışkanlıkları ve akademik başarı ile ilişkili olmadığını ancak çalışma alışkanlıklarının benlik saygısı ile pozitif korelasyon olduğunu göstermiştir. Yazar, öğrencilerin benlik saygılarından bağımsız

olarak çalışma biçimlerini değiştirirlerse akademik başarıya ulaşabileceklerini öngörmüştür (Alva, 2017: 101).

Hindistan’da gerçekleştirilen bir çalışmada 60 üniversite öğrencisinin mutluluk düzeyleri, optimizm seviyeleri ve benlik saygıları incelenmiştir. Sonuçlara göre 20-24 yaş arası erkek öğrenciler, 25-28 yaş arası kadın öğrencilere göre daha mutlu ve daha optimist olup daha yüksek benlik saygısı puanları sergilemektedir. Mutluluk, optimizm ve benlik saygısı arasında ise orta düzeyli pozitif korelasyon görülmüştür (Dar ve Wani, 2017: 300).

İKİNCİ BÖLÜM

İŞ VE EĞİTİME YÖNELİK BEKLENTİLER VE ÜNİVERSİTE YAŞAMI MEMNUNİYETİ OLGUSU

2.1. İŞ VE EĞİTİM KAVRAMLARI

2.1.1. İş Kavramı ve İş Arama Davranışı

İş kavramı ile ilgili gerek Türkçe sözlükte gerekse diğer kaynaklarda çok sayıda tanımlama olduğu göze çarpmaktadır. Türk Dil Kurumu (2006b) Büyük Sözlük'te iş kavramını, geçim sağlamak için herhangi bir alanda yapılan çalışma, meslek olarak tanımlanmıştır. Bir diğer tanım ise iş; ekonomik anlamda, bireyin yaşamını sürdürmek ya da belirli bir düzeye yükselmek amacıyla giriştiği bedensel ve zihinsel çabaların toplamı olarak ifade edilmektedir (Korucuk ve Tatlı, 2015: 1).

Literatürde, iş kavramı ile beraber çalışma kavramından da söz edilmektedir. Çalışma kavramı, iş kavramının içeriğiyle önemli ölçüde örtüşmesine ve ülkemizde çoğu kez aynı anlamda kullanılmasına rağmen, “görev” ya da “mesleki faaliyet” ile daha yakından ilişkilidir ve daha çok belirli bir “örgütlenme” kapsamındaki “bağımlı” veya “bağımsız” iş ilişkisiyle yüklenilen eylemleri yerine getirme sürecini ifade etmektedir. İş, yerine getirilmeyi bekleyen amaçlı “eylemler bütünü” iken çalışma bu eylemlerin birey tarafından üstlenilip “yerine getirilme süreci”dir. Değişen yaşam koşullarına bağlı olarak çalışma kavramının henüz örgütlenmemiş gönüllü sosyal çalışmayı ve ev işlerini de kapsayacak şekilde geniş tutulmasında yarar görülmektedir. Hukuki anlamda iş ilişkisiyle bağlantılandırıldığında çalışma, iş yapma karşılığında “maddi ve/veya manevi yarar sağlamak” amacını da taşıyan bir görev sorumluluğu haline gelmektedir ve toplumumuzda yaygın “iş sahibi olmak” ifadesi ile eş anlamlıdır. İş, Türkçede ancak yanına bir fiil eklendiğinde (iş görmek, iş yapmak gibi) çalışma kavramı ile eş anlamlı olmaktadır. Başka bir söylemle, iş kavramı eylemler bütünü olmasına rağmen durağan, çalışma ise dinamik ve süreçsel bir içeriğe sahiptir (Tınar, 2013: 5-6).

Bireyler, çeşitli nedenlerle iş aramaktadırlar. İnsanların çalışma davranışları genellikle motivasyon teorileri ile açıklanmaktadır. Bunlardan en bilineni kuşkusuz Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi'dir. Bu teoriye göre insan ihtiyaçları hiyerarşik olarak en alttan en üste doğru fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik, sevgi/aidiyet, saygı ve kendini gerçekleştirme aşamalarından oluşmaktadır. Maslow'a göre alt basamaktaki ihtiyaçlar ağırlıklı olarak giderilmedikçe üst basamakların gerçekleştirilmesi mümkün değildir (Lahey, 2002: 291).

Fizyolojik ihtiyaçların giderilmesi, en temelde kişinin karnını doyurması anlamına gelmektedir. İnsanlar dünyanın dört bir yanında, temel ihtiyaçlarını giderebilmek için gece çalışmalarından ağır şartlardaki fabrika işlerine kadar pek çok yerde çalışmaktadırlar. Güvenlik ihtiyacı ise insanların bir eve sahip olmaları, güvenceli bir işte çalışmaları ve güvenli bir ortamda yaşamlarını sürdürmesine işaret etmektedir. Daha iyi bir mahallede ve daha sağlıklı şartlarda barınabilmenin yolu ise sürekli ve iyi ücret sunan işlerden geçmektedir. Böylelikle kişiler sadece kendilerinin ve ailelerinin yaşam alanlarını değil aynı zamanda emekliliklerini de garanti altına alarak yaşlılıklarını da güvenceye alabilmektedirler. İnsanlar sevgi/aidiyet ihtiyacı için de çalışmaktadırlar. Bir örgüte ait olmak, iş arkadaşları tarafından sevilme ve benimsenme de insanları çalışmaya yönlendiren sebeplerdendir. İnsanlar elde ettikleri unvanlar ve iş başarıları ile saygı kazanarak dördüncü basamağı gerçekleştirmek için iş yerinde olma motivasyonuna sahiptirler. Kendini gerçekleştirme basamağını da işin sağlayabileceği kuşkusuzdur. Nitekim, bir öğretmen yeni nesilleri eğiterek dünya üzerindeki amacını yerine getirdiğini ve kendini gerçekleştirdiğini hissedebilmektedir (Jex ve Britt, 2008: 237).

Ücret ve işin özellikleri iş tekliflerinin kabul edilmesinde önemli olmaktadır. İşler ve iş arayanlar heterojendir. Bundan doğan farklılıklar bireylerin iş arama davranışlarını, iş aramada seçtikleri yöntemleri ve iş arama maliyetlerini nasıl karşılayacaklarını etkilemektedir. İş arama faaliyetlerini şekillendiren bu davranışsal özellikler kişinin sahip olduğu sosyal ağların ve sosyal sermaye değerinin varlığı ile yakından ilişkilidir (Özgüler, 2007: 7-47).

Günümüzde işsizliğin boyutu büyüdükçe ve işsizlik sırasında yaşanan duygusal süreçlerin davranışa olan yansımalarının ciddiyeti arttıkça, bireylerin psikolojik açıdan iş arama davranışının değerlendirilmesinin önemi giderek

artmaktadır. Mezun olduktan sonra ilk defa, iş kaybı nedeniyle ya da sahip olduğu işten memnun olmayıp pek çok defa iş arama deneyimi yaşayan sayısız insan bulunmaktadır. İş arama öylesine yaygın ve sıkça başvurulmuş bir hale gelmiştir ki, bu süreçte sergilenen davranışlar, bireyin iş hayatının çok önemli bir bölümünü oluşturmaya başlamıştır (Güler, 2012: 11).

Uzun süren bir eğitim sürecinin ardından iş hayatına adım atan bireyin, yaşamında daha önce bilindik olmayan bu olaya karşı algısı genelde belirsizdir. Birey, eğitimini tamamladıktan sonra hemen iş hayatına girememiş ise, işsizlik olgusu ile yüzleşmektedir. Bu durumun sebep olduğu sıkıntı, bireyin iş hayatına girmesi konusunda hırsını arttırmaktadır. Bu süreçte oluşan hırsa zaman zaman bireyin yanlış kararlar almasına yol açabilmektedir. Özellikle “ne iş olsa yapma” mantığında başlanan çalışma dönemi bireyin mutsuz ve başarısız iş hayatının başlangıcı olabilmektedir. Bu sürece girilmemesi için bireyin eğitim aldığı alanda işe girmesi önemlidir. Sadece işsizlik psikolojisini yenmek adına başlanılan işlerde birey yanlış bir başlangıç yapmanın sıkıntısını üzerinden atamamaktadır. Özellikle iş hayatına girişin ilk safhasında gerçekleşecek bu tür olumsuzluğun izleri bireyi uzun süre etkilemektedir (Keser, 2014: 71).

İş hayatına atılan insan, işyerine o güne kadarki yaşamı ve sosyalleşme süreçleri boyunca edindiği belirli bir benlik ve güdü yapısı ile gelmektedir. Bu yapı kendini somut olarak “iş hayatından beklentiler” şeklinde ifade etmektedir (Tınar, 1996: 31). İş bulma konusunda beklentisi yüksek olan birey, beklentisi düşük olan bireye göre daha yoğun iş arayışında bulunmaktadır. Bu beklenti durumu kişinin daha optimistik olmasını, yeteneklerini gösterme konusunda daha açık olmasını ve iş piyasasında daha tercih edilir bir pozisyona geçmesini sağlamaktadır (Vansteenkiste vd., 2005: 271). Bireyin iş hayatına başlangıcı, kendisinin iş hayatından beklentileri ile iş hayatının bireyden beklentilerinin karşılaştığı kritik bir süreç olarak da düşünülmektedir. Bu süreç sonunda ya uyum ya da uyumsuzluk söz konusu olacaktır (Tınar, 1996: 31).

2.1.2. Eğitim Kavramı ve Türleri

Eğitim, çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme olarak ifade edilmiştir (Türk Dil Kurumu, 2006c). Daha kısa bir ifade ile bireyin davranışını yaşantısı yoluyla istenilen yönde değiştiren ve geliştiren bir süreç olarak tanımlanmıştır (Altuğ, 1977: 4).

Eğitim kavramına yakın ve önemli bir başka kavram da öğretim olup öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme işidir (Türk Dil Kurumu, 2006d). Bir başka tanıma göre öğretim, diğer bir kimsenin davranışını değiştirmek amacıyla yer alan etkileşim tarzıdır. Bu tanım öğrenci davranışını değiştirmek amacıyla yer alan tüm operasyonları; hem öğrencinin hem de öğretmenin tüm faaliyetlerini kapsamaktadır (Altuğ, 1977: 10).

Bilim ve teknolojiye gelişmelere koşut olarak toplumsal yaşamda meydana gelen değişimler eğitime duyulan ihtiyacın önemini daha da arttırmıştır. Son yıllarda çok sık olarak karşılaşılan “yeni dünya düzeni”, “küreselleşme”, “dünyaya açılma”, “yeniden yapılanma” kavramları, özellikle sanayi sonrası bilgi toplumlarını ifade etmede kullanılan popüler tanımlar arasındadır. Bu kavramların temeline bakıldığında “bilgi” kavramının önemli bir belirleyiciliğe sahip olduğu görülmektedir. Bilginin bu derece önem kazanması, bilginin üretildiği ve dağıtıldığı kaynaklardan biri olan eğitim kurumlarının sorumluluklarını önemli ölçüde artırmaktadır (Apay ve Kılıç, 1997: 11).

Türk millî eğitim sistemi örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Örgün eğitim; okulöncesi eğitimi, temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır. Yaygın eğitim, örgün eğitimin yanında ya da dışında düzenlenen eğitimlerin tümünü kapsamaktadır. Yaygın eğitim, örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gereğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkanlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenmektedir. Yaygın eğitim, genel ve mesleki-teknik olmak üzere iki temel bölümden meydana gelmektedir. Bu bölümler birbirini destekleyici biçimde hazırlanmaktadır (Millî Eğitim Temel Kanunu, 14 Haziran 1973).

Örgün eğitim hizmetleri yalnızca okullar ve yükseköğretim kurumları çatısında verilirken, yaygın eğitim halk eğitim merkezleri, çıraklık eğitim merkezleri, özel

kurslar, uzaktan eğitim merkezleri, mesleki eğitim merkezleri, bilim ve sanat merkezleri gibi kurumlarda gerçekleştirilmektedir (Türk, 1999: 127). Son yıllarda teknolojik ilerlemelere bağlı olarak gelişen, enformasyon ve iletişim teknolojilerinin etkin bir biçimde öğretim sürecinde kullanılması şeklinde tanımlanabilecek olan e-öğrenme (elektronik öğrenme) yapılanması, gerek uzaktan eğitim hizmetlerine gerekse örgün eğitim hizmetlerine, bireylerin bilgi toplumunun gereksinimlerine uygun olarak eğitilmesi ve yetiştirilmesine katkı koymaktadır (Kesim, 2007: 377).

Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyeti'nde merkezden yönetilen tüm eğitim etkinliklerini yürütmekten sorumludur. Türkiye'de zorunlu eğitim 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren 12 yıla çıkartılarak üç kademeye ayrılmıştır. Birinci kademe 4 yıl süreli ilkokul (1. 2. 3. ve 4. sınıf), ikinci kademe 4 yıl süreli ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe 4 yıl süreli lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir. Ayrıca özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için ilkokul, ortaokul ve lise kademesi yanında okul öncesi eğitim kademesi de zorunludur (Millî Eğitim Bakanlığı, 2017: 2).

Yükseköğretimden ise Yükseköğretim Kurumu sorumludur. Lise veya dengi okulları bitirenler, yükseköğretim kurumlarına girmek için aday olmaya hak kazanmaktadır. Adayların üniversiteye giriş için, ÖSYM tarafından yürütülen üniversiteye giriş sınavından belirli bir puanı almalarını gerekmektedir. Öğrencilerin bu sınavdan aldıkları puanlar ve lise genel not ortalamalarından elde ettikleri toplam puan, lisans programlarına yerleştirilmelerinde belirleyici etkindir. Üniversiteye giriş sınavına girdikten sonra bazı üniversiteler bazen özel yetenek sınavı yapmaktadır. Ancak bu şart, üniversiteye ve fakülteye göre değişebilmektedir. Türkiye'de yükseköğretim sistemi; üniversiteler, yüksek teknoloji enstitüleri, meslek yüksek okulları ve diğer eğitim enstitülerinden (askeri ve polis akademileri) oluşmaktadır (Fulbright, 2015).

Ülkemizde üniversite eğitimi örgün eğitim üzerinden yapılmakla beraber açıköğretim sistemi ile de bireylerin üniversite diploması alması sağlanmaktadır. 6 Kasım 1981 tarihinde yürürlüğe giren ve Türk Yükseköğretimini yeniden düzenleyen 2547 sayılı kanunun 5. ve 12. maddeleri, Türk Üniversitelerine Sürekli ve Açıköğretim yapma hakkı tanınmıştır. Daha sonra bu görev Anadolu Üniversitesi'ne 20 Temmuz

1982’de çıkartılan 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile verilmiştir. Mevcut İletişim Bilimleri Fakültesi bünyesinden doğan Açıköğretim Sistemi böylece ülke düzeyinde uzaktan öğretim hizmeti ile görevlendirilmiştir (Anadolu Üniversitesi, 2018). Halihazırda Anadolu Üniversitesi’nin yanı sıra Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi de açıköğretim eğitimi sunmaktadır.

2.1.3. Üniversite Kavramı ve Üniversite Yaşamının Kapsamı

Modern dönemde sosyal bilimlerden mühendisliklere kadar çeşitli alanlarda ve yüzlerce disiplinde yüksek eğitim ve öğretim imkânı sunan üniversiteler, Ortaçağ Latincesinden üretilen universitas kavramından gelmektedir ve “bütün, yekpare” anlamındaki universus kelimesinden türetilmiştir (Kenan, 2016: 5). Türk Dil Kurumu (2006e) Büyük Sözlük üniversiteyi, bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu olarak tanımlamıştır. Yükseköğretim Kanunu’nda (4 Kasım 1981) ise üniversite, bilimsel özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksek okul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumudur.

Yükseköğretim Kanunu’na (4 Kasım 1981) göre yükseköğretimin amaçları Madde 4’te sırlanmıştır:

a) Öğrencilerini;

(1) ATATÜRK İnkılapları ve ilkeleri doğrultusunda ATATÜRK milliyetçiliğine bağlı,

(2) Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan,

(3) Toplum yararını kişisel çıkarının üstünde tutan, aile, ülke ve millet sevgisi ile dolu,

(4) Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren,

(5) Hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı,

(6) Beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş,

(7) İlgi ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip, vatandaşlar olarak yetiştirmek,

b) Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olarak, refah ve mutluluğunu artırmak amacıyla; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak ve hızlandıracak programlar uygulayarak, çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı haline gelmesini sağlamak,

c) Yükseköğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır.

İşbu amaçlar doğrultusunda yetiştirilmek üzere yükseköğretim kurumlarına gelen öğrencileri, öğrencilik süreleri boyunca bir üniversite yaşamı beklemektedir. Üniversite yaşamı, üniversite kültürüyle, eğitim faaliyetleriyle, sosyal aktiviteleriyle ve fiziki olanaklarıyla bir bütündür. Bu bütünün içinde öğrencilerin söz konusu imkanlardan ne derece haberdar olduğu, bu imkanları nasıl kullandığı ve değerlendirdiği ise üniversite yaşamını ve yarattığı sonuçları olumlu veya olumsuz yöne doğru yönlendirmektedir.

Üniversite yaşamının kişiler üzerinde yaratacağı etkiler ve oluşturacağı sonuçlar bazı faktörle ilişkilidir. Bunlar; fiziksel olanaklar ve tesisler, duymusal hizmetler (açık hizmetler) ve psikolojik hizmetler (örtük hizmetler) olmak üzere üç başlık altında tanımlanabilmektedir (Douglas, Douglas ve Barnes, 2006: 252).

Fiziksel olanaklar ve tesisler: Bir üniversitede fiziksel olanaklar ve tesisler arasında derslerin web sitesindeki görünümü, sunum slaytları, gerekli belge ve malzemeler ile önerilen ek metinler yer almaktadır. Aynı zamanda derslikler ile öğretim üyelerinin odaları ve bu mekanların mobilyaları, döşemesi, dekorasyonu, aydınlatması ve yerleşim düzeninin yanı sıra yiyecek-içecek imkanları ve rekreasyonel aktiviteler gibi yan hizmetler de bu alana dahildir.

Duyumsal hizmetler (Açık hizmetler): Öğretim üyelerinin bilgi seviyesi, öğretim yeteneği, öğretim üyelerinden bağımsız olarak öğretim kalitesi, üniversite personelinin randevu alabilmenin/görüşmenin kolaylığı, ders konularının içeriği ve zorluk seviyesi ile iş yükü duyumsal hizmetlerin parçalarıdır.

Psikolojik hizmetler (Örtük hizmetler): Üniversite çalışanlarının öğrencilere yaklaşımları, tavır ve tutumları, öğrencilerin problemleri karşısında ilgili davranabilme becerileri, öğrencilerin duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörü düzeylerinin yanı sıra erişilebilirlikleri, yetkinlikleri ve yetenekleri sunulan psikolojik hizmetler arasındadır. Üniversitenin fiziksel çevresinin öğrenciyi rahatlatıcı, öğretim üyeleri ve derslerle bir bütün oluşturarak yeterli, güvenli ve profesyonel bir ortamda olduğu hissini vermesi de aynı başlık altında değerlendirilmektedir. Bunların yanı sıra, öğrencinin kendisini merkezde hissettiği ve dersler ile sınavlarda adil biçimde değerlendirildiği ve ödüllendirildiği izleniminin sağlandığı bir ortam oluşturulması da önemli psikolojik hizmetlerden sayılmaktadır.

Ülkemizde üniversitelerin eğitim ve öğretim imkanları, vizyonları, nasıl yönetildikleri, araştırma geliştirme faaliyetleri, iletişim, bilişim ve ulaşım olanakları, bilgi üretme kapasiteleri gibi birçok konuda birbirleriyle farklılık gösterdikleri görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin gerek üniversite gerekse gelecekle ilgili beklentilerine ilişkin farklılıklara neden olabilmektedir. Özellikle üniversiteye yeni girmiş öğrencilerin beklentileri ile halihazırda okumakta olanların beklentileri arasındaki farklılıkların ortaya konulması, gelecekte yapılacak faaliyetler ile alınacak kararlar konusunda üniversite yönetimlerine ışık tutacaktır (Korukoğlu, 2003:79-80).

2.2. BEKLENTİ VE MEMNUNİYET KAVRAMLARI

2.2.1. Beklenti Kavramı ve Beklenti Teorisi

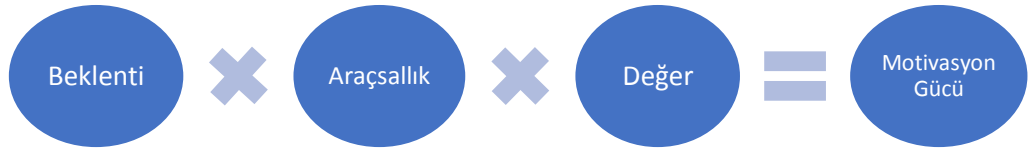
Üniversitede okuyan ve mezun olmaya yaklaşan hemen her öğrencinin beklentisi iyi bir iş bulmaktır. Bir kısmı akademi ile ilişkisini lisanstan sonra da kesmek istemeyerek yüksek eğitimine devam etmeyi tercih etmekte bir kısmı dışarıdaki kurslar, çalıştaylar, toplantılar gibi faaliyetlere katılmayı sürdürerek eğitim almaya farklı kaynaklardan devam etmektedir, bazıları ise çalıştığı kurum tarafından

verilen iş başı eğitimlerle devam etmektedir. Gerekçesi ve seçilen yöntem ne olursa olsun, tüm bu iş ve eğitime yönelik çabalar kişilerde bir beklenti meydana getirmektedir.

Beklenti, bir tanımla gerçekleşmesi beklenen şey diğer bir tanımla ise bireyin belli şart ve durumların alacağı biçimler veya kendisinden beklenenler konusundaki öngörüsü olarak ifade edilmiştir (Türk Dil Kurumu, 2006b). Bireyin beklentileri onun mutlu veya mutsuz olmasını etkileyen ve engellenme duygusunun temelinde yatan önemli faktörlerden biridir. Beklentilerin bir ölçek boyunca değişen derecelerde düşünülmesi mümkündür. Her konuda kanaatkarlık ve hiçbir şeyden tatmin olmama durumlarının iki uçta olduğu varsayıldığında, her iki radikal konumlanmanın da kendine özgü sakıncaları olduğu görülmektedir. Önemli olan bireyin bu beklenti ölçeği üzerinde kendisi için gerçekçi olan dengeyi bulabilmesidir (Cüceloğlu, 2008: 311-312).

Vroom'un ortaya koyduğu beklenti teorisi; beklenti, araçsallık ve değer olmak üzere üç temel öge üzerine kuruludur. "Beklenti", kişinin performansının istenen hedefi tutturacağına dair inancıdır. "Araçsallık", kişinin kendinden beklenen performansa yaklaştığı düzeyde yaratacağı faydaların da artacağına atıfta bulunmaktadır. "Değer" ise, kişinin hedef ödülü ne derece istediğidir. Teori Şekil-1'de özetlenmiştir (Scholl, 2002).

Şekil 1: Beklenti Teorisi Şeması

Eğer kişi hiçbir şekilde verilen görevi yerine getiremeyeceğini düşünüyorsa beklenti değeri 0, %100 başarı sağlayacağını düşünüyorsa 1 puan olarak kabul edilmektedir. Eğer kişi durumu araçsal olarak görüyorsa araçsallık değeri 1, bu şekilde olmadığını düşünüyorsa 0'dır. Son olarak kişinin beklentileri karşılama sonucunda elde edecekleri, istenen ve olumlu yönde değer puanı +1, itici ve istenmeyen

yöndeysel -1 olacaktır (Schermerhorn vd., 2012: 111). Eğer kişi çaba gösterdiği takdirde hedefe ulaşacağına inanıyorsa (beklenti), hedef ile kendi amacı arasında yararlılık ilişkisi kuruyorsa (araçsalılık) ve kendi amacının bu gayrete değer olduğuna inanıyorsa (değer) kişinin motivasyonu yüksek olacaktır (Sürekli ve Tevrüz, 2006: 38).

Vroom'un kuramı, insanları bir konumu, teklifi ya da durumu, getirip götürdüklerine ilişkin iyi bir değerlendirme temelinde kabul ettiklerini varsaymaktadır. Bir başka ifade ile insanlar bir tutumu olası etkilerinin değerine bağlı olarak kabul ya da reddetmektedir. Ek olarak, kuram insanların bir tutumu yalnızca değerini değil, aynı zamanda olası etkilerinin gerçekleşme olasılığını da dikkate alarak kabul ya da reddettiklerini ileri sürmektedir. İnsanlar iyi etkilerle sonuçlanma olasılığı en yüksek tutumları kabul etmek, kötü etkilerle sonuçlanma olasılığı en yüksek olanları ise reddetmek eğilimindedirler. Daha biçimsel olarak, kuram seçenekleri değerlendirmede, onlardan beklenen değişik çıktı ya da sonuçların öznel yararını en üst düzeye çıkarmaya çalışmaktadırlar (Taylor, Peplau ve Sears, 2007: 152).

2.2.2. Memnuniyet Kavramı

Literatürde mutluluk, tatmin, doyum ve memnuniyet kavramlarının bir arada ele alındığı görülmektedir (Akın ve Yalnız, 2015: 96; Sop, 2014: 4). Mutluluk kavramı, yıllar içinde bireylerin maddi veya manevi değerleri ile kendi içinde duyduğu öznel beğeniden, toplumun takdirini kazanacak değerlere sahip olmasına, bunların çeşitli oranlardaki birleşimine, sürdüğü yaşam biçiminden hoşnutluğuna kadar farklı görünüşleri ile ortaya koyulmuştur. Günümüzde mutluluk ele alınırken, algılanan mutluluk, bir başka ifade ile kişinin kendi içindeki, kendine özgü değerlendirmenin bir çıktısı olarak kendisini mutlu olarak hissedip hissetmemesi önem kazanmıştır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2013: xi). Tatmin ve doyum kavramları Türk Dil Kurumu'na (2016f) göre eş anlamlı sözcüklerdir ve istenen bir şeyin gerçekleşmesini sağlama anlamına gelmektedir. Memnuniyet kavramını ise ihtiyaçların ve isteklerin karşılanmasından doğan tatmin duygusu olarak tanımlamıştır. Resmi istatistik olarak Türkiye'de yapılan, mutluluk konusunu ele alan ilk araştırma, Türkiye İstatistik

Kurumu tarafından “Yaşam Memnuniyeti Araştırması” adıyla 2003 yılında gerçekleştirilmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2013: xi).

Kişiler, memnuniyetlerini belirlerken iki değerlendirme yapmaktadırlar. Bunlardan ilki bilişsel değerlendirmedir. Bilişsel değerlendirme sürecinde, elde edilen sonucun kişide yarattığı stres yahut rahatlama düzeyi göz önünde bulundurulmaktadır. “Zarar görüldü mü? Verilen emeğin karşılığı alındı mı?” gibi soruların cevapları aranmaktadır.

İkinci değerlendirme duygusal değerlendirmedir. Bu noktada aynı sürecin kişide hangi duyguları açığa çıkardığı önemlidir. Eğer deneyim öfke, tiksinti, üzüntü, hayal kırıklığı gibi duygular yarattıysa alınan ürün veya hizmetin başarısız; sevinç, beğeni, hoşlanma gibi duygular yarattıysa ürün veya hizmetin başarılı olduğu değerlendirilmesi yapılmaktadır. “Ne hissettirdi? Bu duygu başa çıkılabilir mi?” gibi soruların cevabı aranmaktadır (Barış, 2006:43-45).

Hizmet veren kurumlarda olduğu gibi, yükseköğretimde de memnuniyet, başarıyı yakalamak için etkili bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, öğrenci memnuniyetini sağlamanın etmenin en önemli göstergesi, üniversiteye gelmeden önceki beklentiler ile üniversiteye geldikleri anda hatta öğrenim yaşamı boyunca ulaştıklarının ne derece örtüştüğünü tespit etmektir (Silva vd., 2012: 1609).

2.2.3. Öğrenci Memnuniyetini Etkileyen Faktörler

Üniversite öğrencilerinin memnuniyetleri ve düzeyleri, gelecekte yapılması gereken makro ve mikro düzeydeki kurumsal çalışmalara ışık tutacağı için oldukça önemli bir konudur. Bu bağlamda öğrencilerin genel olarak üniversitede yerleşik eğitim sisteminden başlayarak eğitim aldıkları kampüsün temizliğine kadar her öğenin ele alınmaya değer olduğu düşünülmektedir. Konuyla ilgili yapılan bir çalışmada bu faktörler öğrenim deneyiminin tatminkârlığı, yerleşkenin ve yaşamın doyuruculuğu, akademik destek ve ilgi, kurumun yönetim ve işleyişinden memnuniyet, öğrenme imkân ve kaynaklarının zenginliği, kişisel gelişim ve kariyer desteği başlıklarında toplanmıştır (Tablo 6).

Tablo 6: Öğrenci Memnuniyeti Bileşenleri ve İçeriği

Bileşen	İçerik
1-Öğrenim Deneyiminin Tatminkârlığı	Derslerin ve içeriklerinin, öğretim elemanlarının ilgisinin, sınavların geçerliğinin, öğrenci odaklı iklimin, sınıflardaki öğretme yöntem ve yaklaşımlarının tatminkârlığı
2-Yerleşkenin ve Yaşamının Doyuruculuğu	Yerleşke ortamının çekiciliği, sosyal tesisler, yurt imkânları ve kalitesi, ulaşım rahatlığı, güvenlik, fiziki mekânların estetik ve kullanılışlığı, yerleşkenin konumlandığı çevre
3-Akademik Destek ve İlgi	Öğretim elemanları ve danışmanlara ulaşılabilirlik, öğrenme güçlüğü durumlarında yardım bulabilme, öğrencinin akademik soru ve sorunlarına duyarlılık.
4-Kurumun Yönetim ve İşleyişinden Memnuniyet	Öğrenci işleri, sınav programları, akademik takvim, yönetime katılım, yöneticilere erişim, yönetsel işleyişin etkililiği ve duyarlılığı
5-Öğrenme İmkân ve Kaynaklarının Zenginliği	Kütüphane, araştırma kaynakları, laboratuvarlar, merkezler, araştırma imkânları, özel çalışma alanları, akademik destek birimleri
6-Kişisel Gelişim ve Kariyer Desteği	Sertifikalar, kariyer ve yönlendirme, kişisel yetkinlik artırma faaliyetleri, öğrencilere yönelik kurslar, istihdam beklentisi ve desteği

Kaynak: Karadağ, Engin ve Yücel, Cemil (2016: 6)

Alanda, öğrencilerin memnuniyetlerini etkileyen faktörler arasında eğitim ve öğretimin niteliği, üniversitenin öğrencilerle ve diğer kurum-kuruluşlarla (sanayii, kamu kurumları ve yurt dışındaki üniversiteler) olan iş birliği, üniversitenin yönetim tarzı, öğretim elemanları, öğrencilere sunulan rehberlik ve destek hizmetleri, sosyo-kültürel olanaklar, sağlık hizmetleri, ölçme ve değerlendirme, fiziksel yapı, öğrenciye verilen değer, öğrencilere verilen bilgilendirme ve kararlara katılımlarının sağlanması gibi başlıklar da sayılmaktadır (Baykal vd., 2002: 29-30). Bu çalışma için, üniversitenin fiziksel ve sosyal imkanlarından kaynaklanan değişkenler, öğretim üyelerinden kaynaklanan değişkenler ve öğrenciden kaynaklı değişkenler ana değişkenler olarak kabul edilmiştir.

Literatürde, üniversitenin fiziksel imkanları arasında kütüphane, kafeterya, kantin, yemekhane, spor salonu, tiyatro salonu, amfi, eğlence-dinlenme tesisleri,

bahçe, tuvalet gibi alanların kapasitesi, temizliği, düzeni, kampüs içindeki yerleşimi, kampüsün ulaşım imkanları gibi faktörler yer almaktadır. Sosyal imkanlar ise öğrenci kulüplerinin sayısı ve çeşitliliği, düzenlenen seminer, konser, tiyatro gösterisi, spor müsabakaları gibi aktiviteler, öğrenci değişim programları (Erasmus, Farabi vd.) idari personelin verdiği hizmetler, öğrencilerin birbirleri arasındaki sosyal paylaşımları gibi kriterler bulunmaktadır (Palacio, Meneses ve Pérez, 2002: 491-499; Altaş, 2006: 446-447; Kanca, 2012: 85-86).

Alanda öğretim üyeleri ile ilgili değişkenler çok çeşitli başlıklarda ele alınmıştır. Öğretim üyelerinin bilgisi ve öğretme becerileri, yayınları, akademik unvanları, öğrencilere güven vermeleri, öğrencileri araştırmaya teşvik etmeleri, adil davranmaları, güler yüzlü olmaları, yardıma istekli olmaları, derslerine vaktinde gelip gitmeleri, dış görünüşlerinin göze hoş olması, diksiyonlarının düzgün olması gibi pek çok açıdan öğrencilerin memnuniyetlerini etkileyebileceği öngörülmektedir (Altaş, 2006: 446-447; Saydan, 2008: 72; Teerawut, 2011: 450).

Öğrenciden kaynaklı değişkenler genellikle demografik değişkenlerden oluşmaktadır. Öğrencinin cinsiyeti, yaşı, ekonomik gelir düzeyi, barındığı yer, ailesinin ikametgahı, anne-babasının eğitim durumu, okuduğu bölüm, bölümü isteyerek seçip seçmeme durumu, okuduğu bölümün kaçınıcı tercihi olduğu, sınava kaçınıcı girişinde okuduğu bölümü kazandığı gibi pek çok değişken öğrenciden kaynaklı değişkenler içinde yer almaktadır (Uzgören ve Uzgören, 2007: 10; Kaya, 2013: 50-55).

2.2.4. Öğrenci Memnuniyetinin Sonuçları

Ortaöğretimi tamamlayan birçok öğrencinin hayali istediği üniversiteye yerleşebilmektir. Ülkemiz şartlarında zorlu bir süreç sonucu üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin belirsiz bir ortamla karşı karşıya olduğu açıktır. Üniversite öğrencisi olmak, beraberinde farklı sorunları da getirmektedir. Bu sorunlardan en önemlisi öğrencilerin üniversitelerden beklentilerinin oldukça karmaşık ve yüksek olmasıdır. Üniversite ve üniversite ortamından beklentiler öğrencilerin motive olmasını; öğrencilerin motive olması da doğal olarak bu sürece ne kadar hazır olduklarını göstermektedir. Yükseköğretimde memnuniyetin sağlanması için temel

şartlardan biri öğrencilerinin beklentilerine tam olarak cevap verebilmektir. Beklentilere cevap verememek hayal kırıklığı ve başarısızlık olarak geri dönecek bu durum ise istenen kaliteye ulaşılmasını engelleyecektir (Zeytinoğlu, 2012: 104).

Öğrencilerin üniversite eğitiminden elde etmeyi umdukları en büyük çıktı, kendilerini arzu ettikleri bir işe yerleştirebilecek diplomadır. Öğrenciler eğitim süreçleri boyunca, pratiğe ve hayata dönük konuları duymayı beklemekte, akademisyenler ise kimi zaman teorik çalışmalar sürdürdükleri için teorik kapsamda kalabilmektedir. Böyle bir durum hem öğrenciyi yaşama ve çalışma hayatına hazırlayamamakta hem de derslerin çok teorik olduğundan şikâyet edilmesine neden olabilmektedir. Ders içeriklerinin yanı sıra öğrencilerin zaman zaman akademisyenlerden bire-bir görüşme talepleri de bulunmaktadır. Taleplerinin, akademisyenlerin idari işlerde ve araştırmalarda geçirdikleri zamanlardan dolayı karşılanamaması öğrencilerde hayal kırıklığı yaratmaktadır (Startup, 1972: 252).

Üniversitelerin fiziksel imkanları da en az akademisyenler kadar önemlidir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin kısıtlı bütçeleri ile gerçekleştirebildikleri değişikliklerin iyi kurgulanmış ve dikkatli uygulanmış olması gerekmektedir. Kampüsün zayıf donanımı öğrencilerin memnuniyetini düşürmekte bu memnuniyetsizlik de akademik performanslarına yansıyabilmektedir. Nitekim, ödev yapmak üzere gerekli bilgisayar donanımına kendi imkanlarıyla erişemeyen öğrenci, kampüste de bu olanağı bulamadığında ödevini yapmak ve zamanında teslim etmekle ilgili sorun yaşamaktadır (Alleyne, Alleyne ve Greenidge, 2010: 295).

Öğrencilerin sosyal aktivitelerden yararlanıp yararlanamamaları da memnuniyetlerini etkilemekte olan bir diğer faktördür. Bulundukları fakültenin sosyal tesislere uzaklığı, aktivitelerin azlığı, ders yükünün ağırlığı ile sosyal aktivitelerle zaman kalmaması gibi nedenlerle öğrencilerin sosyalleşmekten uzak kaldığı görülmektedir. Yeterince sosyal faaliyette bulunamayan öğrencilerin de bulundukları ortamdaki memnuniyetsizlikleri artmaktadır (Yangın ve Kırca, 2013: 91). Özellikle ailelerinden uzakta yaşayan gençlerin sosyal desteklerden de uzakta kaldığı düşünüldüğünde, sosyal faaliyetlerin içerik ve niteliklerinin artırılması öğrencilerin hem arkadaşları ile iyi vakit geçirebilecekleri alanlar sunacak hem de kendilerini yalnız ve mutsuz hissetmelerinin önüne geçecektir.

Öğrencilerin memnuniyetinin bir parçası da ebeveynlerinin memnuniyetinden geçmektedir. Velilerin eğitim sürecine katılması veli memnuniyet derecesinin artmasını sağlayacaktır. Eğitim örgütlerindeki veli memnuniyeti, hizmetin yönünü belirlemektedir. Nihai amaç ne kadar hizmet verildiği değil, verilen eğitimden faydalanıcıların ne kadar tatmin olduğudur. Veli memnuniyetinin sağlanması, eğitim örgütlerinin rekabet ortamlarında ayakta kalabilmeleri, performanslarını değerlendirip arttırabilmeleri ve örgüt hedeflerini belirleyebilmeleri için önemli bir faktör konumuna gelmiştir (Yeten, 2012: 1). Üniversite eğitiminde her ne kadar ilköğretim kademesindeki gibi bir veli ilişkisi ve sorumluluğu olmasa da kayıttan kep törenine kadar velilerin de bu sistemin paydaşları olduğu ve öğrencinin memnuniyetinin veliyi, velinin memnuniyetinin de öğrenciyi etkilediği unutulmamalıdır.

2.2.5.İş ve Eğitime Yönelik Beklentiler ile Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Konusunda Yapılmış Çalışmalar

2.2.5.1. Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar

Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi 710 öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin üniversite eğitimi ve sonrasına ilişkin beklentileri ele alınmıştır. Öğrencilerin üniversite eğitimi alarak gelecekte gerçekleştirmek istedikleri beklentiler sırası ile iyi iş edinme, kendini geliştirme ve kariyer edinme olmuştur. Üniversite mezunu olarak çalışacakları işlerde önemli buldukları ilk faktör ilerleme imkânı, ikincisi öğrendiklerini kullanabilme ve üçüncüsü de kariyere uygunluktur. Mezuniyet sonrası çalışılacak olan iş ile görülen eğitim arasında bir paralellik olmamasının kendileri üzerinde yaratacağı sonuçları değerlendirmeleri istendiğinde çalışılan işin sağlayacağı olanaklar elverişli ise sonucun değişmeyeceği görüşü birinci sırada yer alırken, sürekli olarak eğitime uygun bir iş arayışı içinde olmak ikinci sırada, üniversite eğitiminde geçen zamanın boşa geçtiğini düşünme ise üçüncü sırada gelmiştir. Öğrencilerin okul yönetiminden beklentileri ise öncelikle derslerin içeriklerinin elverdiği sürece uygulamaya dönük hale getirilmesi daha sonra derslere uygulamadan kişiler getirilerek öğrenci-yönetici

diyalogunun arttırılması ve son olarak da staj olanaklarının arttırılmasıdır (Korukoğlu ve Gürçay, 1997: 35-38).

Türk Üniversite Gençliği Araştırması'na göre, 32900 öğrencinin %5'i kendi geleceğinden hiç umutlu değilken, %10'u çok az umutlu, %31'i biraz umutlu, üçte birinden fazlası (%38) oldukça umutlu ve %16'sı çok umutludur. Öğrencilerin Türk ulusunun geleceğinden %11'i hiç umutlu değilken, %20'si çok az umutlu, %31'i biraz umutlu, %22'si oldukça umutlu ve %15'i çok umutludur. Araştırma, öğrencilerin üniversite eğitimi sonrasında çalışmak üzere ağırlıklı olarak metropol şehirleri tercih ettiklerini ortaya koymaktadır. Büyükşehir dışında yaşamak ve çalışmak isteyen öğrencilerin oranı %15'te kalmaktadır. Elde edilen verilere göre, Türkiye'de çalışılacak işin niteliği bakımından, üniversite öğrencileri için kamu sektörü cazibesini yitirirken özel sektörde çalışmak yeni cazibe merkezi olarak ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yaklaşık beşte biri de üniversiteden sonra kendi işini kurmak istemektedir (Gazi Üniversitesi, 2003: 391).

2006 yılında bir başka devlet üniversitesi olan Marmara Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde 500 öğrenci ile yapılan bir çalışmaya göre, fakültedeki öğrencilerin %98'i sportif faaliyet bölümlerinin, %95'i kampüs büyüklüğünün, %94'ü kütüphane hizmetlerinin, %81'i ders için gerekli araç ve gereçlerin, %71'i pratiğe yönelik derslerin, %76'sı bilgisayar olanaklarının, %67'si sınıfların, %58'i konferans salonunun yetersiz olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %42'si öğretim elemanlarının not baskısı kurduğunu, %41'i öğretim elemanlarının ders dışında kendilerine rehberlik yaptıklarını, %40'ı öğretim elemanları ile iletişimlerinin sıcak olmadığını, %40'ı öğretim elemanlarına rahat ulaşamadıklarını, %39'u öğretim elemanlarının bilimsel açıdan yeterli olduğunu, %36'sı öğretim elemanlarının iyi birer rol model olduğunu ve %30'u öğretim elemanlarının yeniliğe açık kişiler olduğunu ifade etmiştir (Altaş, 2006: 446-447).

Öğrencilerin öğretim elemanlarından memnuniyetlerini inceleyen bir araştırmada ise Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okuyan 107 öğrenciye ulaşılmıştır. 24 faktörün ele alındığı çalışmada, öğretim elemanlarının öğrencilerin başarılarını değerlendirirken adil olmaları tüm faktörler içinde ilk sırada yer alırken, öğretim elemanının sahip olduğu akademik unvan önem bakımından son sırada yer almıştır. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre öğretim

üyelerine erişimin kolay olmasına, öğretim üyelerinin arkadaş gibi davranmasına ve inceleme-araştırma faaliyetlerine yönlendirmelerine daha çok önem verdikleri görülmüştür. Öğrenciler üst sınıflara geçtikçe memnuniyet beklentileri arasında yer alan empati boyutunun önemi artarken, üniversiteye yeni başlayan bir öğrencinin memnuniyet beklentisi arasında yer alan dış görünüm faktörü üst sınıf öğrencilerine göre daha fazla önem taşımaktadır (Saydan, 2008: 69-75).

Bir başka çalışmada ise, Muğla Sağlık Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin iş bulmaya ilişkin endişeleri ile geleceğe yönelik umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Herhangi bir demografik ve ilişkili göstergenin iş bulma endişesi ve umutsuzluk düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açmadığı tespit edilmiştir. İş bulma konusunda endişeli olan öğrencilerin daha umutsuz oldukları sonucuna ulaşılırken, iş bulmayı umdukları süre arttıkça umut düzeylerinin yükseldiği görülmüştür. Araştırmacılara göre, öğrencilerin 6 aydan daha kısa sürede iş bulmayı arzu etmelerine karşın, sürenin uzaması fikri ya da iş bulamama kaygıları nedeniyle umutsuzluk puanlarının diğer gruplara göre daha fazla olduğu düşünülmektedir (Dereli ve Kabataş, 2009: 35).

2007-2008 eğitim öğretim yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencileri ile yapılan bir çalışmada (N=450), öğrencilerin fakülte kültürü ve üniversite yaşam kalitesine ilişkin algıları ile fakülte kültürüne ve üniversite yaşam kalitesine ilişkin algıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuçlara göre, fakülte kültürü ile ilişkili olarak, mezuniyet sonrasında da öğrencilerin kendilerini fakültenin bir üyesi olarak görecekları (%43) olumlu açıdan; öğrencilerin öğretim üyeleri ile farklı sorularını iletecek kadar yakın olmadıkları (%26,5) ve ilgili fakültede okumayı yakınlarına tavsiye etmek konusunda istekli olmadıkları (%22,4) ise olumsuz açıdan en güçlü ve yüksek yüzde onayladıkları söylemlerdir. Üniversite yaşam kalitesi boyutlarına bakıldığında ise kaliteyi en yüksek düzeyde algıladıkları boyutun "Kararlara Katılım" (18,62) boyutu olduğu, bunu "Öğretim elemanı-öğrenci iletişimi" (16,15); "Sosyal Olanaklar" (15,65); "Kimlik" (14,79); "Sınıf Ortamı" (13,72); "Öğrenci-öğrenci iletişimi" (13,03) boyutlarının izlediği görülmektedir. Öğrencilerin kaliteyi en düşük algıladıkları boyut "Gelecek" (8,73) boyutu olmuştur (Argon ve Kösterelioğlu, 2009: 43-61).

Tunceli Meslek Yüksek Okulu'nun farklı bölümlerinde okuyan 430 öğrenci ile yapılan çalışmaya göre, kadınların erkeklerden daha olumlu düzeyde iş ve eğitime yönelik gelecek beklentisine sahip oldukları tespit edilmiştir. Çalışmada, tek çocuk olma durumu ile 5 ve üzeri kardeşe sahip olma durumu, gelecek beklentisi açısından daha düşük skorlara işaret ederken; 2 veya 3 kardeşi olanların gelecek beklentisi açısından yüksek puanlar aldıkları görülmüştür (Tuncer, 2011: 942-943).

2011 yılında yapılan bir çalışmada Türkiye'nin 13 farklı üniversitesinden 1839 lisans öğrencisine ulaşılmıştır. Öğrencilerin %33'ü doktora, %27'si yüksek lisans eğitimlerini gelecekte tamamlamayı arzulamaktadır. Öğrencilerin üniversiteden öncelikle gerçekleştirmesini bekledikleri işlevler arasında ilk sırada %52 ile “mesleğe hazırlama” bulunmakta, onu %21 ile “kişisel gelişme” izlemektedir. Üniversiteden “estetik/kültürel bilinçlilik” ile “entelektüel gelişme” işlevlerini ise çok daha az sayıda öğrenci öncelikli olarak beklemektedir (Şahin, Zoraloğlu ve Fırat, 2011: 436-441).

Üç farklı üniversiteden turizm üzerine eğitim alan 446 öğrenci ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin eğitim memnuniyetleri ve geleceğe yönelik bakış açıları incelenmiştir. Öğrencilerin gelecek kaygısı başlığında iş bulma ve ekonomik kaygıları ele alınmış; gelecek planı başlığı ise okulu bırakmak, kendi alanında çalışmak ve akademik alanda devam etmek üzere üç kategori üzerinden sorgulanmıştır. Okuduğu bölümü sadece ÖSS puanlarını baz alarak seçenler, mesleğini sevmeyenler ve başka seçeneği yokmuş gibi görenler geleceğe daha kaygılı bakmaktadırlar ve kariyer planlama konusunda isteksizdirler. Bunun dışında erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla geleceğe yönelik daha kaygılı oldukları bulunmuştur (Baltacı vd., 2012: 21-22).

2012 yılında yapılan bir çalışmada, bir devlet üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okuyan 275 son sınıf öğrencisinin iş beklentileri, iş bulma ümitleri, kaygı düzeyleri ve umutsuzluk seviyeleri incelenmiştir. Öğrencilerin bir işten beklentileri öncelikle para kazanmaktır. Diğer beklentileri ise sırasıyla sosyal güvence, statü, topluma yararlı olmak ve kendini gerçekleştirmektir. Öğrencilerin %82'sinin iş bulma ümidi vardır. Öğrencilere göre Türkiye'nin en önemli sorunu eğitimin yetersiz ve kalitesiz oluşu, ikincisi ise işsizliktir. Araştırmaya göre, öğrencilerin işten beklentileri ile kaygı ve umutsuzluk bulguları bir arada değerlendirildiğinde, öğrenciler için bir iş sahibi olmak, topluma yararlı bir insan olmak veya kendini

gerçekleştirmek için bir araç olmaktan ziyade, sosyal güvencenin sağlanması veya para kazanmak açısından önem arz etmektedir (Dursun ve Aytaç, 2012: 379-384).

Mersin Üniversitesi çalışanlarının ve öğrencilerinin üniversitede sağlanan kamusal yiyecek içecek (kafeterya) hizmetlerini değerlendirmeleri amaçlandığı çalışmaya 734 öğrenci ve 525 üniversite çalışanı katılım göstermiştir. Değerlendirme boyutları olarak bu hizmetlerle ilgili algılanan kalite, algılanan değer, memnuniyet ve algılanan risk seçilmiştir. Öğrencilerin kafeterya hizmetlerini fiyat-performans açısından akademik ve idari personele göre daha olumlu bulduğu ortaya çıkmıştır. Bununla beraber öğrencilerin kalite algılarının üniversite çalışanlarından daha düşük olduğu saptanmıştır (Kanca, 2012: 85-86).

Süleyman Demirel Üniversitesi'nde öğrencilerin üniversite yaşam memnuniyetlerini belirlemek üzere yapılan bir çalışmada, 2043 öğrenciye anket uygulanmıştır. Öğrencilerin üniversite yaşamından genel olarak çok memnun ya da memnun olanlar %54,66, emin olmayanlar %28,12'lik bir orana sahiptir. Memnun olmayan veya hiç memnun olmayanlar ise %17,22'lik bir kısmı oluşturmaktadır. Öğrencilerin üniversite yaşam memnuniyetleri ile stres düzeyleri arasında negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin üniversite yaşamından memnuniyet duyma olasılığının azaldığı belirlenmiştir (Kaya, 2013: 50-55).

Bülent Ecevit Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin mezun olduktan sonra iş ararken dikkate alacakları kriterleri ve bu kriterler üzerinde farklılık yaratan demografik değişkenleri belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada, öğrencilerin meslek seçimini etkileyen en önemli kriterin, “iyi ücret politikasına sahip bir işyerinde çalışma kriteri” olduğu belirlenmiştir. Bu kriterin ardından sırasıyla, “kariyer fırsatları sunan bir işyerinde çalışma”, “iyi bir çalışma ortamına sahip bir işyerinde çalışma”, “iş güvenliğine sahip bir işyerinde çalışma”, “yabancı ülkelerle sıkı ilişki içinde olan bir işyerinde çalışma” ve “güncel araç ve gereçlere sahip bir işyerinde çalışma” kriterleri gelmektedir (Korkmaz ve Çevik, 2014: 182).

2016 ve 2017 yıllarında yapılan Türkiye Üniversite Memnuniyeti Araştırması çıktılarına göre Türkiye'deki üniversiteler öğrencilerine ve beklentilerine ulaşamamaktadır. Üniversitelerde derslerde öğrenmenin gerçekleşip

gerçekleşmediğine odaklanılmamaktadır. Akademik kültürde derslerde konuları işleyip sınav yaparak öğrenmeyi denetleme tercih edilmekte, öğrenme süreci esnasında öğrencinin öğrendiğinden emin olmaya yönelik bir anlayış bulunmamaktadır. Öğrencinin kariyerine, gelişimine, akademik ve sosyal sıkıntılarını gidermeye yönelik destek sistemleri ve kültürü bulunmamaktadır. Yerleşkelerde binaların yeniliği ve imkânların fazlalığı yerine makamların içindeki yaşantının kalitesine odaklanılmaktadır. Üniversitelerin işleyişleri öğrenci odaklı değildir. Üniversite yönetimlerinin işleyişi öğrenci dostu değildir (Karadağ ve Yücel, 2017: 10).

2.2.5.2. Yurt Dışında Yapılmış Çalışmalar

Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan bir araştırmada 1704 öğrenciye “Üniversitenizde en çok memnun olduğunuz şeyler nelerdir?” ve “Üniversitenizde en çok memnuniyetsiz olduğunuz şeyler nelerdir?” diye açık uçlu soru sorulmuş, bunun yanında üniversitenin geleceğini değerlendiren 7’li likert tipi bir ölçek sunulmuştur (Örneğin; “XYZ Üniversitesi gelecekte daha arkadaş canlısı bir yer olacaktır.”). Sonuçlara göre öğrencilerin mevcut durum değerlendirmelerinden yola çıkarak iki tip gelecek projeksiyonunda bulundukları tespit edilmiştir. Öğrenciler gelecekte olabileceklere dair ya düşük düzeyde gerçekçi beklentilere (hayalperest) sahip ya da yüksek düzeyde idealist (olması gerekenlere odaklanan) beklentilere sahiptirler (Licata ve Maxham, 1998: 76-90).

İspanya’da yapılan bir araştırmada, İspanya’da bulunan bir üniversitenin farklı bölümlerinde okuyan 6675 öğrencinin ankete katılımı sağlanmış ve öğrencilerin üniversite memnuniyetleri ile üniversitenin imajı değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre öğrencilerin üniversite hakkındaki fikirleri, üniversitenin fiziksel imkanlarını değerlendirmede etkili olmaktadır. Bunun yanı sıra üniversitenin imajı, üniversitenin fiziksel imkanları ve öğrencilerin üniversite ile ilgili önceden edindikleri fikirler; öğrencilerin üniversiteden memnuniyetlerini doğrusal olarak etkilemektedir (Palacio, Meneses ve Pérez, 2002: 491-499).

Norveç’te gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencilerin üniversiteden memnuniyetlerine bakılmıştır. Çalışma üç yıldan uzun sürede 32 farklı program ve 38 değişik üniversiteden yaklaşık 10,000 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin en

memnun oldukları konu üniversitenin sosyal iklimi ve kütüphanesi olmuştur. Eğitimin akademik kalitesi genel olarak yüksek puan alsa da pedagojik boyutunda daha düşük skorlar elde etmiştir (Wiers-Jenssen, Stensaker ve Grøgaard, 2002: 186-187).

İskoçya'daki altı farklı üniversitenin muhasebe ve mühendislik bölümlerindeki 651 birinci sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilen çalışmada üniversite tercihlerini yaparken sahip oldukları beklentiler sorulmuştur. Buna göre öğrencilerin bölümlere göre sıralamaları yer değiştirmekle beraber ilk on madde aynı kriterlerden oluşmuştur. İki bölümün de genel ortalamalarına göre oluşan beklentiler sırasıyla akademik itibar, evden uzaklık, lokasyon, kişisel algı, mezuniyet sonrası istihdam gücü, civardaki sosyal yaşam olanakları, giriş koşulları, eğitim başarısı, fakültenin kalitesi, üniversite tarafından yapılan bilgilendirmeler ve araştırma başarısıdır. Mühendislik öğrencilerinin sırası ile ilk üç kriteri akademik itibar, lokasyon ve mezuniyet sonrası istihdam gücü olurken, muhasebe öğrencileri için sırasıyla ilk üç kriter akademik itibar, evden uzaklık ve lokasyon olmuştur (Briggs, 2006: 713).

Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir başka çalışmada mühendislik bölümü lisans birinci sınıf 285 erkek, 78 kadın öğrenciye birinci dönem ve ikinci dönem olmak üzere iki kez anket uygulanmıştır. Öğrencilerin beklentileri (öğrencilerin mühendislikteki başarı beklentileri, bir görevi yerine getirme kabiliyetlerine olan inançları vd.), değerleri (öğrencilerin mühendisliğe olan ilgileri, mühendisliğin önemi ve yararına ilişkin inançları vd.), başarı düzeyleri ve kariyer planları sorulmuştur. Hem kadın hem de erkek öğrencilerin ikinci dönemdeki beklentileri ve değerleri birinci döneme göre anlamlı derecede azalmıştır. Bununla birlikte, erkeklerin beklentileri kadınlara göre daha yüksektir. Öğrencilerin beklenti düzeylerinin değerlerine göre akademik başarılarını ve kariyer planlarını daha iyi yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Jones, Paretti, Hein ve Knott, 2010: 319).

Malezya'daki bir üniversitede gerçekleştirilen çalışmada, mühendislik ve işletme hazırlık sınıfı öğrencilerinin benlik saygıları ve gelecek başarı beklentileri ele alınmıştır. Çalışmaya toplam 105 öğrenci katılmıştır. Sonuçlara göre mühendislik öğrencilerinin işletme öğrencilerine göre projelerde alınan sorumlulukları yerine getirme, problem çözebilme ve kişisel sorunların üstesinden gelebilme konularında kendilerini gelecekte daha başarılı gördükleri çıktısına ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra,

öğrencilerin yaşları büyüdükçe gelecekte elde edebilecekleri başarılarla dair beklentileri olumlu yönde artmıştır (Yong, 2010: 514)

Almanya’da 374’ü pilot uygulamaya, 544’ü de ana uygulamaya katılan üniversite öğrencileri ile üniversitenin kalitesini değerlendirmek üzere yapılan çalışmada, öğrencilerin istikrarlı bir kişi-çevre uyumunu yakaladıklarında memnuniyetlerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin en çok okulun yerleşim yerinden ve birbirleri arasındaki sosyal ilişkilerden memnun oldukları; üniversite binalarından ve amfilerden ise şikayetçi oldukları görülmüştür (Gruber vd., 2010: 105).

Tayland’da 400 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencileri memnun eden faktörlerin neler olduğu incelenmiştir. Öğretim üyelerinin bilgisi, öğretme becerileri, müfredat, öğrenim ücreti ve kulaktan kulağa yayılan bilgilerin memnuniyete olan etkisine bakılmıştır. Öğretim üyelerinin bilgi düzeyinin öğrenci memnuniyeti üzerinde etkili olduğu, diğer faktörlerin ise etkisiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Teerawut, 2011:450).

Pakistan’da gerçekleştirilen bir çalışmada, uzaktan eğitim alan öğrencilerle örgün eğitimde yer alan öğrencilerin memnuniyet düzeyleri kıyaslanmıştır. Psikoloji eğitimi programında aynı dersi veren bir öğretim üyesinin uzaktan eğitim ve örgün eğitim öğrencilerinden seçkisiz olarak 80’er kişi çalışmaya dahil edilmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin aldıkları eğitimden genel olarak memnun oldukları ve eğitim alınan platformun öğrencilerin memnuniyetini etkilemediği ortaya çıkmıştır (Mahmood, Mahmood ve Malik, 2012: 133).

Portekiz Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde 359 öğrenci ile gerçekleştirilen bir çalışmada, öğrencilerin fakültelerinden memnuniyet düzeyleri ele alınmıştır. Üniversitede geleneksel eğitimin yanında farklı bir eğitim modelinin daha uygulandığını vurgulayan çalışma; pratiğe dönük, modern aletlerin yer aldığı ve öğrencilerin projelere yönelik bir eğitim aldığı sisteme Entegre Sağlık Eğitimi adı verilmiştir. Çalışma sonuçları, geleneksel eğitim modelinin Entegre Sağlık Eğitimi modeline göre algılanan kalite ve memnuniyet düzeylerinde öğrencilerden daha yüksek puanlar aldığını ortaya koymuştur. Algılanan kalite ile öğrenci memnuniyeti arasında ise yüksek düzeyde pozitif korelasyon elde edilmiştir (Pedro, Mendes ve Lourenço, 2018: 181).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ İLE GERÇEKLEŞTİRİLEN BİR ÇALIŞMA

3.1.ARAŞTIRMANIN AMACI VE HİPOTEZLERİ

Bu araştırmanın temel amacı, geleceğin çalışma yaşamında ve endüstri ilişkilerinin kurulmasında kilit roller alması beklenen öğrencilerin mevcut üniversite yaşantılarını, benlik saygılarını, gelecekteki iş ve eğitim yaşantılarına dair beklentilerini ve bunlar arasındaki bağlantıları ortaya koymaktır. Örneklemin özelliği ve çalışmanın amacı bakımından 2013-2014 eğitim öğreti yılında 1. sınıfta okuyan öğrenciler 2015-2016 eğitim öğretim yılında 3. sınıfı, 2013-2014 eğitim öğreti yılında 2. sınıfta okuyan öğrenciler 2015-2016 eğitim öğretim yılında 4. sınıfı oluşturmaktadırlar. Çalışma kohort yöntemi ile gerçekleştirilmiş olup, başta uygulama güçlükleri nedeniyle sıklıkla kullanılmayan bu yöntemin sağlayabileceği önemli çıkarımlardan faydalanılmak istenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 24.0 istatistik paket programı ile değerlendirilmiştir.

Amaç doğrultusunda aşağıdaki ana hipotezler öne sürülmüştür:

1 H₁: Üniversite yaşamı memnuniyeti ile benlik saygısı arasında anlamlı ilişki vardır.

2 H₁: Üniversite yaşamı memnuniyeti ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında anlamlı ilişki vardır.

3 H₁: Üniversite yaşamı memnuniyeti demografik göstergelere göre farklılaşmaktadır.

4 H₁: Üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ile benlik saygısı arasında anlamlı ilişki vardır.

5 H₁: Üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında anlamlı ilişki vardır.

6 H₁: Üniversitede yapılan faaliyetlere katılım demografik göstergelere göre farklılaşmaktadır.

7 H₁: Benlik saygısı ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında anlamlı ilişki vardır.

8 H₁: Benlik saygısı demografik göstergelere göre farklılaşmaktadır.

9 H₁: İş ve eğitime yönelik beklentiler demografik göstergelere göre farklılaşmaktadır.

10 H₁: Üniversite yaşamı memnuniyeti ile üniversitede yapılan faaliyetlere katılım arasında anlamlı ilişki vardır.

3.2.ARAŞTIRMANIN KISITLILIKLARI

Bu çalışmanın en büyük kısıtı sadece Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri öğrenci ile yapılmış olmasıdır. Bir diğer önemli kısıtı ise sadece iki eğitim öğretim dönemini kapsamasıdır. Veriler toplanırken her sınıf düzeyinden eşit öğrenci alınmaya çalışılmıştır ancak farklılıklar meydana gelmiştir. Öğrencilerin sınıf tekrarı yapması, derslere olan devam durumlarından ötürü sağlıklı bir erişim sağlanamaması gibi sebeplerle dağılım ancak mevcut şekilde gerçekleştirilebilmiştir. Anne/Babası hayatta olmayan ve ayrı olan kişiler ise sayıları az olduğu için birleştirilmek durumunda kalmış ve farklı analizler gerçekleştirilememiştir.

3.3.EVREN VE ÖRNEKLEM

Çalışmanın evreni 2013-2014 ve 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünde okuyan örgün ve ikinci öğretim öğrencileridir.

Çalışmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örnekleme iki ayrı eğitim öğretim döneminde, sadece Dokuz Eylül Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünde okuyan, anketin uygulandığı gün okulda bulunan ve katılmaya gönüllü örgün ve ikinci öğretim öğrencileri dahil edilmiştir. Toplam örneklem sayısı 775'tir.

3.3.1. Örnekleme İlişkin Demografik Göstergeler

Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde eğitim gören hemen hemen üç öğrenciden ikisinin (Yıllar toplamına göre %72,6) kadın olduğu dikkati çekmektedir

(Tablo 7). Buna ek olarak Yükseköğretim Lisans Atlası'ndan 07.07.2016 tarihinde alınan verilere göre, 2015-2016 eğitim öğretim yılı itibari ile bölüme yeni kayıt yaptıran toplam öğrenci sayısı 226 olup, bu öğrencilerin 152 (%67,2)'si kadın, 74 (%32,8)'ü erkektir. Türkiye genelindeki tüm Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümleri'ne 2015-2016 eğitim öğretim yılında kayıt yaptıran öğrencilerin ise 2449 (%66)'unun kadın, 1262 (%34)'sinin erkektir.

Tablo 7: Örnekleme İlişkin Demografik Göstergeler

		2013 2014	2015 2016	Top.			2013 2014	2015 2016	Top.
Cinsiyet	Kadın	273	290	563	Bursluluk Durumu	Var	72	64	136
	Erkek	94	118	212		Yok	292	338	630
	Top.	367	408	775		Top.	364	402	766
İngilizce Hazırlık Eğitimi	Aldı	335	309	644	Öğrenim Kredisi Durumu	Var	143	166	309
	Almadı	32	99	131		Yok	222	237	459
	Top.	367	408	775		Top.	365	403	768
Ebeveyn Durumu	Birlikte	323	360	683	Çalışma Durumu	Çalışmıyor	322	365	687
	Anne/Baba Hayatta Değil/Ayrı	44	47	91		Çalışıyor	44	39	83
	Top.	367	407	774		Top.	366	404	770
Yaşanılan Yer	Aileyle/ Akrabayla	106	98	204	Daha Önce Psikolojik Destek Alma Durumu	Var	64	78	142
	Arkadaşla	120	110	230		Yok	302	330	632
	Yurtta	109	162	271		Top.	366	408	774
	Diğer	30	37	67					
	Top.	364	407	772					
Kardeş Sayısı	0-1	185	205	390	Okuduğu Sınıf	1	104	133	237
						2	57	64	121
	2	102	116	218		3	108	78	186
	3 ve üstü	80	86	166		4	96	129	225
	Top.	367	407	774		Top.	365	404	769

İngilizce hazırlık eğitimi alan öğrenci sayısı yıllara göre düşmektedir.

Ele alınması gereken bir başka gösterge, öğrencilerin maddi kaynaklarını ebeveyn/yakın desteği haricinde hangi kaynaktan sağladıklarıdır. Bunu ortaya koymak

için çalışma, bursluluk ve öğrenim kredisi alma durumları sorgulanmıştır. Öğrencilerin ağırlıklı olarak öğrenim kredisi aldıkları görülmüştür. Özellikle tam zamanlı çalışan öğrenci sayısı yıllar toplamında 10 kişiyi bile bulmamaktadır.

Öğrenciler ağırlıklı olarak yurttan veya arkadaşlarıyla birlikte yaşamaktadır. Buradan çıkarılan sonuç ise çoğunluğun il dışından geldiği yönündedir. Nitekim Yükseköğretim Lisans Atlası'ndan edinilen 2015 yılı girişli öğrencilere ait bilgilere göre, kayıt olan 225 kişiden 45 (%20)'inin İzmir ilinden, diğerlerinin ise farklı illerden geldiği tespit edilmiştir (2016).

Öğrencilerden 683 (%88,2)'ünün anne-babası sağ ve birlikte yaşamaktadır. Kardeş sayısı olarak, bir kardeşe sahip olma durumun yoğunluktadır.

Öğrencilerin yıllar toplamında 142 (%18,7)'sinin profesyonel psikolojik desteğe ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Başka bir deyişle yaklaşık 5 öğrenciden 1'inin profesyonel yardım aldığı sonucu çıkarılabilmektedir.

3.3.2.Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nün Tarihçesi ve İmkanları

Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin temellerini oluşturan “Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu” 09/09/1944 günü İzmir ilinde kurulmuştur. Kuruluş sonrası 12 adet öğretim üyesi ve 392 öğrenciyle eğitim öğretim faaliyetlerine başlayan eğitim kurumu, 08/06/1959'da kabul edilen 7334 Sayılı Kanun ile “İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi” halini almış ve öğretim süresi üç seneden dört seneye yükseltilmiştir.

Bina yetersizliği ve artan öğrenci sayısı sebebiyle İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, 1966-1967 eğitim öğretim yılına bugünkü Dokuz Eylül Üniversitesi'ne ait Rektörlük binasında başlamış, öğretim üyesi kadrosu da arttırılmıştır.

Yüksek öğrenimdeki uluslararası ilerlemeler göz önüne alınarak, 08/05/1969 tarihinde, 1170 Sayılı Kanun ile akademi Ege Üniversitesi'ne bağlanıp “İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi” ismini almıştır. Fakülte, 01/03/1978'de İktisat Fakültesi ve İşletme Fakültesi şeklinde ikiye ayrılarak aynı binada eğitim öğretim faaliyetlerini devam ettirmiştir. Aynı zamanda Manisa Maliye Muhasebe Yüksekokulu, Aydın Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu ile Pazarlama Reklamcılık Yüksekokulu

İşletme Fakültesi'ne; Buca Maliye Meslek Yüksekokulu da İktisat Fakültesi'ne bağlanmıştır.

20/07/1982 tarihinde Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile İktisat Fakültesi ve İşletme Fakültesi birleştirilerek “İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi” ismi ile Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlanmıştır.

Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkındaki 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Manisa Maliye Muhasebe Yüksekokulu, Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ile Muğla İşletmecilik Yüksekokulu DEÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ne bağlı yüksekokullar olarak 20/07/1982'den itibaren öğretimlerine devam etmişlerdir. Ancak Manisa Maliye Muhasebe Yüksekokulu 18/06/1989'da 3389 Sayılı Kanun ile ilgili fakülteye bağlı yüksekokul statüsünden çıkarılarak Dokuz Eylül Üniversitesi Manisa İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi olarak ayrılmıştır.

1992 senesi sonuna kadar fakülteye bağlı yüksekokullar olarak eğitim öğretim aktivitelerini sürdüren Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Adnan Menderes Üniversitesi'ne; Muğla İşletmecilik Yüksekokulu, Muğla Üniversitesi'ne bağlanarak 01/01/1993'ten itibaren İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden ayrılmışlardır.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi 01/10/1984'te bugünkü binalarına (Dokuzçeşmeler) taşınmış ve 1993-1994 eğitim öğretim yılı başında, (İngilizce) İktisat, (İngilizce) Uluslararası İlişkiler ve (İngilizce) İktisat bölümlerini, DEÜ'ye bağlı olarak yeni kurulan İşletme Fakültesi'ne devretmiştir.

Fakültede mevcut durumda İşletme, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Maliye, Ekonometri, İktisat ve Yönetim Bilişim Sistemleri, Kamu Yönetimi bölümleri aktif olarak eğitim öğretim faaliyetlerine devam etmektedir (DEÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 2017).

Fakülteye ait olan fiziki olanaklar bilgisayar laboratuvarları (toplam 193 bilgisayar kapasiteli 4 laboratuvar), çok amaçlı aktivite merkezi (ÇAM), mavi salon (150 kişi), konferans salonu (316 kişi), akademi salonu (16 kişi), okuma salonu (248 kişi), spor salonu (650 m² parke salon, 276 kişilik tribün kapasitesi, 2 adet soyunma

odası, 5 kabinli 2 duş ve 2 tuvalet), tenis kortu ve halı saha, akademik personel, idari personel ve öğrenci yemekhanesi ve 6 adet kafeteryadır.

Sosyal, kültürel, uluslararası ve ulusal eğitim öğretim olanakları özetlenecek olursa; Mevlana programı kapsamında ise Bosna Hersek International Burch University ile sahip olduğu toplam 16, Erasmus+ kapsamında 15 uluslararası değişim programı anlaşması ile gerçekleşen öğrenci, öğretim üyesi ve idari personel hareketliliği, uygulamalı girişimcilik dersi ile iş fikri olan öğrencilere sağlanan KOSGEB desteğinden faydalanma imkanı, 22 aktif öğrenci kulübü ve mezuniyet sonrası ve sırasında öğrencilerin çeşitli imkanlarından faydalanabileceği temeli 1973 senesinde atılmış DEÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Mezunlar Derneği (İZİMDER) sayılabilmektedir (DEÜ Rektörlüğü Basın ve Halkla İlişkiler Koordinatörlüğü, 2016:96-97).

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü ise, iş hukuku, insan kaynakları yönetimi, endüstri ilişkileri, çalışma ekonomisi, sosyal politika, psikoloji, sosyoloji ve sosyal güvenlik benzeri sosyal bilimlerin çok sayıda kolunu içine alan multidisipliner bir yapıya sahiptir. Bölümün kuruluşu, Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi içerisinde 1969 senesinde Prof. Dr. Muhittin ALAM tarafından oluşturulan Sosyal Politika Kürsüsü ile gerçekleşmiştir. DEÜ bünyesinde Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü ise 1982 senesinde kurulmuştur. İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku, Çalışma Ekonomisi, Yönetim ve Çalışma Sosyolojisi ile Yönetim ve Çalışma Psikolojisi, olmak üzere dört anabilim dalı ile eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmekte olan bölümde, lisans eğitimin yanı sıra DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde 3 tezsiz, 2 tezli olmak üzere toplam 5 yüksek lisans ve bir adet doktora programı eğitimi verilmektedir.

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri lisans programı, temelde sosyal politika ve insan kaynakları alanında evrensel ve güncel bilgi edinilmesine destek sağlayacak bir eğitim programına sahiptir. Dersler; çalışma yaşamını sosyal politika, psikoloji, sosyoloji, yönetim, hukuk ve ekonomi gibi sosyal bilimlerin çeşitli disiplinleri ışığında incelemektedir. İlk iki senede İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin çeşitli bölümlerince verilen, daha çok ortak ve genel dersler programda yer almaktadır. Üçüncü ve dördüncü senelerde ise bölüme özgü dersler bulunmaktadır. Bölüm öğrencilerinin ilgilendikleri alanlarda ders alabilecekleri geniş bir seçimlik ders

havuzu bulunmaktadır. Bölüm öğretim programında isteğe bağlı olarak İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinde işlenen toplam 12 adet Erasmus dersi mevcuttur. Ayrıca öğrenciler, istek ve başarıları dahilinde yurt içinde Farabi, yurt dışında ise Erasmus+ Programı kapsamında çeşitli Avrupa üniversitelerinde bir ya da iki yarıyıl değişim programlarından yararlanabilmektedirler.

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü 2016-2017 eğitim öğretim yılı itibari ile 11 profesör, 3 doçent, 4 yardımcı doçent ve 12 araştırma görevlisinden oluşan öğretim elemanı kadrosu ile eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir. (DEÜ Bilgi Paketi Ders Kataloğu, 2017).

Tüm bunların yanı sıra, Dokuzçesmeler Yerleşkesi içinde eğitim gören öğrenciler, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin diğer birimlerindeki olanaklardan faydalanmak isterlerse; Rektörlük Lokal, tarihi bir yer olan Eylül Köşk ve Tınaztepe Sosyal Tesisleri'nde yemek ve eğlence hizmeti alabilmektedir. İzmir'e bağlı Seferihisar/Ürkmez'de bulunan 14 dönüm arazi içinde faaliyet göstermekte olan Öğrenci Eğitim ve Dinlenme Tesisleri, Mayıs ve Eylül ayları arasında, farklı dönemlerde, dinlenme, eğlenme ve konaklama hizmeti sunmaktadır. Bunun yanı sıra yıl içinde çeşitli, staj, seminer, toplantı ve akademik çalışmalara ev sahipliği yapılmaktadır. Ayrıca Kordon'da yer alan Otel Dokuz Eylül, İzmir'in merkezinde, konaklama hizmeti sunmaktadır. Sabancı Kültür Sarayı, İzmir ilinin en büyük kültür merkezlerinden biri olarak tüm yıl boyunca gerçekleştirilen çeşitli kültürel etkinliklere, tiyatro, konser ve sergilere ev sahipliği yapmaktadır. İnciraltı Yarı Olimpik Yüzme Havuzu, spor yapma olanağı sunmanın yanı sıra yüzme eğitimi hizmeti de bulunan, çeşitli müsabakalara ev sahipliği yapan bir spor kompleksidir. 22.000 m² alana kurulu, 5.050 seyirci kapasiteli Amfi Tiyatro, 2012 yılında Tınaztepe Yerleşkesi'nde hizmete açılmıştır. Tınaztepe Yerleşkesi'nde bulunan Mediko Sosyal Hizmetler Ünitesi'nde ise, sağlık ve psikolojik danışma hizmeti verilmektedir. (DEÜ Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı, 2017). Merkez kütüphane ve bağlı 11 biriminde ise, 351062 basılı kitap, 299627 e-kitap, 74157 e-dergi, 14526 basılı tez bulunmakta; toplam 16 kütüphaneci öğrencilere hizmet vermektedir (DEÜ Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, 2017).

3.3.3. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Mezunlarının İstihdam Olanakları

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü mezunları başlıca şu istihdam olanakları mevcuttur (İstanbul Üniversitesi Çalışma Ekonomisi Bölümü, 2017; DEÜ Bilgi Paketi Ders Kataloğu, 2017; Pamukkale Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, 2017; Marmara Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, 2017):

- Devlet Planlama Teşkilatı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu gibi kurum ve kuruluşlarda ateşe, iş müfettişi, uzman, uzman yardımcısı ve benzeri pozisyonlarda,
- Sendikalarda uzman olarak ve diğer kademelerde,
- Kaymakam olarak,
- İdari hâkim olarak,
- Türkiye İş Kurumu gibi yerlerde istihdam ve meslek elemanı olarak,
- İşletmelerin insan kaynakları bölümlerinde insan kaynakları müdürü, eğitim uzmanı gibi alanlarda,
- Özel istihdam bürolarında işe alım uzmanı olarak,
- Banka ve finans kuruluşlarının gişe memurluğundan bölge müdürlüğüne hemen her aşamasında,
- Satış pazarlama departmanlarında.

Diğer yandan mezunlar, güçleri ve yetkinlikleri doğrultusunda daha farklı iş imkanlarına da sahip olabilmektedirler.

3.4. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Çalışmada Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeği, Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Ölçeği ve Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım Ölçeği kullanılmıştır.

3.4.1. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Ölçeğin asıl formu İngilizce olup 1965 yılında M. Rosenberg tarafından geliştirilmiştir. Füsun Çuhadaroglu ise, 1986'da ölçeğin Türkçeye uyarlamasını gerçekleştirmiştir. Toplam 63 maddeden oluşan ölçeğin alt ölçekleri 12 adet olup benlik saygısı, kendilik kavramının sürekliliği, insanlara güven duyma, eleştiriye duyarlılık, depresif duygulanım, hayalperestlik, psikosomatik belirtiler, kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme, tartışmalara katılabilme derecesi, ana-baba ilişkisi, babayla ilişki, psişik izolasyon şeklindedir (Öner, 2012:739).

Çalışmada yalnızca 10 sorudan oluşan benlik saygısı alt ölçeği kullanılmıştır. Bu alt ölçeğin skorları, benlik saygısının bireylerdeki düzeylerini belirlemektedir. Alt ölçekte “Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.”, “Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.” gibi cümleler yer almaktadır.

3.4.2. Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeği

Ölçeğin orijinali McWhirter ve McWhirter tarafından 2008 yılında İngilizce dilinde geliştirilmiştir. Toplam 25 maddesi bulunan ölçek; iş ve eğitim, evlilik ve aile, din ve toplum, sağlık ve yaşam olmak üzere 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Türkçe uyarlamasını 2011 yılında, Murat Tuncer gerçekleştirmiştir (Tuncer, 2011a:1267).

Çalışmada, sadece iş ve eğitime yönelik beklentileri sorgulayan alt ölçek kullanılmıştır. Bu alt ölçek, bireylerin gelecekte kendilerini iş ve eğitim kapsamında gördükleri yere ilişkin bilgi vermektedir. Alt ölçekte “Hedeflediğim eğitim düzeyine ulaşacağım.”, “İyi bir iş bulacağım.” gibi cümleler yer almaktadır.

3.4.3. Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Ölçeği

Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Ölçeği araştırmacı ve danışmanı tarafından geliştirilmiştir. Böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmasının sebebi ise soruların Dokuz Eylül Üniversitesi'nde bulunan imkanlara özgü alanları da içeren bir biçimde tasarlanmasına olan gereksinimdir. Ölçek ilk halinde 24 sorudan oluşmaktadır.

Tablo 8: Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Ölçeği İç Tutarlılık Ölçümleri

	Madde Silindiğinde Ölçek Ortalaması	Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Cronbach's Alpha Değeri
Bu üniversiteyi isteyerek seçtim.	68,9519	111,763	,322	,752
Bu bölümü isteyerek seçtim.	69,3774	110,844	,385	,748
Derslikler eğitim-öğretime uygundur.	69,6692	110,315	,452	,744
Öğretim üyeleri bilgi açısından donanımlıdır.	69,1759	113,184	,345	,751
Üniversitenin spor tesisleri (basketbol sahaları, tenis kortları vb.) yeterlidir.	70,2075	111,285	,398	,747
Öğrenci kulüpleri ilgi alanlarımla uyumaktadır.	69,5383	113,207	,342	,751
Fırsatım olsa başka bir üniversiteye geçerdim.	69,7188	108,850	,375	,748
Değiştirebilecek olsam başka bir bölümü seçerdim.	69,8135	111,158	,300	,754
Öğretim üyeleri derslerin içeriklerini dolduracak donanıma sahip değildir.	69,2827	113,062	,332	,751
Dersliklerin koşulları nedeniyle derslere odaklanamadığım olur.	69,8526	115,174	,209	,759
Okula gelirken yol koşulları nedeniyle zorluklar yaşıyorum.	69,7624	115,540	,129	,767
Üniversitenin sosyal tesisleri (DESEM, Sabancı Kültür Merkezi, Seferihisar Eğitim ve Dinlenme Tesisleri, Eylül Köşk vb.) yeterlidir.	69,8917	111,747	,400	,748
Kütüphane yeterlidir.	70,1203	109,272	,444	,744
Yemekhane yeterlidir.	69,9850	110,274	,425	,745
Üniversitenin burs olanakları yeterlidir.	70,3594	114,122	,286	,754
Kantin olanakları yeterlidir.	69,6707	110,336	,427	,745
Seminer, sempozyum, konferans gibi bilimsel etkinlikler yeterli sayıdadır.	69,7083	112,183	,414	,747
Konser, şenlik, tiyatro gösterimi gibi sosyal etkinlikler yeterli sayıda düzenlenmektedir.	70,1699	110,840	,443	,745

Üniversitedeki bilimsel etkinliklerin duyurusu yeterli şekilde yapılmaktadır.	70,1925	112,159	,363	,750
Üniversite ilgili kararlar alınırken fikrimin sorulmaması beni rahatsız etmektedir.	70,1474	118,954	,052	,769
Mevcut öğrenci kulüplerinin hiçbiri ilgi alanlarım dâhilinde değildir.	69,4602	115,086	,234	,757
Üniversiteye ilişkin kararlarda söz sahibi olmak isterim.	69,1519	122,126	-,060	,774
Üniversitedeki sosyal etkinliklerin duyurusu yeterli şekilde yapılmaktadır.	69,9579	114,339	,262	,756
Öğretim üyesinin dersine geç gelmesi beni rahatsız eder.	70,1308	118,307	,060	,770

Tablo 8’de görüldüğü üzere, maddeler atıldığında Cronbah’s Alpha katsayısı ,774 ile ,744 arasında değişmektedir. Düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerleri ise -,060 ile ,452 arasındadır. Pratik anlamlılık için ,40 ve daha yüksek değerde maddeler çok iyi ayırt edici; ,30 ile ,40 arasındaki maddeler iyi; ,20 ile ,30 arasında olan maddeler düzeltilmesi gereken maddeler ve daha düşük düzeyde olanlar ise, istatistiksel olarak anlamlı bile olsalar ölçeğe alınmamalıdır (Erkuş, 2003: 135). Bu durumda ,30 değerinin altında kalan maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

Tablo 9: Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Ölçeği Cronbach Alpha Değeri

Cronbach Alpha Değeri	Madde Sayısı
,795	16

Son halinde ölçekten 8 madde atılmış ve 16 madde bırakılmıştır. 16 maddelik yeni ölçeğin Cronbah’s Alpha katsayısı ise ,795 bulunmuştur (Tablo 9).

3.4.4. Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım Ölçeği

Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım Ölçeği de araştırmacı ve danışmanı tarafından geliştirilmiştir. Böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmasının sebebi yine

Dokuz Eylül Üniversitesi'nde bulunan imkanlara özgü alanların da ölçülmesine duyulan ihtiyaçtır. Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım Ölçeği ise ilk halinde 16 sorudan oluşmaktadır. Bu 16 soru üzerinden yapılan iç tutarlılık testlerine ilişkin bilgiler Tablo 10'da yer almaktadır:

Tablo 10: Üniversitede Yapılan Faaliyetler Ölçeği İç Tutarlılık Ölçümleri

	Madde Silindiğinde Ölçek Ortalaması	Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Cronbach's Alpha Değeri
Derslere zamanında giderim.	41,8924	78,552	-,128	,797
Üniversitenin spor tesislerini (basketbol sahaları, tenis kortları vb.) kullanırım.	43,8966	69,250	,338	,762
Üniversitenin sosyal tesislerini (DESEM, Sabancı Kültür Merkezi, Seferihisar Eğitim ve Dinlenme Tesisleri, Eylül Köşk vb.) kullanırım.	43,6441	66,826	,470	,751
Üniversite öğrenci kulüplerinin düzenlediği aktivitelere katılırım.	43,2041	66,135	,528	,746
Üniversitenin kütüphanesinden faydalanırım.	42,6717	69,771	,376	,759
Üniversitenin kantinlerinden faydalanırım.	42,1007	75,284	,042	,784
Üniversitenin yemekhanesinden faydalanırım.	43,4152	68,564	,315	,765
Üniversitenin web sitesindeki anketlere katılırım.	43,4372	67,180	,411	,756
Üniversitede düzenlenen seminer, sempozyum, konferans gibi bilimsel etkinliklere katılırım.	42,8400	67,176	,546	,747
Üniversitede düzenlenen konser, şenlik, tiyatro gösterimi gibi sosyal etkinliklere katılırım.	42,6676	69,264	,390	,758
Üniversitenin web sitesindeki etkinlik duyurularını takip ederim.	42,6897	68,181	,424	,755
Üniversitenin içindeki afişleri, panoları ve ilanları okurum.	42,5572	70,192	,345	,762

Üniversitenin eksik gördüğüm taraflarını kendi çabamla düzenlemeye çalışırım.	43,7559	66,489	,470	,751
Üniversitenin eksik gördüğüm taraflarını öğretim üyelerinden destek alarak düzenlemeye çalışırım.	43,9876	66,405	,482	,750
Üniversitenin eksik gördüğüm taraflarını ilgili birimlere bildirerek düzenlemeye çalışırım.	43,8193	65,659	,513	,747
Üniversitemde bulamadığım imkanları diğer kanallardan karşılamaya çalışırım.	43,0069	68,156	,363	,760

Ölçekte istenen düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerlerin altında kalan maddeler bulunmaktadır. Tablo 9’da görüldüğü üzere, maddeler atıldığında Cronbah’s Alpha katsayısı ,797 ile ,746 arasında değişmektedir. Düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerleri ise -,128 ile ,546 arasındadır. ,30’un altında kalan maddeler çıkarıldığında geriye 14 madde kalmaktadır. Bu 14 maddeye ait Cronbah’s Alpha katsayısı ise ,815’tir (Tablo 11).

Tablo 11: Üniversitede Yapılan Faaliyetler Ölçeği Cronbach Alpha Değeri

Cronbach Alpha Değeri	Madde Sayısı
,815	14

Tutumlar ve faaliyetlere olan katılımın ayrı ayrı ölçülmesinin sebebi, öğrencilerin fikirleri ile davranışları arasındaki tutarlılığı ortaya koyabilmek içindir.

3.5.KOHORT ANALİZİ

Kohortun kelime anlamı, belirli bir özelliği taşıyan insanlar grubudur (Cambridge Dictionary, 2016). Sosyal bilimlerde kullanımı da anlamı ile doğrudan bağlantılıdır. Kohort analizinde söz konusu durum, ilgili grubun takibi olup, tekil bireylerin incelenmesini kapsamamaktadır. Bir başka ifade ile boylamsal analizdeki gibi seçilen bireyleri uzun yıllar tek tek takip etmek yerine, ortak özellikleri barındıran bir topluluğu izlemeyi hedef alır. Topluluğu oluşturan bireylerin aynı kişiler ya da

farklı kişiler olması önemli değildir; önemli olan seçilen özelliğe sahip olan bireylere ulaşılmasıdır (Neuman, 2003: 53).

Kohort araştırmaları, gözlemsel ve deneysel olabilir. Çalışılan grubun zaman içinde ileriye yönelik izlenmesine prospektif kohort çalışmaları denir. Sonuçlar araştırma başladıktan sonra elde edilir. Araştırmacının belli bir noktadan geçmiş zamana doğru kohort üyelerini izlemesine ise retrospektif kohort çalışmaları denir. Prospektif kohort çalışmaları, retrospektif kohort çalışmalardan daha kıymetlidir. Çünkü prospektif çalışmalarda, araştırmacı verileri gözler ve kaydeder. Araştırma öncesinde çalışmayı planlar ve hangi verileri kullanacağını önceden belirler. Oysa retrospektif çalışmalarda araştırma kayıtlı veriler üzerinedir, verilere ekleme yapılamaz (Çarparlar ve Dönmez, 2016: 213).

Kohort analizinin kullanıldığı çalışmalar genelde iş gücüne katılım ve istihdam üzerine olmuştur. Fitzenberger ve arkadaşları 1976-1995 yılları arasındaki yirmi yıllık nüfus sayım verilerini kullanarak Batı Almanya'nın iş gücüne katılım ve istihdam oranlarını kohort analizinin tekniklerini kullanarak analiz etmişlerdir. Balleer ve arkadaşları 1983-2007 yılları arasında yirmi beş yıllık AB işgücü anketi verilerini kullanarak Euro bölgesindeki işgücüne katılım oranını analiz etmişlerdir. Fallick ve Pingle ise benzer bir modeli her cinsiyet için ayrı ayrı ele alarak uygulamıştır. DuvalHernández ve Romano 1987-2009 yılları arasındaki on sekiz yıllık Ulusal İstihdam Anketi ve Meksika meslek verilerini kullanarak Meksika'daki işgücüne katılım, işsizlik, resmi ve gayri resmi istihdam oranlarını analiz etmişlerdir (Talaş ve Çakmak, 2013:23).

Bu çalışmada ise prospektif kohort analizi gerçekleştirilmiştir. Kohortlardan ilki 2013-2014 eğitim ve öğretim yılında DEÜ ÇEEİ bölümünde okuyan öğrenciler, ikincisi ise 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında DEÜ ÇEEİ bölümünde okuyan öğrencilerdir.

3.6.ÖLÇEKLERİN GÜVENİRLİK VE NORMALLİK ANALİZLERİ

Psikolojik bir ölçek için hesaplanan güvenirlik katsayısının ,70 ve daha yüksek olması ölçek puanlarının güvenirliği için genel olarak yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2014:183). Çalışmada, güvenirlik katsayıları doğru sonuçlar

alınabilmesini sağlayacak düzeyde olan ölçekler şunlardır: "Üniversitede Geçirilen Zaman ve Üniversiteye İlişkin Tutumlar" (,79), "Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım" (,81), "Benlik Saygısı" (,78), "İş ve Eğitime Yönelik Beklenti" (,96) (Tablo 12).

Tablo 12: Güvenirlilik Analizleri

	Üni.de Geçirilen Zaman ve Üni.ye İlişkin Tutumlar	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Benlik Saygısı	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti
Madde Sayısı	16	14	10	10
Güvenirlilik Katsayısı	,79	,81	,78	,96

Analizde istatistiksel (null) hipotez "puanların dağılımı normal dağılımdan anlamlı farklılık göstermez" şeklinde kurulduğu için hesaplanan p-değerinin $\alpha=,05$ 'den büyük çıkması, bu anlamlılık düzeyinde puanların normal dağılımından anlamlı (aşırı) sapma göstermediği, uygun olduğu şeklinde yorumlanmaktadır (Büyüköztürk, 2014:42). Tablo 13'te görüldüğü üzere; "Üniversitede Geçirilen Zaman ve Üniversiteye İlişkin Tutumlar" ile "Üniversitede Yapılan Faaliyetler" ölçümü normal dağılım gösterirken, diğer ölçekler için bu durumun geçerli olmadığı saptanmıştır.

Tablo 13: Normallik Testi Göstergeleri

	Üni.de Geçirilen Zaman ve Üni.ye İlişkin Tutumlar	Üni.de Yapılan Faaliyetlere Katılım	Benlik Saygısı	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti
Kolmogorov-Smirnov Z	,75	1,12	4,93	1,98
Asymp. Sig. (2-tailed)	,623	,145	,000	,000

3.7.ÖLÇEKLERİN PUANLARININ DEMOGRAFİK GÖSTERGELERE GÖRE ANALİZLERİ

Elde edilen ölçek puanları üzerinde demografik göstergelerin farklılaşma yaratıp yaratmadığı bu bölümde ele alınmıştır. T-testi ve ANOVA analizleri gerçekleştirilmiştir.

3.7.1. Cinsiyet

Tablo 14: Cinsiyet Açısından T-Testi Değerleri

Uygulama Yılı		Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	Sign. (2-tiled)
2013-2014	Benlik Saygısı	Kadın	271	2,4834	,63150	,334
		Erkek	93	2,4086	,64667	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Kadın	257	54,7665	15,03044	,325
		Erkek	91	53,0000	14,55335	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Kadın	257	36,5214	7,95547	,589
		Erkek	89	37,0337	6,87295	
	Üni.de Geçirilen Zaman ve Üni.ye İlişkin Tutumlar	Kadın	246	53,6179	9,49588	,487
		Erkek	89	52,8315	8,00885	
2015-2016	Benlik Saygısı	Kadın	285	2,5298	,61380	,193
		Erkek	117	2,6154	,55470	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Kadın	266	49,1880	16,27298	,347
		Erkek	107	51,0187	18,67092	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Kadın	269	39,3383	9,36615	,798
		Erkek	112	39,0625	10,08369	
	Üni.de Geçirilen Zaman ve Üni.ye İlişkin Tutumlar	Kadın	251	51,5378	9,50082	,316
		Erkek	101	50,4257	9,15570	

Tablo 14’te görüldüğü üzere cinsiyet değişkenine bağlı olarak diğer özelliklerin dağılımları farklılaşmamaktadır.

3.7.1. Hazırlık Eğitimi Almış Olma Durumu

Tablo 15: Hazırlık Eğitimi Açısından T-Testi

Uygulama Yılı		Hazırlık Eğitimi	N	Ortalama	Std. Sapma	Sign. (2-tiled)
2013-2014	Benlik Saygısı	Almadı	32	2,2500	,80322	,046
		Aldı	332	2,4849	,61434	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Almadı	32	53,2500	17,53522	,719
		Aldı	316	54,4114	14,64224	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Almadı	32	35,9375	9,68183	,657
		Aldı	314	36,7261	7,46717	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Almadı	30	53,7333	7,68758	,839
		Aldı	305	53,3770	9,25864	
2015-2016	Benlik Saygısı	Almadı	98	2,6939	,50580	,008
		Aldı	304	2,5099	,61866	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Almadı	88	47,9545	20,26429	,267
		Aldı	285	50,2561	15,84479	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Almadı	87	39,6092	11,71201	,738
		Aldı	294	39,1531	8,85841	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Almadı	88	50,2273	9,74588	,254
		Aldı	264	51,5492	9,28209	

Tablo 15’te görüldüğü üzere hazırlık eğitimi almış olmak, her iki dönemde de benlik saygısını farklılaştırmaktadır. 2013-2014 eğitim öğretim yılı için hazırlık eğitimi alanların benlik saygısı daha yüksek bulunurken, 2015-2016’da durumun tam tersi olduğu görülmektedir. Benlik saygısı dışındaki ölçeklerin dağılımları ise farklılaşmamaktadır.

3.7.2. Sınıf Düzeyi

Tablo 16: Öğrencilerin Eğitim Gördüğü Sınıfa Göre ANOVA

Uygulama Yılı		Sınıf Düzeyi	N	Ortalama	ANOVA Sig.
2013-2014	Benlik Saygısı	1. sınıf	103	2,4175	,154
		2. sınıf	57	2,5614	
		3. sınıf	107	2,3832	
		4. sınıf	95	2,5474	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	1. sınıf	101	56,7624	,133
		2. sınıf	57	54,6667	
		3. sınıf	101	53,7624	
		4. sınıf	87	51,6782	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	1. sınıf	102	35,9314	,118
		2. sınıf	55	35,5455	
		3. sınıf	98	36,5306	
		4. sınıf	90	38,2333	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	1. sınıf	99	53,9697	,031
		2. sınıf	53	50,5472	
		3. sınıf	98	54,7143	
		4. sınıf	83	52,7952	
2015-2016	Benlik Saygısı	1. sınıf	132	2,5833	,708
		2. sınıf	61	2,4754	
		3. sınıf	78	2,5641	
		4. sınıf	127	2,5591	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	1. sınıf	119	43,5462	,000
		2. sınıf	60	52,3167	
		3. sınıf	77	53,8701	
		4. sınıf	114	52,1667	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	1. sınıf	119	42,5714	,000
		2. sınıf	62	36,6774	
		3. sınıf	74	37,5405	
		4. sınıf	123	38,3659	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	1. sınıf	113	50,9027	,006
		2. sınıf	57	54,5088	
		3. sınıf	65	52,6462	
		4. sınıf	113	49,0885	

2013-2014'te yalnızca üniversite yaşamı memnuniyeti ile ilgili farklılık söz konusuyken 2015-2016'da buna ilave olarak iş ve eğitime yönelik beklentileri ile üniversitede yapılan faaliyetlere katılımda da farklılık saptanmıştır. Üniversite yaşamı memnuniyeti konusunda 2013-2014 eğitim öğretim yılında en düşük skoru veren ikinci sınıf öğrencilerinin (1 ve 3. sınıflara göre anlamlı derecede ortalamaları düşük), iki yıl sonra dördüncü sınıfa geçmeleri beklenmektedir. Aynı konudaki farkın 2015-2016'da gerçekten de dördüncü sınıflarda durumunu koruduğu (tüm sınıflara göre anlamlı derecede ortalamaları düşük) görülmüştür.

2015-2016 eğitim öğretim yılında iş ve eğitime yönelik beklentilerdeki farkı yeni gelen öğrencilerin yarattığı görülmüştür (tüm sınıflara göre anlamlı derecede ortalamaları düşük). Beklentisi en negatif olan topluluk birinci sınıfları dördüncü sınıflar takip etmektedir.

3.7.3. Bursluluk Durumu

Tablo 17: Bursluluk Durumu Açısından T-Testi

Uygulama Yılı		Burs Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	Sign. (2-tailed)
2013-2014	Benlik Saygısı	Alıyor	72	2,416	,599	,476
		Almıyor	289	2,474	,645	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Alıyor	71	54,690	13,808	,758
		Almıyor	274	54,109	15,246	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Alıyor	69	37,1594	7,82271	,549
		Almıyor	274	36,5365	7,69333	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Alıyor	69	51,7536	9,08685	,091
		Almıyor	263	53,8441	9,12689	
2015-2016	Benlik Saygısı	Alıyor	64	2,500	,642	,425
		Almıyor	332	2,569	,585	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Alıyor	58	50,603	15,942	,678
		Almıyor	310	49,641	17,250	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Alıyor	60	41,1667	8,53342	,082
		Almıyor	316	38,8228	9,70650	

	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Alıyor	57	50,9649	7,58750	,780
		Almıyor	291	51,2887	9,77819	

Öğrencilerin bursluluk durumlarına göre hiçbir ölçümde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

3.7.4. Öğrenim Kredisi Durumu

Tablo 18: Öğrenim Kredisi Durumu Açısından T-Testi

Uygulama Yılı		Kredi Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	Sign. (2-tailed)
2013-2014	Benlik Saygısı	Alıyor	143	2,461	,636	,996
		Almıyor	219	2,461	,636	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Alıyor	133	53,684	15,265	,612
		Almıyor	213	54,521	14,665	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Alıyor	133	36,2030	6,36843	,382
		Almıyor	211	36,9052	8,43973	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Alıyor	134	52,6119	8,79842	,197
		Almıyor	199	53,9296	9,33794	
2015-2016	Benlik Saygısı	Alıyor	164	2,512	,590	,272
		Almıyor	233	2,579	,611	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Alıyor	152	50,151	15,424	,645
		Almıyor	217	49,345	17,983	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Alıyor	159	38,8679	8,60682	,500
		Almıyor	218	39,5413	10,19129	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Alıyor	148	50,9189	8,59561	,724
		Almıyor	199	51,2714	9,95884	

Tablo 18’de görüldüğü üzere kredi alıp almamak ölçek puanlarının dağılımlarını farklılaşmamaktadır.

3.7.5. Çalışma Durumu

Tablo 19: Çalışma Durumu Açısından T-Testi

Uygulama Yılı		Çalışma Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	Sign. (2-tailed)
2013-2014	Benlik Saygısı	Çalışıyor	44	2,477	,664	,897
		Çalışmıyor	319	2,463	,632	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Çalışıyor	40	55,400	12,357	,613
		Çalışmıyor	307	54,130	15,232	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Çalışıyor	42	35,3571	7,53470	,244
		Çalışmıyor	304	36,8322	7,70077	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Çalışıyor	39	53,0513	8,79279	,819
		Çalışmıyor	295	53,4068	9,15126	
2015-2016	Benlik Saygısı	Çalışıyor	39	2,512	,683	,642
		Çalışmıyor	359	2,559	,589	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Çalışıyor	35	50,371	16,719	,787
		Çalışmıyor	335	49,555	17,003	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Çalışıyor	36	36,5556	9,67897	,086
		Çalışmıyor	342	39,5351	9,5626	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Çalışıyor	34	50,0000	9,90256	,420
		Çalışmıyor	316	51,3734	9,38014	

Tablo 19’da görüldüğü üzere çalışma durumuna bağlı olarak ölçek puanlarının dağılımları farklılaşmamaktadır.

3.7.6. Psikolojik Destek Alma Durumu

Tablo 20: Psikolojik Destek Alma Durumu Açısından T-Testi

Uygulama Yılı		Psikolojik Destek Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	Sign. (2-tailed)
2013-2014	Benlik Saygısı	Var	64	2,438	,687	,726
		Yok	299	2,468	,625	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Var	61	51,967	16,584	,181
		Yok	286	54,783	14,530	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Var	61	36,2623	7,79723	,680
		Yok	284	36,7113	7,67363	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Var	62	50,9839	10,66247	,044
		Yok	273	53,9597	8,65910	
2015-2016	Benlik Saygısı	Var	77	2,389	,691	,018
		Yok	325	2,593	,567	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Var	69	49,159	17,732	,765
		Yok	304	49,838	16,844	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Var	75	39,0400	,72052	,799
		Yok	306	39,3105	9,98154	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Var	69	51,6522	9,15845	,670
		Yok	283	51,1131	9,47531	

2013-2014 eğitim öğretim yılında üniversite yaşamı memnuniyeti daha önce psikolojik destek almayanlarda daha yüksektir. Bunun dışında bir farklılaşmaya rastlanmamıştır. 2015-2016 eğitim öğretim yılında ise benlik saygısı daha önce psikolojik destek almayanlarda daha yüksek bulunmuştur. Diğer ölçek puanları açısından farklılaşma söz konusu değildir.

3.7.7. Ebeveyn Durumu

Tablo 21: Ebeveyn Durumu Açısından T-Testi

Uygulama Yılı		Ebeveyn Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	Sign. (2-tailed)
2013-2014	Benlik Saygısı	Birlikte	320	2,446	,645	,112
		Ayrı/ Hayatta	44	2,590	,542	
		Değil				
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Birlikte	306	54,147	15,122	,595
		Ayrı/ Hayatta	42	55,452	13,334	
		Değil				
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Birlikte	303	37,003	7,795	,024
		Ayrı/ Hayatta	43	34,186	6,411	
		Değil				
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Birlikte	295	53,467	9,252	,749
		Ayrı/ Hayatta	40	52,975	8,163	
		Değil				
2015-2016	Benlik Saygısı	Birlikte	357	2,563	,594	,510
		Ayrı/ Hayatta	44	2,500	,628	
		Değil				
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Birlikte	331	49,864	17,197	,669
		Ayrı/ Hayatta	41	48,658	15,563	
		Değil				
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Birlikte	335	39,149	9,666	,490
		Ayrı/ Hayatta	45	40,200	8,927	
		Değil				
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Birlikte	309	51,071	9,440	,499
		Ayrı/ Hayatta	42	52,119	9,224	
		Değil				

Tablo 21’deki sonuçlara göre, 2013-2014 eğitim öğretim yılı için üniversitede yapılan faaliyetlere katılım durumu ebeveynleri birlikte olan öğrenciler için anlamlı şekilde diğerlerine göre yüksek bulunmuştur. Herhangi başka farklılığa ise rastlanmamıştır.

3.7.8. Kardeş Sayısı

Tablo 22: Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre ANOVA

Uygulama Yılı		Kardeş Sayısı	N	Ortalama	ANOVA Sig.
2013-2014	Benlik Saygısı	0-1	183	2,4973	,395
		2	102	2,3922	
		≥3	79	2,4810	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	0-1	180	53,7944	,529
		2	95	53,9263	
		≥3	73	56,0548	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	0-1	179	36,7709	,490
		2	95	35,9263	
		≥3	72	37,3194	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	0-1	173	53,2312	,116
		2	91	54,8901	
		≥3	71	51,9437	
2015-2016	Benlik Saygısı	0-1	203	2,5616	,790
		2	114	2,5263	
		≥3	84	2,5833	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	0-1	193	50,0622	,589
		2	103	50,4175	
		≥3	76	47,9605	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	0-1	195	39,6256	,644
		2	107	38,5514	
		≥3	78	39,3846	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	0-1	179	51,2514	,128
		2	98	49,8776	
		≥3	74	52,8108	

Tablo 22’de görüldüğü üzere kardeş sayısı diğer ölçek puanlarının dağılımlarını farklılaşmamaktadır.

3.7.9. Yaşanılan Yer

Tablo 23: Öğrencilerin Yaşadıkları Yere Göre ANOVA

Uygulama Yılı		Yaşanan Yer	N	Ortalama	ANOVA Sig.
2013-2014	Benlik Saygısı	Aile/ Akraba	105	2,5238	,673
		Arkadaş	118	2,4237	
		Yurt	109	2,4404	
		Diğer	30	2,4667	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Aile/ Akraba	103	54,4078	,371
		Arkadaş	109	52,8624	
		Yurt	104	56,1827	
		Diğer	30	52,4333	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Aile/ Akraba	102	36,6765	,324
		Arkadaş	110	36,6273	
		Yurt	102	37,4118	
		Diğer	30	34,4333	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Aile/ Akraba	97	54,5052	,455
		Arkadaş	107	52,8411	
		Yurt	102	52,7353	
		Diğer	28	54,2857	
2015-2016	Benlik Saygısı	Aile/ Akraba	94	2,5745	,741
		Arkadaş	110	2,5273	
		Yurt	161	2,5776	
		Diğer	36	2,4722	
	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Aile/ Akraba	94	49,5532	,552
		Arkadaş	100	48,9900	
		Yurt	143	49,4406	
		Diğer	35	53,6571	
	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Aile/ Akraba	91	39,0330	,011
		Arkadaş	103	37,3883	
		Yurt	151	41,0464	
		Diğer	35	37,0857	
	Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Aile/ Akraba	87	50,6897	,585
		Arkadaş	91	50,4615	
		Yurt	139	51,8561	
		Diğer	34	52,2941	

Tablo 23'te yer alan verilere göre, öğrencilerin yaşadıkları yere göre sadece 2015-2016 eğitim öğretim yılında üniversitedeki faaliyetlere katılımları açısından yurttan kalanlar yönünde pozitif bir durum söz konusuysa diğer ölçek puanlarının dağılımlarını farklılaşmamaktadır.

3.8. ÖLÇEK PUANLARININ UYGULAMA YILLARINA GÖRE ANALİZİ

Her bir uygulama yılındaki farklılıkların görülmesi ile daha net çıkarımlar yapılabilmesi amacı benimsenerek Tablo 24 oluşturulmuştur.

Tüm değerlerde anlamlı değişim söz konusu olmuştur. Benlik saygısı ve üniversitede yapılan faaliyetlere katılım yükselirken, iş ve eğitime yönelik beklenti ile üniversitede geçirilen zaman ve üniversiteye ilişkin tutumlarda azalma kaydedilmiştir.

Tablo 24: Uygulama Yılı Açısından T-Testi

	Uygulama Yılı	N	Ortalama	Std. Sapma	Sign. (2-tailed)
Benlik Saygısı	2013-2014	364	2,4643	,63536	,043
	2015-2016	402	2,5547	,59778	
İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	2013-2014	348	54,3046	14,90660	,000
	2015-2016	373	49,7131	16,99006	
Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	2013-2014	346	36,6532	8,75975	,000
	2015-2016	381	39,2572	8,82611	
Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	2013-2014	336	49,6577	8,75975	,023
	2015-2016	354	48,1328	8,82611	

3.9.ÖLÇEKLER ARASI KORELASYON MATRİSİ

Her eğitim öğretim yılı için, üniversitede geçirilen zaman ve üniversiteye ilişkin tutumlar, üniversitede yapılan faaliyetlere katılım, benlik saygısı ve iş ve eğitime yönelik beklentiler ölçekleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için korelasyon değerleri hesaplanmış ve Tablo 25'te verilmiştir.

2013-2014 eğitim öğretim yılı değerlendirildiğinde, üniversite yaşamı memnuniyeti ile üniversitede yapılan faaliyetlere katılım arasında düşük seviyede anlamlı ve pozitif korelasyon görülmektedir (,124), yine aynı yıl için, üniversite yaşamı memnuniyeti ile benlik saygısı arasında benzer şekilde düşük seviyede anlamlı ve pozitif korelasyon söz konusudur (,180). Bu durum öğrencilerin davranışları ile düşünceleri arasında düşük de olsa bağlantılı biçimde hareket ettiklerini ortaya koymaktadır. Kendine güvenen öğrencilerin eğitim aldıkları kuruma yönelik olarak daha olumlu tutum sergiledikleri; aynı biçimde eğitim aldıkları kurumdan memnun olan öğrencilerin kendilerinden de memnun oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 25: Korelasyon Matrisi

		Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Benlik Saygısı	İş ve Eğitime Yönelik Beklenti
Üniversite Yaşamı Memnuniyeti	Pearson Correlation		,124*	,180**	,413**
	Sig. (2-tailed)		,026	,001	,000
	N		321	332	320
Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım	Pearson Correlation	,092		-,023	,166**
	Sig. (2-tailed)	,095		,664	,002
	N	331		344	331
Benlik Saygısı	Pearson Correlation	-,004	,059		,340**
	Sig. (2-tailed)	,935	,258		,000
	N	346	375		348
İş ve Eğitime Yönelik Beklenti	Pearson Correlation	,319**	-,160**	,134**	
	Sig. (2-tailed)	,000	,003	,010	
	N	327	353	368	

** p<,01

*p<,05

***Beyaz fontlu skorlar 2013-2014 yılı, gri fontlu skorlar ise 2015-2016 yılı uygulamasının sonuçlarıdır.

2013-2014 eğitim öğretim yılında en yüksek korelasyon değerine sahip ölçümler, üniversite yaşamı memnuniyeti ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında oluşmuştur ve orta dereceli pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur (,413). Aynı kohortun üniversitede yapılan faaliyetlere katılımı ile iş ve eğitime yönelik beklentileri arasında düşük seviyeli pozitif yönlü bir ilişki görülmektedir (,166). 2013-2014 eğitim öğretim yılındaki öğrencilerin benlik saygıları ve iş ve eğitime yönelik beklentileri arasında orta dereceli pozitif ilişki bulunmuştur (,340).

2015-2016 eğitim öğretim yılında ise, 2013-2014 eğitim öğretim yılındaki gibi üniversite yaşamı memnuniyeti ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında orta düzeyde pozitif korelasyon bulunmuştur (,319). Yine aynı örüntünün sürdüğü görülmektedir. Bir başka anlamlı ilişki de iş ve eğitime yönelik beklentiler ile benlik saygısı arasındaki pozitif düşük seviyeli korelasyon değeridir (,134). Bir önceki kohortta da aynı ilişkinin varlığından söz edilmiştir.

2013-2014 eğitim öğretim yılındaki sonuçlara göre farklılık gösteren korelasyon değeri, üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ile iş ve eğitime yönelik beklentidir. Daha önce düşük düzeyde pozitif olan ilişki, sonraki dönemde düşük düzeyde negatif ilişkiye dönmüştür (-,160).

3.10.ÜNİVERSİTE YAŞAMI MEMNUNİYETİ ÖLÇEĞİ İLE ÜNİVERSİTEDE YAPILAN FAALİYETLERE KATILIM ÖLÇEĞİNİN MADDE YÜZDELİKLERİNİN İNCELENMESİ

Üniversite yaşamı memnuniyeti ölçeği ile üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ölçeği maddeleri tek tek ele alındığında, öğrencilerin üniversite ile ilgili yargılarının detaylarına ulaşılabileceğinden, yüzde tablosu oluşturulmuştur. Her cümlenin altında yer alan değer ise 2013-2014 eğitim öğretim yılı ile 2015-2016 eğitim öğretim yılı içinde alınan değerlerin dağılımlarının birbirleri ile anlamlı farkı olup olmadığını belirten Mann Whitney U testi iki taraflı asimptotik anlamlılık değeridir. Böylece verilen yüzdelerin okunması konusunda daha net çıkarımlar elde edilebilmesi amaçlanmıştır.

Her ne kadar diğer bölümlerde her iki envanterin de ,30 ve üzeri madde korelasyon katsayısı olan maddeleri kullanılsa da bu kısımda tüm sorular kullanılmıştır. Bunun nedeni ise cümlelerin tek tek ele alınmasıdır.

2013-2014 eğitim öğretim yılındaki öğrenciler üniversiteyi isteyerek seçme konusunda daha büyük bir yüzdeye (%40,8'i kesinlikle isteyerek seçerken, %6,1'i kesinlikle istemeyerek seçmiştir) sahipken, 2015-2016 eğitim öğretim yılında bu yüzdenin (%33,8'i kesinlikle isteyerek seçerken, %11'i kesinlikle istemeyerek seçmiştir) olumsuz doğru kaydığı tespit edilmiştir. Bölümü seçme konusunda da benzer bir eğilim görülürken yüzdenin daha düşük seviyelerde fark ettiği izlenmiştir. Ancak üniversiteyi isteme eğiliminin, bölümü isteme eğilimine göre her iki dönemde de daha önde olduğu görülmektedir. Buna paralel olarak fırsatı olsa başka üniversiteye geçmek isteyen öğrenci oranı ilerleyen yılda anlamlı olarak artmıştır. Öğrencilerin üniversite kararlarına katılımla ilgili ise giderek daha az katılma isteği içinde oldukları dikkat çekmektedir.

Tablo 26: Üniversite Yaşamı Memnuniyeti Ölçeği Madde Yüzdelikleri

	Kesinlikle Katılmıyorum			Katılmıyorum			Kararsızım			Katılıyorum			Kesinlikle Katılıyorum		
	2013-2014	2015-2016	İki Dönem	2013-2014	2015-2016	İki Dönem	2013-2014	2015-2016	İki Dönem	2013-2014	2015-2016	İki Dönem	2013-2014	2015-2016	İki Dönem
1. Bu üniversiteyi isteyerek seçtim. (Asy. Sig.: 0,000)	%6,1	%11	%8,7	%5,2	%13,7	%9,7	%8,3	%9,6	%8,9	%39,7	%31,9	%35,5	%40,8	%33,8	%37,1
2. Bu bölümü isteyerek seçtim. (Asy. Sig.: 0,041)	%7,2	%8,8	%8,1	%12,2	%20,1	%16,4	%23,8	%21,1	%22,4	%37,4	%31	%34	%19,4	%18,9	%19,1
3. Derslikler eğitim-öğretime uygundur. (Asy. Sig.: 0,009)	%8,2	%8,1	%8,2	%16,4	%25,2	%21,1	%27,7	%27,5	%27,6	%38,9	%32,6	%35,6	%8,8	%6,6	%7,6
4. Öğretim üyeleri bilgi açısından donanımlıdır. (Asy. Sig.: 0,007)	%3	%4,2	%3,6	%9,1	%13,4	%11,3	%20,3	%26	%23,3	%47,8	%38,6	%43	%19,8	%17,8	%18,8
5. Üniversitenin spor tesisleri (basketbol sahaları, tenis kortları vb.) yeterlidir. (Asy. Sig.: 0,492)	%19,1	%19,7	%19,4	%29	%26,6	%27,7	%33,1	%32,1	%32,6	%15,7	%15,7	%15,7	%3	%6	%4,6
6. Öğrenci kulüpleri ilgi alanlarımla uyumaktadır. (Asy. Sig.: 0,268)	%5,6	%6,2	%5,9	%15	%19,9	%17,6	%32,5	%30,8	%31,6	%39,2	%32,8	%35,8	%7,8	%10,2	%9,1
7. Fırsatım olsa başka bir üniversiteye geçerdim. (Asy. Sig.: 0,008)	%18,6	%19,9	%19,3	%34,3	%17,4	%25,5	%15,5	%21,7	%18,7	%13,9	%19,9	%17	%17,7	%21,2	%19,5

8. Değiştirebilecek olsam başka bir bölümü seçerdim. (Asy. Sig.: 0,303)	%16,5	%17,2	%16,9	%24	%22,1	%23	%22,3	%18,9	%20,5	%19	%18,2	%18,6	%18,2	%23,6	%21
9. Öğretim üyeleri derslerin içeriklerini dolduracak donanımına sahip değildir. (Asy. Sig.: 0,000)	%19,5	%16,4	%17,9	%45,9	%34,5	%39,9	%21,4	%27,3	%24,5	%10,2	%14,1	%12,3	%3	%7,7	%5,5
10. Dersliklerin koşulları nedeniyle derslere odaklanamadığım olur. (Asy. Sig.: 0,781)	%9,6	%8,7	%9,1	%25,5	%29,5	%27,6	%23,9	%22	%22,9	%30,5	%28	%29,2	%10,4	%11,9	%11,2
11. Okula gelirken yol koşulları nedeniyle zorluklar yaşıyorum. (Asy. Sig.: 0,924)	%20,3	%19,8	%20	%29,7	%28	%28,8	%8,2	%12,8	%10,6	%18,1	%16,3	%17,1	%23,6	%23,3	%23,4
12. Üniversitenin sosyal tesisleri (DESEM, Sabancı Kültür Merkezi, Seferihisar Eğitim ve Dinlenme Tesisleri, Eytül Köşk vb.) yeterlidir. (Asy. Sig.: 0,702)	%12,4	%10,5	%11,4	%22	%22,2	%22,1	%34,2	%36,7	%35,5	%26,7	%24,9	%25,8	%4,7	%5,7	%5,2
13. Kütüphane yeterlidir. (Asy. Sig.: 0,000)	%16	%27	%21,8	%19,8	%28,2	%24,3	%27,3	%22,5	%24,8	%33,1	%17,6	%24,9	%3,9	%4,7	%4,3
14. Yemekhane yeterlidir. (Asy. Sig.: 0,000)	%11,9	%21	%16,7	%17,4	%26	%21,9	%29,3	%29	%29,1	%37,3	%19,8	%28,1	%4,1	%4,2	%4,2
15. Üniversitenin burs olanakları yeterlidir. (Asy. Sig.: 0,199)	%23,4	%23	%23,2	%29,9	%25,8	%27,7	%34,1	%35,8	%34,9	%11	%7,8	%9,3	%1,6	%7,8	%4,8
16. Kantin olanakları yeterlidir. (Asy. Sig.: 0,024)	%8,8	%10,7	%9,8	%20,3	%23,1	%21,8	%17,6	%23,3	%20,6	%45,9	%35,7	%40,5	%7,4	%7,2	%7,3
17. Seminer, sempozyum, konferans gibi bilimsel etkinlikler yeterli sayıdadır. (Asy. Sig.: 0,084)	%7,2	%5,2	%6,1	%24	%19,9	%21,8	%34,2	%37,3	%35,8	%30,6	%30,6	%30,6	%4,1	%7	%5,6
18. Konser, şenlik, tiyatro gösterimi gibi sosyal etkinlikler yeterli sayıda düzenlenmektedir. (Asy. Sig.: 0,136)	%16,3	%14,2	%15,2	%34,4	%30,6	%32,4	%26,7	%31,3	%29,2	%20,4	%18,4	%19,3	%2,2	%5,5	%3,9
19. Üniversitedeki bilimsel etkinliklerin duyurusu yeterli şekilde yapılmaktadır. (Asy. Sig.: 0,089)	%16,6	%16,5	%16,5	%39,9	%29,7	%34,5	%19,9	%29,2	%24,8	%19,4	%20	%19,7	%4,2	%4,7	%4,5
20. Üniversite ilgili kararlar alınırken fikrimin sorulmaması beni rahatsız etmektedir. (Asy. Sig.: 0,066)	%8,3	%11,9	%10,2	%16,6	%18,6	%17,7	%18	%20,1	%19,1	%39,6	%32,3	%35,7	%17,5	%17,1	%17,3
21. Mevcut öğrenci kulüplerinin hiçbiri ilgi alanlarım dâhilinde değildir. (Asy. Sig.: 0,053)	%13,4	%12,9	%13,1	%40,7	%34	%37,1	%25,6	%26,3	%26	%13,9	%19,1	%16,7	%6,4	%7,7	%7,1
22. Üniversiteye ilişkin kararlarda söz sahibi olmak isterim. (Asy. Sig.: 0,007)	%3,9	%7,2	%5,6	%9,7	%12,4	%11,1	%15,7	%21,6	%18,8	%50	%39,1	%44,2	%20,7	%19,7	%20,2
23. Üniversitedeki sosyal etkinliklerin duyurusu yeterli şekilde yapılmaktadır. (Asy. Sig.: 0,653)	%10,7	%13,6	%12,2	%33,1	%27,4	%30,1	%22,9	%29,4	%26,3	%26,7	%24	%25,3	%6,6	%5,7	%6,1
24. Öğretim üyesinin dersine geç gelmesi beni rahatsız eder. (Asy. Sig.: 0,154)	%9,3	%11,8	%10,6	%23,6	%18,4	%20,9	%12,6	%12,7	%12,7	%34,1	%28,9	%31,3	%20,3	%28,2	%24,5

Öğrencilerin memnuniyet düzeylerine karşılık davranışlarındaki yönelimlere bakıldığında; öğrencilerin yıllar içinde derslere daha az vaktinde giden, kantinden daha az yararlanan, sosyal etkinliklere katılımı düşen ve bu etkinlikleri panolardan takip etme oranı azalan yeni bir gruba doğru evrildiği görülmektedir. Buna karşılık öğrencilerin, spor ve sosyal amaçlı tesisleri daha çok kullanan, anketlere daha çok katılan ve sorunları gerek bireysel gerekse farklı kanalları kullanarak değiştirmeye daha istekli bir davranışa yöneldikleri de ortaya çıkmıştır.

Tablo 27: Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım Ölçeği Madde Yüzdelikleri

	Hiçbir Zaman			Nadiren			Bazen			Genellikle			Her Zaman		
	2013-2014	2015-2016	İki Dönem	2013-2014	2015-2016	İki Dönem	2013-2014	2015-2016	İki Dönem	2013-2014	2015-2016	İki Dönem	2013-2014	2015-2016	İki Dönem
1. Derslere zamanında giderim. (Asy. Sig.: 0,000)	%0,8	%10,3	%5,8	%1,9	%10,3	%6,4	%4,1	%4,9	%4,5	%47,7	%33,7	%40,3	%45,5	%40,8	%43
2. Üniversitenin spor tesislerini (basketbol sahaları, tenis kortları vb.) kullanırım. (Asy. Sig.: 0,021)	%43	%42,2	%43	%26,4	%18,3	%22,1	%22	%22	%22	%6	%10,4	%8,3	%1,6	%7,2	%4,6
3. Üniversitenin sosyal tesislerini (DESEM, Sabancı Kültür Merkezi, Seferihisar Eğitim ve Dinlenme Tesisleri, Eylül Köşk vb.) kullanırım. (Asy. Sig.: 0,002)	%32,3	%30,7	%31,5	%32	%20	%25,7	%24	%27,2	%25,7	%9,7	%14,9	%12,4	%1,9	%7,2	%4,7
4. Üniversite öğrenci kulüplerinin düzenlediği aktivitelere katılımım. (Asy. Sig.: 0,095)	%14,7	%17	%15,9	%29,2	%21,5	%25,1	%31,1	%30,4	%30,7	%21,7	%22,5	%22,1	%3,3	%8,6	%6,1
5. Üniversitenin kütüphanesinden faydalanırım. (Asy. Sig.: 0,365)	%3,9	%6,4	%5,2	%14	%13,4	%13,7	%41	%33,7	%37,2	%30,6	%33,2	%31,9	%10,5	%13,4	%12
6. Üniversitenin kantinlerinden faydalanırım. (Asy. Sig.: 0,000)	%2,7	%7,1	%5,1	%3,8	%12,3	%8,3	%12,1	%16,7	%14,5	%49,2	%32,4	%40,6	%32,1	%31	%31,5

7. Üniversitenin yemekhanesinden faydalanırım. (Asy. Sig.: 0,271)	%30,1	%28,4	%29,2	%21,8	%20,2	%21	%23,5	%24,4	%24	%16	%13,6	%14,7	%8,6	%13,3	%11,1
8. Üniversitenin web sitesindeki anketlere katılırım. (Asy. Sig.: 0,000)	%38,7	%13,9	%25,6	%31,8	%23,3	%27,3	%19,9	%26,2	%23,2	%6,9	%22,5	%15,1	%2,8	%14,1	%8,7
9. Üniversitede düzenlenen seminer, sempozyum, konferans gibi bilimsel etkinliklere katılırım. (Asy. Sig.: 0,099)	%5,2	%8,2	%6,8	%21,5	%14,1	%17,6	%39,2	%37	%38	%26,5	%32,5	%29,7	%7,5	%8,2	%7,8
10. Üniversitede düzenlenen konser, şenlik, tiyatro gösterimi gibi sosyal etkinliklere katılırım. (Asy. Sig.: 0,003)	%3	%8,4	%5,9	%14,6	%18,9	%16,8	%30,3	%27,8	%29	%39,1	%35	%36,9	%12,9	%9,9	%11,4
11. Üniversitenin web sitesindeki etkinlik duyurularını takip ederim. (Asy. Sig.: 0,704)	%6,6	%6,9	%6,7	%19,3	%18,6	%18,9	%27,3	%26	%26,6	%33,9	%34,8	%34,4	%12,9	%13,7	%13,4
12. Üniversitenin içindeki afişleri, panoları ve ilanları okurum. (Asy. Sig.: 0,010)	%5,2	%6,7	%6	%11,3	%14,3	%12,9	%24,9	%29,8	%27,5	%44,8	%38,7	%41,5	%13,8	%10,6	%12,1
13. Üniversitenin eksik gördüğüm taraflarını kendi çabamla düzenlemeye çalışırım. (Asy. Sig.: 0,000)	%39,6	%33	%36,1	%33	%25,6	%29,1	%18,3	%18,1	%18,2	%6,6	%13,6	%10,3	%2,5	%9,7	%6,3
14. Üniversitenin eksik gördüğüm taraflarını öğretim üyelerinden destek alarak düzenlemeye çalışırım. (Asy. Sig.: 0,000)	%50,7	%43	%46,6	%31,1	%23,8	%27,3	%12,1	%13,8	%13	%5,2	%7,1	%6,2	%0,8	%12,3	%6,9
15. Üniversitenin eksik gördüğüm taraflarını ilgili birimlere bildirerek düzenlemeye çalışırım. (Asy. Sig.: 0,001)	%41,9	%36,8	%39,2	%31,7	%23,2	%27,2	%16	%19	%17,6	%7,7	%11,9	%9,9	%2,8	%9,1	%6,1
16. Üniversitemde bulamadığım imkanları diğer kanallardan karşılamaya çalışırım. (Asy. Sig.: 0,182)	%14,3	%20,9	%17,8	%17,9	%15,5	%16,6	%27,8	%27,1	%27,4	%30	%24,9	%27,3	%9,9	%11,6	%10,8

3.11. ÜNİVERSİTE YAŞAMINA İLİŞKİN MEMNUNİYET VE DAVRANIŞLARIN İLİŞKİSİ

Öğrencilerin memnuniyetleri ve davranışları arasındaki tutarlılıkları bu başlıkta ele alınmış ve analiz edilmiştir. Üniversite yaşamı memnuniyeti ölçeği ile üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ölçeğinde bire bir uyuşan cümlelere kişilerin ne oranda katıldığı sorulmuştur (Tablo 28).

Tablo 28: Tutum ve Davranışların İlişkisini Belirlemek Üzere Eşleştirilmiş Gruplar T-Testi

Tutum	Davranış	2013-2014			2015-2016		
		N	Cor.	Sig.	N	Cor.	Sig.
Öğretim üyesinin dersine geç gelmesi beni rahatsız eder.	Derslere zamanında giderim.	362	,116	,027	407	,330	,000
Üniversitenin spor tesisleri (basketbol sahaları, tenis kortları vb.) yeterlidir.	Üniversitenin spor tesislerini (basketbol sahaları, tenis kortları vb.) kullanırım.	361	,176	,001	400	,289	,000
Üniversitenin sosyal tesisleri (DESEM, Sabancı Kültür Merkezi, Seferihisar Eğitim ve Dinlenme Tesisleri, Eylül Köşk vb.) yeterlidir.	Üniversitenin sosyal tesislerini (DESEM, Sabancı Kültür Merkezi, Seferihisar Eğitim ve Dinlenme Tesisleri, Eylül Köşk vb.) kullanırım.	360	,095	,073	398	,239	,000
Öğrenci kulüpleri ilgi alanlarımla uyushmaktadır.	Üniversite öğrenci kulüplerinin düzenlediği aktivitelere katılırım.	356	,331	,000	399	,307	,000
Mevcut öğrenci kulüplerinin hiçbirini ilgi alanlarımla dâhilinde değildir.	Üniversite öğrenci kulüplerinin düzenlediği aktivitelere katılırım.	354	-,337	,000	400	-,263	,000
Kütüphane yeterlidir.	Üniversitenin kütüphanesinden faydalanırım.	361	-,054	,309	401	-,144	,004
Kantin olanakları yeterlidir.	Üniversitenin kantinlerinden faydalanırım.	363	,128	,015	402	,186	,000
Yemekhane yeterlidir.	Üniversitenin yemekhanesinden faydalanırım.	359	,188	,000	401	,192	,000
Üniversite ilgili kararlar alınırken fikrimin sorulmaması beni rahatsız etmektedir.	Üniversitenin web sitesindeki anketlere katılırım.	359	-,078	,140	400	,021	,675
Üniversiteye ilişkin kararlarda söz sahibi olmak isterim.	Üniversitenin web sitesindeki anketlere katılırım.	359	,080	,131	398	-,115	,022
Seminer, sempozyum, konferans gibi bilimsel etkinlikler yeterli sayıdadır.	Üniversitede düzenlenen seminer, sempozyum, konferans gibi bilimsel etkinliklere katılırım.	360	,025	,637	399	,072	,152

Konser, şenlik, tiyatro gösterimi gibi sosyal etkinlikler yeterli sayıda düzenlenmektedir.	Üniversitede düzenlenen konser, şenlik, tiyatro gösterimi gibi sosyal etkinliklere katılırim.	361	-,083	,116	398	-,055	,278
Üniversitedeki bilimsel etkinliklerin duyurusu yeterli şekilde yapılmaktadır.	Üniversitenin web sitesindeki etkinlik duyurularını takip ederim.	359	,043	,421	401	,014	,777
Üniversitedeki bilimsel etkinliklerin duyurusu yeterli şekilde yapılmaktadır.	Üniversitenin içindeki afişleri, panoları ve ilanları okurum.	358	-,103	,051	400	,005	,924
Üniversitedeki sosyal etkinliklerin duyurusu yeterli şekilde yapılmaktadır.	Üniversitenin web sitesindeki etkinlik duyurularını takip ederim.	361	,062	,238	405	,086	,084
Üniversitedeki sosyal etkinliklerin duyurusu yeterli şekilde yapılmaktadır.	Üniversitenin içindeki afişleri, panoları ve ilanları okurum.	360	,046	,387	403	,065	,190

Elde edilen verilere göre en yüksek bağı öğrenci kulüpleriyle ilgili olduğu görülmektedir. Diğer olanaklarla ilgili de benzer sonuçlar daha düşük korelasyon düzeylerinde yakalanmıştır. Bu noktada etkinliklere katılan ve mevcut olanakları kullanan öğrencilerin olumlu; etkinliklere katılmayan ve mevcut olanakları kullanmayan öğrencilerin ise olumsuz fikirleri olduğu bağlantısı düşük korelasyon düzeylerinde de olsa anlamlı bulunmuştur. Sadece kütüphane kullanımı ile ilgili olarak, kütüphaneyi kullanan öğrencilerin kütüphaneyi yetersiz gördüğü, kullanmayanların ise yeterli bulduğu sonucu çıkmıştır.

Üniversite kararlarına katılımı bir yol olan anketlere katılım ile öğrencilerin fikirlerinin değerlendiriliyor olduğu algıları ya da fikirlerinin sorulduğu yönündeki izlenimleri arasında 2013-2014 eğitim öğretim yılında bir bağ bulunamamış, 2015-2016 eğitim öğretim yılında ise düşük düzeyde negatif bir ilişkiye rastlanmıştır.

Bunun yanı sıra bilimsel ve sosyal aktivitelerin duyurulmasını yeterli bulmakla, okulun web sitesinde ya da panolarda yer alan duyuruları okumanın ya da takip etmenin bir bağlantısı olmadığı görülmüştür. Söz konusu aktiviteleri yeterli bulmakla, bu aktivitelere katılmanın arasında bir bağlantı bulunmamıştır.

Tablo 29: Hipotezerin Kabul-Ret Tablosu

	2013-2014	2015-2016
1 H ₁ : Üniversite yaşamı memnuniyeti ile benlik saygısı arasında anlamlı ilişki vardır.	KABUL	RET
2 H ₁ : Üniversite yaşamı memnuniyeti ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında anlamlı ilişki vardır.	KABUL	KABUL
3 H ₁ : Üniversite yaşamı memnuniyeti ile demografik göstergeler arasında anlamlı ilişki vardır.	KISMEN KABUL	KISMEN KABUL
4 H ₁ : Üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ile benlik saygısı arasında anlamlı ilişki vardır.	RET	RET
5 H ₁ : Üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında anlamlı ilişki vardır.	KABUL	KABUL
6 H ₁ : Üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ile demografik göstergeler arasında anlamlı ilişki vardır.	KISMEN KABUL	KISMEN KABUL
7 H ₁ : Benlik saygısı ile iş ve eğitime yönelik beklentiler arasında anlamlı ilişki vardır.	KABUL	KABUL
8 H ₁ : Benlik saygısı ile demografik göstergeler arasında anlamlı ilişki vardır.	KISMEN KABUL	KISMEN KABUL
9 H ₁ : İş ve eğitime yönelik beklentiler ile demografik göstergeler arasında anlamlı ilişki vardır.	KISMEN KABUL	KISMEN KABUL
10 H ₁ : Üniversite yaşamı memnuniyeti ile üniversitede yapılan faaliyetlere katılım arasında anlamlı ilişki vardır.	KABUL	RET

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma üniversite gençliğinin üniversitelere bakışlarını ortaya koymak, mevcut benlik saygılarını değerlendirmek ve gelecek beklentileri ile ilişkisini keşfetmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda, DEÜ İİBF ÇEEİ bölümünde 2013-2014 ve 2015-2016 eğitim öğretim yıllarında eğitim alan öğrencilerin benlik saygıları, iş ve eğitime yönelik beklentileri, üniversite yaşam memnuniyetleri ile üniversitede yapılan faaliyetlere katılımlarına ilişkin görüşleri anket yolu ile toplanmış ve istatistiki olarak incelenmiştir.

Demografik özellikler dikkate alındığında yığılmanın kadın öğrencilerde olduğu görülmektedir. Bu durumun sadece DEÜ Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'ne özgü olmadığı, cinsiyete göre bölüm seçiminin kadın ağırlıklı bir yapı gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin burstan ziyade öğrenim kredisi aldıkları dikkati çekmektedir. Ülkemizde verilmekte olan bursların koşulları ile öğrenim kredisi alabilme koşulları kıyaslandığında, öğrenim kredisi almanın daha mümkün olduğu sonucu çıkarılabilir. Diğer bir ifade ile, öğrencilerin öğrenim kredisini tercih etmelerindeki en önemli sebebin, edinebilme kolaylığı olduğu düşünülmektedir.

İngilizce hazırlık eğitimi alanların sayısının düştüğü göze çarpmaktadır. 2014-2015 eğitim öğretim yılında zorunlu İngilizce hazırlık eğitiminin DEÜ bünyesinde kaldırılmış olmasının bu durumun en temel nedeni olduğu düşünülmektedir. Daha önceki yıllarda İngilizce hazırlık eğitimi almamanın koşulu ya hazırlık sınıfı muafiyet sınavında başarılı olmak ya da YÖK tarafından denkliği onaylanmış sınav sonucuna sahip olmak gerekliliği idi.

Analiz sonuçlarına bakıldığında ilk göze çarpan bilgi iş ve eğitime yönelik beklentiler ile üniversite yaşam memnuniyetinin hem yıllar arasında farklılık göstermesi hem de birbirleri ile olan orta dereceli pozitif yönlü korelasyon katsayılarıdır. Öğrencilerin üniversitede olumlu duygular ve düşüncelerle geçirdikleri zamanın gelecekteki iş ve eğitim yaşamına bakışları ile birbirlerini olumlu yönde etkiledikleri görülmektedir. Yıllar geçtikçe öğrencilerin üniversiteye bakışları gittikçe olumsuz düzeye inerken gelecekle ilgili düşüncelerinin de geçmişteki kadar pozitif olmadığı elde edilen bir başka sonuçtur.

Toplama bakıldığında, öğrencilerin her geçen yıl benlik saygıları yükselirken, okula olan ilgi ve olumlu tutumları ile birlikte gelecekteki iş ve eğitim yaşamlarına dönük beklentileri düşmektedir. Bu da öğrencilerin okul hayatından koparak kendi hayal dünyalarında yaşarken, gelecekte karşılarına çıkacak olan reel sonuçlarla ilgili pek de iyi noktalara yönelmediklerini göstermektedir.

Üniversite yaşamı memnuniyeti ile demografik değişkenler arasındaki etkileşim ele alındığında; anlamlı sonuçlar alınabilen önemli bir çıktı öğrencilerin eğitim gördükleri sınıflara göre belirginleşen farklılıklardır. 2013-2014 eğitim öğretim yılında en yüksek puandan en düşük puana doğru sıralandığında 3,1,4 ve son olarak 2. sınıf öğrencilerinin geldiği, 2015-2016 eğitim öğretim yılında ise bu sıralamanın 2,3,1 ve 4. sınıflar şeklini aldığı görülmektedir. 2013-2014 eğitim öğretim yılında 2. sınıfta olan öğrencilerin çoğunun 2015-2016 eğitim öğretim yılında 4. sınıfta olduğu varsayıldığında, üniversite yaşamı memnuniyeti noktasında ortaya çıkan anlamlı farklılığın da yine aynı grup tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Söz konusu öğrencilerin üniversiteye girdikleri andan itibaren diğer öğrencilere göre olumsuz fikirlere sahip olduğu ve ne yazık ki eğitimleri boyunca da fikirlerini değiştirecek bir değişim ve dönüşüme uğramadıkları gerçeği üzerinde düşünülmesi gereken bir konu olarak belirlenmiştir.

Psikolojik destek almayan öğrencilerin üniversite yaşam memnuniyetlerinin 2013-2014 eğitim öğretim yılında daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 2015-2016 eğitim öğretim yılında ise bu bağlamda bir farklılık görülmemiştir. Psikolojik destek alan kişilerin yaşama karşı tutumlarının genel olarak olumsuz olacağı varsayıldığından çıkan sonucun normal olduğu düşünülmektedir. Ayrıca her 5 öğrenciden 1'inin psikolojik destek aldığı tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin sadece Tınaztepe Kampüsü'nde yer alan sağlık hizmetlerinin yanı sıra, İİBF içinde kurulabilecek bir psikolojik danışmanlık merkezine de ihtiyaç duyabilecekleri düşünülmektedir.

Çalışmanın sonuçlarına göre, diğer demografik değişkenlerin üniversite yaşam memnuniyeti açısından bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ile farklı yıllarda çeşitli demografik değişkenlere göre ortalamalar arası farklılık görülmüştür. 2013-2014 eğitim öğretim yılında öğrencilerin yalnızca ebeveyn durumları ile ilgili bir farklılık söz konusudur.

Ebeveynleri birlikte olan öğrencilerin üniversitedeki faaliyetlere katılımları daha yüksek bulunmuştur. Aile birliğinden gelen sosyal ve maddi desteğin bu noktada etkili olduğu varsayılmaktadır.

Üniversitede yapılan faaliyetlere katılımı ilgili 2015-2016 eğitim öğretim yılında ise iki değişken anlamlı değişim göstermiştir. Bunlardan ilki öğrencilerin yaşadıkları yerdir. Azalan sırayla yurttan, ailesiyle, arkadaşlarıyla ve diğer ortamlarda kalan öğrencilerin faaliyetlere katıldığı görülmüştür. 2013-2014 eğitim öğretim yılında da aynı sıralamanın yer aldığı ancak grupların anlamlı fark yaratacak kadar farklılaşmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yurtların getirdiği kısıtlılıklardan dolayı öğrencilerin okul faaliyetlerinde daha fazla yer aldığı düşünülmektedir. Arkadaşlarıyla ya da farklı ortamlarda yaşayan öğrencilerin de ailelerine göre daha özgür bir ortama sahip olduklarından kendi etkinliklerini kendileri yarattıkları düşünülmektedir.

2015-2016 eğitim öğretim yılında, üniversitede yapılan faaliyetlere katılım ile öğrencilerin okudukları sınıf arasında farklılık görülmüştür. En yüksekten başlayarak 1, 4, 3 ve 2. sınıfların faaliyetlere katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Üniversiteye yeni gelen gençlerin fakültede kendilerini var etme, okulu tanıma, yeni arkadaşlıklar kurma gibi pek çok sebepten birinci sırada yer aldıkları düşünülmektedir. 4. sınıfların ise mezuniyete yaklaşmaları nedeniyle son yıllarını yoğun olarak okulda geçirmek istedikleri varsayılmaktadır.

Üniversitede yapılan faaliyetlere katılım konusunda başka herhangi bir demografik alt boyutla ilişkili farklılığa rastlanmamıştır.

Benlik saygısı değişkenine ilişkin, 2013-2014 eğitim öğretim yılında İngilizce hazırlık eğitimi alanların, 2015-2016 eğitim öğretim yılında ise hazırlık eğitimi almayanların daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları görülmektedir. Hazırlık eğitimi ile ilgili yapılan değişikliğin bu konuda etkili olduğu düşünülmektedir. Bu noktada benlik saygısı düşük olan öğrencilerin hazırlık eğitimi almayı tercih ettikleri düşünülmektedir.

Benlik saygısı ile psikolojik destek almış olmak arasında ise sadece 2015-2016 eğitim öğretim yılında anlamlı farklılık söz konusu olmuştur. Psikolojik destek almamış olanların benlik saygıları daha yüksek bulunmuştur. Benlik saygısı ile psikolojik rahatsızlıklara açıklık negatif korelasyon içerisindedir. Psikolojik desteğe gereksinim duyanların da düşük benlik saygısı göstermeleri normaldir.

İş ve eğitime yönelik beklentiler ele alınacak olursa, 2013-2014 eğitim öğretim yılında hiçbir demografik özellik bakımından bir farklılık görülmezken 2015-2016 eğitim öğretim yılında sadece öğrencilerin eğitim gördükleri sınıflar bakımından bir farklılık mevcuttur. Ortalamalara bakıldığında farklılığın sebebinin fakülteye yeni gelen öğrencilerden kaynaklandığı sonucuna varılmaktadır. Ancak ilgili trendin ilerleyen yıllarda devam edip etmediğini görebilmek için çalışmanın tekrarlanması faydalı olduğu düşünülmektedir.

Soruların içerikleri dikkate alındığında Dokuz Eylül Üniversitesi'nin ana yapısından başlamak üzere ÇEEİ bölümü öğretim elemanlarına dek öğrencilerin algısı bakımından bir gerileme olduğu aşıkardır. Bu noktada, üniversiteye bakışın daha olumlu olduğu dönemde, düşük de olsa benlik saygısı ile bir ilişki varken, bakış açısı düştükçe benlik saygısı ile arasındaki bağ da kopmuştur. Öğrencilerin mezun olabilmek, iş bulabilmek ve buldukları işte süreklilik sağlayabilmekle ilgili konularda da yıllar itibari ile olumsuz giden bir durumda olmaları da -her ne kadar her geçen yıl benlik saygıları yükselse de- gerek ülkenin siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik durumu, gerekse üniversite yaşamının etkileri bakımından ele alınmalıdır. Yüksek benlik saygısının iş ve eğitime yönelik gelecek beklentisini olumlu yönde etkilediği gerçeği de çözüm arayışlarında mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Çalışma yalnızca Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümü ile gerçekleştirildiği için çıktılar sadece bu bölüm özelindedir. Çalışmanın diğer bölümlere ve fakültelere de genişletilebilmesi gerekmektedir.

Bir başka konu ise ilerleyen yıllarda da çalışmanın sürdürülmesinin önemidir. Esas farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığının net olarak görülebilmesi açısından kohortların sayısı arttırılmalıdır.

Anketler çoğunlukla kapalı uçlu sorulardan oluşmakta ve belirli ilişkilerle ilgili bilgi vermektedir. Ancak bu çıktıların arkasında yatan sebeplerin incelenmesi de çözüm getirilebilmesi açısından tespit edilmesi kadar önemlidir. Bu nedenle bu çalışmadan sonra öğrencilerle derinlemesine görüşme içeren çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Altuğ, A. (1977). *Genel Öğretim Bilgisi*. İzmir: Karınca Matbaacılık.

Apay, A. ve Kılıç, R. (1997). “Eğitim Programlarında Toplam Kalite Uygulamaları”, *Yüksek Öğretimde Sürekli Kalite İyileştirme*, (Edt. Mithat Çoruh), Ankara: Haberal Eğitim Vakfı.

Barış, G. (2006). *Kusursuz Müşteri Memnuniyeti İçin Şikayet Yönetimi*. İstanbul: MediaCat.

Baumeister, R. F. ve Boden, J. M. (1998). “Agression and the Self: High Self-Esteem, Low Self-Control and Ego Threat”, *Human Aggression*, (Edt. Russell Geen ve Edward Donnerstein), Amsterdam: Academic Press.

Berk, L. E. (2013). *Çocuk Gelişimi*. Çev. Ali Dönmez. Ankara: İmge Kitabevi.

Bilgin, N. (2007). *Sosyal Psikoloji Sözlüğü Kavramlar, Yaklaşımlar*. İstanbul: Bağlam Yayınevi.

Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. Çev. İnan Deniz Erguvan Sarioğlu. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.

Colaninger, S. C. (2004). *Theories of Personality: Understanding Persons*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.

Craig, G. J. ve Baucum, D. (2002). *Human Development*. New Jersey: Prentice Hall.

Cüceloğlu, D. (2008). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Erkuş, A. (2003). *Psikometri Üzerine Yazılar*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Ewen, R. B. (2003). *An Introduction to Theories of Personality*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Feist, J. ve Feist, G. J. (2002). *Theories of Personality*. New York: McGraw-Hill.

Friedman, H. S. ve Schustack, M. W. (2003). *Personality Classic Theories and Modern Research*. Boston: Allyn and Bacon.

Gazi Üniversitesi. (2003). *Türk Üniversite Gençliği Araştırması*. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Geçtan, E. (2008). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.

İnanç, B. Y. ve Yerlikaya E. E. (2016). *Kişilik Kuramları*. Ankara: Pagem Akademi.

Jex, S. M. ve Britt, T. W. (2008). *Organizational Psychology*. New Jersey: John Wiley & Sons.

Jung, C. G. (2000). *Analitik Psikolojinin Temel İlkeleri -Konferaslar-*. Çev. Kamuran Şipal. İstanbul: Cem Yayınevi.

Kağıtçıbaşı, Ç. ve Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar Sosyal Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kenan, S. (2016). “Üniversite’nin Kısa Hikayesi”, *Dünyada ve Türkiye’de Üniversite*, (Edt. Necmettin Tozlu, Vefa Taşdelen ve Mehmet Önal), Ankara: Bayburt Üniversitesi Yayınları.

Keser, A. (2014). *Çalışma Psikolojisi*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Kesim, M. (2007). “E-Öğrenme (Bir Harften Öte Bir Paradigma Değişimi ve Her Zaman Her Yerde Öğrenme)”, *Değişim Çağında Yüksek Öğretim -Global Trendler ve Paradigmat Yönelimler-*, (Edt. Coşkun Can Aktan), İzmir: Yaşar Üniversitesi.

Korucuk, S. ve Tatlı, Y. (2015). *İş Bulma Yol ve Yöntemleri*. Trabzon: Gündüz Ofset Matbaacılık ve Yayıncılık.

Lahey, B. B. (2002). *Essentials of Psychology*. New York: McGraw Hill.

Leary, M. R. (2005). “Making Sense of Self-Esteem”, *Current Directions in Personality Psychology*, (Edt. Carolyn C. Morf ve Özlem Ayduk), New Jersey: Pearson Education.

Lindzey, G., Hall, C. S. ve Manosevitz, M. (Ed.) (1988). *Theories of Personality: Primary Sources and Research*. Florida: Robert E. Krieger Publishing Company.

Miller, P. H. (2008). *Gelişim Psikolojisi Kuramları*. Çev. Zeynep Gül Tekin. İstanbul: İmge Kitabevi.

Neuman, W. L. (2003). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. Boston: Allyn & Bacon.

Öner, N. (2012). *Türkiye’de Kullanılan Psikolojik Testlerden Örnekler: Bir Başvuru Kaynağı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Özgüler, V. C. (2007). *İş Arama Teorisi, Sosyal Ağlar ve İnternet*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.

Reich, W. (1983). *Kişilik Çözümlemesi*. Çev. Bertan Onaran. İstanbul: Payel Yayınevi.

Rosenberg, M. (1985). “Self-Concept and Psychological Well-Being in Adolescence”, *The Development of The Self*, (Edt. Robert L. Leahy), Londra: Academic Press Inc.

Ryckman, R. M. (2000). *Theories of Personality*. Belmont: Wadsworth.

Schermerhorn, J. R., Osborn, R. N., Hunt, J. G. & Uhl-Bien, M. (2012). *Organizational Behavior*. New Jersey: John Wiley & Sons.

Shaffer, D. R. (2005). *Social and Personality Development*. Belmont: Thomson Wadsworth.

Schopenhauer, A., von Schiller, W. F., Jung C. G. ve Spranger, E. (2005). *Kişilik Oluşum ve Sorunları*. Çev. Ahmet Aydoğan. İstanbul: İz Yayıncılık.

Steinberg, L. (2013). *Ergenlik*. Çev. Figen Çok, Hülya Ercan, Müge Artar, Ertuğrul Uçar, Seher A. Sevim, Melike Bağlı vd. Ankara: İmge Kitabevi.

Sürekli, D. ve Tevrüz, S. (2006). “Davranış Düzeltme’de GÜDÜ Teorilerinin Katkısı”, *Endüstri ve Örgüt Psikolojisi*, (Edt. Suna Tevrüz), Ankara: Türk Psikologlar Derneği ve Kalite Derneği.

Taylor, S. E., Peplau, L. A. ve Sears, D. O. (2007). *Sosyal Psikoloji*. Çev. Ali Dönmez. Ankara: İmge Kitabevi.

Tınar, M. Y. (1996). *Çalışma Psikolojisi*. İzmir: Necdet Bükey A.Ş.

Tınar, M. Y. (2013). “İş, Çalışma Yaşamı ve İş Analizi”, *Çalışma Psikolojisi*, (Edt. Leman Bilgin ve Ayşe Özdemir), Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Türk, E. (1999). *Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Nobel.

Türkiye İstatistik Kurumu (2013). *Yaşam Memnuniyeti Araştırması 2012*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu.

Yanbastı, G. (1990). *Kişilik Kuramları*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.

Makaleler

Akın, A. ve Yalnız, A. (2015). Yaşam Memnuniyeti Ölçeği (YMÖ) Türkçe Formu: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(54):95-102.

Alleyne, M., Alleyne, P. ve Greenidge, D. (2010) Life Satisfaction and Perceived Stress Among University Students in Barbados. *Journal of Psychology in Africa*, 20(2):291-298.

Altaş, D. (2006). Üniversite Öğrencilerinin Memnuniyet Araştırması. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 21(1):439-458.

Altıok, H. Ö., Ek, N. ve Koruklu, N. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyi ile İlişkili Bazı Değişkenlerin İncelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1):99-120.

Alva, M. L. C. (2017). Self-Esteem, Study Habits and Academic Performance Among University Students. *Propósitos y Representaciones*. 5(1):71-127.

Argon, T. ve Kösterelioğlu, M. A. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşam Kalitesi ve Fakülte Kültürüne İlişkin Algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(30):43-61.

Aslan, E. (1992). Benlik Kavramı ve Bireyin Yaşamındaki Etkileri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4:7-14.

Baltacı, F., Üngüren, E., Avsallı, H. ve Demirel, O. N. (2012). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlemesine Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1):17-25.

Baumeister, R. F., Campbell, J. D., Krueger, J. I. ve Vohs, K. D. (2003). Does High Self-Esteem Cause Better Performance, Interpersonal Success, Happiness, or Healthier Lifestyles?. *Psychological Science in the Public Interest*, 4(1):1-44.

Baybek, H. ve Yavuz, S. (2005). Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Benlik Saygısının İncelenmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14:73-95.

Baykal, Ü., Sökmen, S., Korkmaz, Ş. ve Akgün, E. (2002). “Öğrenci Memnuniyeti Ölçeği” Geliştirme Çalışması. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 12(49):23-32.

Briggs, S. (2006). An Exploratory Study of The Factors Influencing Undergraduate Student Choice: The Case of Higher Education in Scotland, *Studies in Higher Education*, 31(6): 705-722.

Cai, Z., Guan, Y., Li, H., Shi, W., Guo, K., Liu, Y., Li, Q., Han, X., Jiang, P., Fang, Z ve Hua, H. (2015). Self-Esteem and Proactive Personality As Predictors of Future Work Self and Career Adaptability: An Examination of Mediating and Moderating Process. *Journal of Vocational Behavior*, 86:86-94.

Corbin, W. R., McNair, L. D. ve Carter, J. (1996). Self-Esteem and Problem Drinking among Male and Female College Students. *Journal of Alcohol and Drug Education*, 42(1):1-14.

Çarparlar, C. Ö. ve Dönmez, A. (2016). Bilimsel Araştırma Nedir, Nasıl Yapılır?. *Turk J Anaesthesiol Reanim*, 44:212-218.

Dar, A. A. ve Wani, M. A. (2017). Optimism, Happiness, and Self-Esteem Among University Students. *Indian Journal of Positive Psychology*, 8(3):300-304.

Dereli, F. ve Kabataş, S. (2009). Sağlık Yüksekokulu Son Sınıf Öğrencilerinin İş Bulma Endişeleri ve Umutsuzluk Düzeylerinin Belirlenmesi. *Yeni Tıp Dergisi*, 26:31-36.

Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü Basın ve Halkla İlişkiler Koordinatörlüğü. (2016). Fakültelerimiz-İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. *İmbat Dokuz Eylül*. 8:94-103.

Douglas, J., Douglas A. ve Barnes, B. (2006). Measuring Student Satisfaction at A UK. *University. Quality Assurance in Education*, 14(3):251-267.

Dursun, S. ve Aytaç, S. (2012). Üniversite Öğrencilerinin İşgücü Piyasasına Yönelik Beklentileri ve İş Deneyimleri ile Umutsuzluk ve Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1):373-388.

Gruber, T., Fuß, S., Voss, R.ve Gläser-Zikuda, M. (2010). Examining Student Satisfaction with Higher Education Services: Using A New Measurement Tool. *International Journal of Public Sector Management*, 23(2):105-123.

Güler, B. K. (2012). İş Arama Davranışı: Bütüncül Psiko-Sosyal Bir Yaklaşım. *“İşGüç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 14(2):9-32.

Haq, M. A. (2016). Association Between Socio-Demographic Background and Self-Esteem of University Students. *The Psychiatric Quarterly*, 87(4):755-762.

Jones, B. D., Paretti, M. C., Hein, S. F. ve Knott, T. W. (2010). An Analysis of Motivation Constructs with First-Year Engineering Students: Relationship Among Expectancies, Values, Achievement and Career Plans. *Journal of Engineering Education*, Ekim: 319-336.

Korkmaz, O. ve Çevik, N. K. (2014). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin İş Seçim Kriterlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Business and Economics Research Journal*, 5(3):167-186.

Korukoğlu, A. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Eğitimden Beklentileri “Ege Üniversitesi İ.İ.B.F. Örneği”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1):79-89.

Korukoğlu, A. ve Gürçay, C. (1997). Üniversite Öğrencileri Profiline Yüksek Öğrenime Yönelik Beklentiler ve Yönetimin Sorumlulukları. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1):33-46.

Lawrence, J., Ashford, K. ve Dent, P. (2006). Gender Differences in Coping Strategies of Undergraduate Students and Their Impact on Self-Esteem and Attainment. *Active Learning in Higher Education*, 7(3):273-281.

Licata, J.W. ve Maxham, J. G. (1999) Student Expectations of the University Experience: Levels and Antecedents for Pre-Entry Freshmen. *Journal of Marketing for Higher Education*, 9(1):69-91.

Mahmood, A., Mahmood, S. T. ve Malik, A. B. (2012). A Comparative Study of Student Satisfaction Level in Distance Learning and Live Classroom at Higher Education Level. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 13(1):128-136.

Naderi, H., Abdullah, R., Aizan, H. T., Sharir, J. ve Kumar, V. (2009). Self Esteem, Gender and Academic Achievement of Undergraduate Students. *American Journal of Scientific Research*, 3:26-37.

Palacio, A. B., Meneses, G. D. ve Pérez, P. J. P. (2002). The Configuration of the University Image and Its Relationship with the Satisfaction of Students. *Journal of Educational Administration*, 40(5):486-505.

Pedro, E., Mendes, L. ve Lourenço, L. (2018). Perceived Service Quality and Students' Satisfaction in Higher Education: The Influence of Teaching Methods. *International Journal for Quality Research*, 12(1):165-192.

Saydan, R. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Öğretim Elemanlarından Kalite Beklentileri: Yüzüncü Yıl Üniversitesi İİBF Örneği, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1):63-79.

Silva, S., Fátima, F., Fernandes, F. ve Odete, P. (2012). Empirical Study on the Student Satisfaction in Higher Education: Importance-Satisfaction Analysis. *International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering*, 6(6):1609-1614.

Sop, S. A. (2014). İş Baskısı, İş-Serbest Zaman Çatışması, Meslek Memnuniyeti ve Yaşam Doyumu İlişkisi Üzerine Bir İnceleme, *Turizm Akademik Dergisi*, 1(1):1-14.

Startup, R. (1972). How Students See The Role of University Lecturer. *Sociology*, 6(2):237-254.

Şahin, İ., Zoraloğlu, Y. R. ve Fırat, N. Ş. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçları, Eğitsel Hedefleri, Üniversite Öğreniminden Beklentileri ve Memnuniyet Durumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(3):429-452.

Talaş, E. ve Çakmak, F. (2013). Türkiye’de Kadınların İşgücüne Katılımlarının Kohort Analizi. *Ekonometri ve İstatistik*, 18:18-34.

Teerawut, T. (2011). Undergraduate Student’s Satisfaction Toward the New Education System in Thailand. *International Journal of Social Sciences and Humanity Studies*, 3(2):443-455.

Tuncer, M. (2011a). Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Turkish Studies*, 6(3):1265-1275.

Tuncer, M. (2011b). Yükseköğretim Gençliğinin Gelecek Beklentileri Üzerine Bir Araştırma. *Turkish Studies*, 6(2):935-948.

Uzgören, N. ve Uzgören, E. (2007). Dumlupınar Üniversitesi Lisans Öğrencilerinin Memnuniyetini Etkileyen Bireysel Özelliklerin İstatistiksel Analizi, Hipotez Testi, Ki-Kare Testi ve Doğrusal Olasılık Modeli, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17:1-20.

Vansteenkiste, M., Lens, W., De Witte, H. ve Feather, N. D. (2005). Understanding Unemployed People’s Job Search Behaviour, Unemployment Experience and Well-Being: A Comparison of Expectancy-Value Theory and Self-Determination Theory. *British Journal of Social Psychology*, 44:269-287.

Wiers-Jenssen, J., Stensaker B. ve Grøgaard, J. B. (2002). Student Satisfaction: Towards an Empirical Deconstruction of The Concept. *Quality in Higher Education*, 8(2):183-195.

Yangın, H. B. ve Kırca, N. (2013). Antalya Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Memnuniyet Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1):78-94.

Yong, F. J. (2010). A Study on the Self-Efficacy and Expectancy for Success of Pre-University Students. *European Journal of Social Sciences*, 13(4):514-524.

Zeytinoğlu, E. (2012). Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Motivasyonu ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma: Dumlupınar Üniversitesi Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 53:103-116.

Tezler

Akın, R. F. (2017). *İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin Değerlendirilmesi ve Devlet Üniversitesi ile Vakıf Üniversitesi Öğrencilerinin Bu Bağlamda Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydoğan, D. (2008). *Akademik Erteleme Davranışının Benlik Saygısı, Durumluluk Kaygı ve Öz-Yeterlik ile Açıklanabilirliği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Erarslan, Ö. (2014). *Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik Sağlamlılık ile Depresif Belirtiler ve Yaşam Memnuniyeti Arasındaki İlişkide Benlik Saygısı, Pozitif Dünya Görüşü ve Umudun Aracı Rolünün İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Göker, E. (2017). *Anne Babası Boşanmış ve Tam Aileye Sahip 15-18 Yaş Dönemi Ergenlerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kanca, B. (2012). *Mersin Üniversitesi Merkez Kafeterya'daki Yiyecek İçecek Hizmetlerinin Üniversite Çalışanları Ve Öğrencileri Tarafından Algılanan Kalite, Algılanan Değer, Memnuniyet Ve Algılanan Risk Açısından Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kaya, L. M. (2013). *Süleyman Demirel Üniversitesi'nde Okuyan Öğrencilerin Üniversite Yaşamından Memnuniyet Algılaması ve Memnuniyet Algılamasını Etkileyen Faktörlerin Ekonometrik Analizlerle Belirlenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Korkmaz, M. (1996). *Yetişkin Örneklem İçin Bir Benlik Saygısı Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Onan, M (2017). *Profesyonel Futbolcuların Antrenman Öncesi ve Sonrası Performans Beklenti ve Değerlendirmeleri ile Benlik Saygısı, Zihinsel Dayanıklılık ve Ego ve Görev Yönelimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yeten, G., (2012). *İlköğretim 1. Kademe Veli Memnuniyetinin Sağlanmasında Yöneticinin Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yüksekkaya, S. (1995). *Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

İnternet Kaynakları

Anadolu Üniversitesi (2018). *Açıköğretim Sistemi*.
<https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/acikogretim-sistemi/acikogretim-sistemi-1>
(16.05.2018).

Cambridge Dictionary. (2016). *Cohort*.
<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/cohort> (28.12.2016).

Dokuz Eylül Üniversitesi Bilgi Paketi Ders Kataloğu. (2012). *Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri*. http://debis.deu.edu.tr/ders-katalog/2013-2014/tr/bolum_1177_tr.html (18.04.2017).

Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. (10.04.2017). *Fakülte Tarihçesi*. <http://iibf.deu.edu.tr/fakulte-hakkinda/fakulte-tarihcesi/> (13.04.2017).

Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dökümantasyon Daire Başkanlığı. (Tarih Yok). *Genel Tanıtım*. <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/hakkimizda/genel-tanitim/> (09.05.2017).

Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı. (Tarih Yok). *Sosyal Tesislerimiz*. <http://sks.deu.edu.tr/tr/sosyal-tesisler/> (09.05.2017).

Marmara Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü. (2012). *Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri*. <http://llp.marmara.edu.tr/organizasyon.aspx?kultur=tr-tr&Mod=1&ustbirim=1370&birim=1371&altbirim=&program=881&organizasyonId=658&mufredatTurId=932001> (20.12.2017).

Fulbright. (2015). Türk Eğitim Sistemi. <http://fulbright.org.tr/turkiye-hakkinda/turk-egitim-sistemi/> (11.05.2018).

İstanbul Üniversitesi Çalışma Ekonomisi Bölümü. (2011). *Mezunlarımızın İş Olanakları*. http://iktisat.istanbul.edu.tr/ceko/?page_id=6480 (20.12.2017).

Karadağ, E. ve Yücel, C. (2016). *Türkiye Üniversite Memnuniyet Araştırması 2016*. https://docs.wixstatic.com/ugd/779fe1_c3f3b3d951a04f2b8df780beae7bc75f.pdf (10.06.2018).

Karadağ, E. ve Yücel, C. (2017). *Türkiye Üniversite Memnuniyet Araştırması 2017*. https://docs.wixstatic.com/ugd/779fe1_df4bc17412614459a0bc18222ca7e433.pdf (10.06.2018).

Marmara Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü. (2012). *Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri*. <http://llp.marmara.edu.tr/organizasyon.aspx?kultur=tr-tr&Mod=1&ustbirim=1370&birim=1371&altbirim=&program=881&organizasyonId=658&mufredatTurId=932001> (20.12.2017).

Millî Eğitim Bakanlığı. (2017). *Türk Eğitim Sistemi*. http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Turk_Egitim_Sistemi_2017/TES_2017.pdf (11.05.2018)

Osborne, R. E. (Ocak.2014), *Selfesteem*. <http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?sid=b53e6474-1f85-41be-8838-acc43b51ced6%40sessionmgr103&vid=0&hid=121&bdata=Jmxhbm9dHlmc2l0ZT1lZHMtbGl2ZSZzY29wZT1zaXRl#db=ers&AN=93872219>, (18.10.2016).

Pamukkale Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü. (2017). *Mezunlarımızın İş Alanı*. <http://www.pau.edu.tr/ceko/tr/sayfa/bolum-mezunlarinin-is-alani> (20.12.2017).

Scholl, R. W. (2002). *Motivation: Expectancy Theory*. http://www.uri.edu/research/lrc/scholl/webnotes/Motivation_Expectancy.htm, (02.02.2015).

Türk Dil Kurumu. (26.09.2006a). *Beklenti*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a47f13167caa8.53903100 (30.12.2017).

Türk Dil Kurumu. (26.09.2006b). *İş*.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ab1016aa6c552.59583967 (20.03.2018).

Türk Dil Kurumu. (26.09.2006c). *Eğitim*.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5afc02c21a9e74.73698398 (16.05.2018).

Türk Dil Kurumu. (26.09.2006d). *Öğretim*.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5afc02e28798b5.78066773 (16.05.2018).

Türk Dil Kurumu. (26.09.2006e). *Üniversite*.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b1e3fa106f6d1.73297203 (11.06.2018).

Türk Dil Kurumu. (26.09.2006f). *Tatmin*.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b211809332c39.82783655 (13.06.2018).

Yükseköğretim Kurulu. (2016). *Program Atlası*.
<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10039> (07.07.2016).

Kanunlar

Millî Eğitim Temel Kanunu (24 Haziran 1973). *Resmi Gazete*, 1739/14574.

Yükseköğretim Kanunu (4 Kasım 1981). *Resmi Gazete*, 2547/17506.

EKLER

Ek-1 Anket Formu

Demografik ve Akademik Bilgiler

Cinsiyetiniz: ☐Kadın ☐Erkek

Yaşınız: _____

Medeni haliniz: ☐Bekâr ☐Evli

Kaçıncı sınıftasınız? _____

Hazırlık Okudunuz mu? ☐Hayır ☐Evet

Çalışma Durumunuz: ☐Tam Zamanlı Çalışıyorum ☐Yarı Zamanlı Çalışıyorum
☐Çalışmıyorum

Burs Alıyor musunuz? ☐Hayır ☐Evet

Kredi Alıyor musunuz? ☐Hayır ☐Evet

Yaşadığınız Yer: ☐Ailemle Kirada ☐Ailemle Kendi Evimizde ☐Devlet Yurdunda
☐Özel Yurtta ☐Otelde ☐Tek Başına Kirada
☐Tek Başına Kendi Evimde ☐Arkadaşlarımla Kirada ☐Akrabalarımın Yanında
☐Diğer (Belirtiniz: _____)

Kardeş sayınız: _____

Anne baba durumu: ☐Anne-Baba Birlikte ve Sağ ☐Anne-Baba Ayrı ve Sağ ☐Sadece Anne Sağ
☐Sadece Baba Sağ ☐Anne Baba Hayatta Değil

Bugüne kadar profesyonel psikolojik destek (psikiyatriye gitmek, psikologa gitmek, psikiyatrik ilaç kullanmak vb.)

aldınız mı? ☐Hayır ☐Evet

Üniversitede Yapılan Faaliyetlere Katılım

Lütfen aşağıdaki durumları değerlendirip son bir yılda hangi sıklıkta gerçekleştirdiğinizi işaretleyiniz.	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her Zaman
Derslere zamanında giderim.					
Üniversitenin spor tesislerini (basketbol sahaları, tenis kortları vb.) kullanırım.					
Üniversitenin sosyal tesislerini (DESEM, Sabancı Kültür Merkezi, Seferihisar Eğitim ve Dinlenme Tesisleri, Eylül Köşk vb.) kullanırım.					
Üniversite öğrenci kulüplerinin düzenlediği aktivitelere katılırım.					
Üniversitenin kütüphanesinden faydalanırım.					
Üniversitenin kantinlerinden faydalanırım.					
Üniversitenin yemekhanesinden faydalanırım.					
Üniversitenin web sitesindeki anketlere katılırım.					
Üniversitede düzenlenen seminer, sempozyum, konferans gibi bilimsel etkinliklere katılırım.					
Üniversitede düzenlenen konser, şenlik, tiyatro gösterimi gibi sosyal etkinliklere katılırım.					
Üniversitenin web sitesindeki etkinlik duyurularını takip ederim.					
Üniversitenin içindeki afişleri, panoları ve ilanları okurum.					
Üniversitenin eksik gördüğüm taraflarını kendi çabamla düzenlemeye çalışırım.					
Üniversitenin eksik gördüğüm taraflarını öğretim üyelerinden destek alarak düzenlemeye çalışırım.					

Üniversitenin eksik gördüğüm taraflarını ilgili birimlere bildirerek düzenlemeye çalışırım.					
Üniversitemde bulamadığım imkanları diğer kanallardan karşılamaya çalışırım.					

Üniversite Yaşam Memnuniyeti

Lütfen aşağıda belirtilen düşüncelere ne kadar katıldığınızı düşünerek size uygun olanı işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Bu üniversiteyi isteyerek seçtim.					
Bu bölümü isteyerek seçtim.					
Derslikler eğitim-öğretime uygundur.					
Öğretim üyeleri bilgi açısından donanımlıdır.					
Üniversitenin spor tesisleri (basketbol sahaları, tenis kortları vb.) yeterlidir.					
Öğrenci kulüpleri ilgi alanlarımla uyumaktadır.					
Fırsatım olsa başka bir üniversiteye geçerdim.					
Değiştirebilecek olsam başka bir bölümü seçerdim.					
Öğretim üyeleri derslerin içeriklerini dolduracak donanıma sahip değildir.					
Dersliklerin koşulları nedeniyle derslere odaklanamadığım olur.					
Okula gelirken yol koşulları nedeniyle zorluklar yaşıyorum.					
Üniversitenin sosyal tesisleri (DESEM, Sabancı Kültür Merkezi, Seferihisar Eğitim ve Dinlenme Tesisleri, Eylül Köşk vb.) yeterlidir.					
Kütüphane yeterlidir.					
Yemekhane yeterlidir.					
Üniversitenin burs olanakları yeterlidir.					
Kantin olanakları yeterlidir.					
Seminer, sempozyum, konferans gibi bilimsel etkinlikler yeterli sayıdadır.					
Konser, şenlik, tiyatro gösterimi gibi sosyal etkinlikler yeterli sayıda düzenlenmektedir.					
Üniversitedeki bilimsel etkinliklerin duyurusu yeterli şekilde yapılmaktadır.					
Üniversite ilgili kararlar alınırken fikrimin sorulmaması beni rahatsız etmektedir.					
Mevcut öğrenci kulüplerinin hiçbiri ilgi alanlarım dâhilinde değildir.					
Üniversiteye ilişkin kararlarda söz sahibi olmak isterim.					
Üniversitedeki sosyal etkinliklerin duyurusu yeterli şekilde yapılmaktadır.					
Öğretim üyesinin dersine geç gelmesi beni rahatsız eder.					

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.

A) Çok doğru B) Doğru C) Yanlış D) Çok yanlış

2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.

A) Çok doğru B) Doğru C) Yanlış D) Çok yanlış

3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.

A) Çok doğru B) Doğru C) Yanlış D) Çok yanlış

4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.

A) Çok doğru B) Doğru C) Yanlış D) Çok yanlış

5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.

A) Çok doğru B) Doğru C) Yanlış D) Çok yanlış

6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.

A) Çok doğru B) Doğru C) Yanlış D) Çok yanlış

7. Genel olarak kendimden memnunum.

A) Çok doğru B) Doğru C) Yanlış D) Çok yanlış

8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.

A) Çok doğru B) Doğru C) Yanlış D) Çok yanlış

9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığını düşünüyorum.

A) Çok doğru B) Doğru C) Yanlış D) Çok yanlış

10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.

A) Çok doğru B) Doğru C) Yanlış D) Çok yanlış

Mezun olduğumda (GYB)		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Ne katılmıyorum ne katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Hayatımla ilgili başarmak istediğim şeyleri başarmış olacağım							
2.	İstediğim şeyleri satın alabileceğim							
3.	İyi bir iş bulacağım							
4.	Hedeflediğim eğitim düzeyine ulaşacağım							
5.	Hoşlanacağım bir iş bulacağım							
6.	İstikrarlı bir iş bulacağım							
7.	Geçimimi her zaman sağlayacağım							
8.	Kendimi güvende hissedeceğim							
9.	Kazandığım para bana ve hayat arkadaşşıma yeterli gelecek							
10.	İşim bana kendimle gurur duymam için fırsatlar verecek							